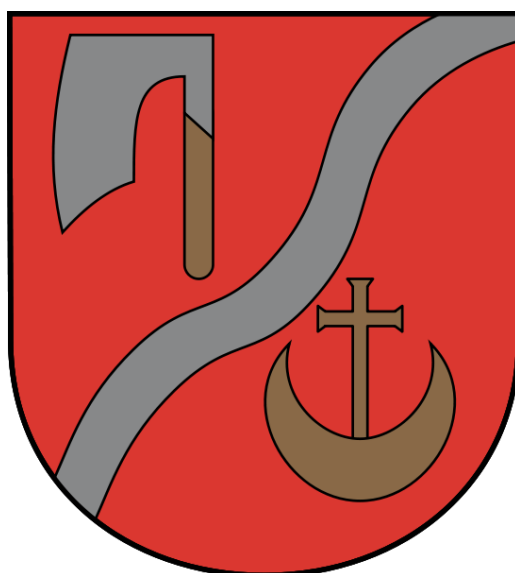

Diagnoza

do

Strategii Rozwoju Gminy Mircze

na lata 2021-2027

Mircze, 2021 r.

ZLECENIODAWCA

Gmina Mircze
ul. Kryłowska 20
22-530 Mircze
tel. (84) 651 90 15
e-mail: gmina@mircze.pl
www.mircze.pl

WYKONAWCA

Doradztwo i Reklama Sp. z o.o.
ul. Prymasa S. Wyszyńskiego 4
22-400 Zamość
tel. 84 627 37 05, 512 138 998
e-mail: kontakt@doradztwoireklama.pl
www.doradztwoireklama.pl

Spis treści

WPROWADZENIE	4
PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE.....	5
I. Rys historyczny	5
II. Analiza stanu obecnego Gminy Mircze	8
1. Uwarunkowania ogólne	8
2. Sfera przestrzenna	12
2.1. Cechy przestrzeni gminnej.....	12
2.2. Obiekty zabytkowe.....	14
2.3. Użytkowanie terenu.....	34
2.4. Zasoby naturalne i stan środowiska	38
2.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	63
2.6. Mieszkalnictwo	65
2.7. Infrastruktura techniczna.....	68
2.7.1. Sieć drogowa.....	68
2.7.2. Gospodarka wodno-ściekowa	72
2.7.3. Sieć gazowa	75
2.7.4. Energia elektryczna.....	75
2.7.5. Ciepłownictwo	75
2.7.6. Telekomunikacja	76
2.7.7. Gospodarka odpadami	77
2.8. Zidentyfikowane problemy.....	78
3. Sfera społeczna.....	78
3.1. Struktura demograficzna	78
3.2. Szkolnictwo	91
3.3. Kultura	104

3.4. Sport i rekreacja	116
3.5. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	116
3.6. Bezpieczeństwo publiczne	124
3.7. Działalność organizacji pozarządowych i aktywność mieszkańców	127
3.8. Bezrobocie i rynek pracy	128
3.9. Zidentyfikowane problemy sfery społecznej	134
4. Sfera gospodarcza	134
4.1. Charakterystyka lokalnej gospodarki	134
4.2. Rolnictwo	139
4.3. Turystyka	140
4.4. Zidentyfikowane problemy sfery gospodarczej.....	144
5. Zarządzanie.....	145
5.1. Podstawy prawne	145
5.2. Organizacja	147
5.3. Finanse	150
6. Konsultacje społeczne	154
Spis map:	169
Spis rysunków:.....	169
Spis tabel:.....	169
Spis wykresów:.....	171

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument stanowi opracowanie na temat sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej Gminy Mircze pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która ma służyć przygotowaniu Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021–2027.

Prezentując dane, posłużono się perspektywą porównawczą – sytuacja w Gminie Mircze została przedstawiona na tle województwa lubelskiego, powiatu hrubieszowskiego oraz, tam gdzie było to możliwe analizie poddano wybrane jednostki samorządowe powiatu hrubieszowskiego (gminy sąsiadujące z Gminą Mircze).

Równocześnie, tam gdzie było to możliwe analizie poddano wewnętrzne zróżnicowanie Gminy, poprzez prezentację danych dla poszczególnych sołectw.

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także dane zebrane i przekazane przez Urząd Gminy Mircze. Opierano się również na powszechnie dostępnych raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST). Wykorzystane źródła są prezentowane w formie podpisów pod tabelami i wykresami oraz za pomocą przypisów dolnych.

PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

I. Rys historyczny

Miejscowość Mircze będąca siedzibą władz gminnych leżała niegdyś w staropolskim powiecie bełskim. W latach 1413-1420 została odebrana miejscowym księżętom za nie złożenie hołdu królowi Władysławowi Jagielle i zwrócona im dopiero w roku 1430. Przed rokiem 1445 wieś znalazła się w posiadaniu Wojciecha z Gostomi z Ziemi Rawskiej, a następnie podkomorzego bełskiego Gotarda z Mirczowa. W roku 1458 Mircze otrzymał Jan Tęczyński. Nadanie wsi dla Jana Tęczyńskiego jednak nie zostało zrealizowane a w latach 1450-1484 właścicielem Mircza był Wojciech Mirecki. W roku 1531 wieś Mircze należała do katolickiej parafii w Nabrożu. W 1578 r. rejestr poborowy notował kilku właścicieli Mircza: Szymon Mirecki, Jerzy Mirecki, Jan Laskowski, Jan Mirecki. Mircze kilku właścicieli miało do 1825 roku kiedy to za 260000 zł wieś kupił Wincenty Rulikowski. W 1845 roku Władysław Rulikowski zakłada w Mirczu cukrownię, fabryka zajmowała ok. 4 hektary. Po Władysławie Mircze odziedziczył syn Wincenty. W 1915 roku dwór i cukrownia została spalona przez wycofujące się wojska rosyjskie, ruiny budynków zostały rozebrane po 1930 roku. Park dworski wycięto w 1945 roku.

W roku 1564 wieś Mircze zajmowała 6 łanów, czyli 100,8 ha gruntów ornych. W początkach drugiej ćwierci wieku XIX liczyła 121 domów i 868 mieszkańców, zaś w okresie międzywojennym Mircze było największą wsią powiatu hrubieszowskiego. Według spisu powszechnego z 1921 roku, w 250 domach zamieszkiwało w Mirczu 1 404 mieszkańców, wśród których było 77 Żydów i 401 Ukraińców. Do roku 1932 Mircze było siedzibą Gminy; po reformie administracyjnej funkcję tę przejęło Miętkie. Podczas II wojny światowej ludność polska Mircza była terroryzowana przez nacjonalistów ukraińskich. W styczniu i marcu 1943 roku część polskiej ludności Mircza została wysiedlona przez hitlerowców, którzy opuszczone gospodarstwa zasiedlili Ukraińcami.

Na szczególną uwagę zasługuje Kryłów. Początki osadnictwa datuje się na 5500-5200 r p.Chr. Na wyspie na rzece Bug istniał średniowieczny gród i drewniany zamek - jeden z Grodów Czerwieńskich. W 1497 roku Mikołaj Tęczyński rozpoczął budowę murowanego zamku, którego ruiny zachowały się do dnia dzisiejszego.

Kryłów od roku 1523 posiadał prawa miejskie. Położoną w enklawie hrubieszowskiej staropolskiego powiatu chełmskiego osadą władał około roku 1430 ponoć książę kobryński Roman Lubartowicz, zaś od roku 1458 była na pewno w posiadaniu Tęczyńskich. W roku 1546 Kryłów, jako posag Zofii z Tęczyńskich, trafił w ręce Ostrorogów. Zofia Tęczyńska, córka wojewody sandomierskiego Jana, wyszła za mąż za Stanisława Ostroroga, kasztelana międzyrzeckiego i starostę chełmskiego, który zmarł w roku 1568. Z dwóch jego synów Mikołaj, kasztelan bełski i dziedzic na Kryłowie, zmarł bezdzietnie w 1612 roku, zaś Jan został podczaszym koronnym i wojewodą poznańskim.

Stanisław Sarnicki w dziele "Descriptio veteris et novae Poloniae" wydanym w Krakowie w roku 1585 tak opisuje Kryłów: "... forteca murowana w miejscu niezwykle dogodnym przeciwko najazdom Scytów, jak najlepiej uzbrojona na wzór miast niemieckich". Murowany ceglany zamek w Kryłowie założony był na rzucie zbliżonym do trójkąta o lekko załamany jednym boku. Na narożach znajdowały się zapewne basteje; jedna z nich, wielka dwukondygnacyjna basteja o ostrym kącie zewnętrznym i lekko pochyłych ścianach, zachowała się w imponującej ruinie do dzisiaj. Zamek w Kryłowie musiał odgrywać poważną rolę w systemie obronnym i handlowym Rzeczypospolitej, bowiem w konstytucji sejmowej z 1601 roku czytamy: "...Tama Kryłowska na Bugu. Za prośbą posłów ziemskich województwa bełskiego i zgodą wszystkich stanów koronnych, uchylamy konstytucji o rzekach na przeszłym Sejmie uchwalonej, pozwalając urodzonemu Mikołajowi Ostrorogowi nie zruszać ani nie znosić grobli albo tamy z dawna w majątności jego dziedzicznej Kryłowie na rzece Bugu uczynionej; dogadzając w tym commoditeti tych tam województw, zatrzymaniem tą groblą municji zamku Kryłowskiego, który jest propugnaculum contra insultus hostium". Zniszczony przez Szwedów w roku 1656 został odbudowany a 15 stycznia 1687 roku na Kryłowskim zamku wysłannik papieski A.Cuzani wręczył Michałowi Radziejowskiemu kapelusz kardynalski. Radziejowski był krewnym króla Jana III Sobieskiego, który jeszcze jako hetman gościł w Kryłowie. Po Ostrorogach Włość Kryłowską przejął możny ród Radziejowskich, wśród którego bywali podkanclerzy koronni i kardynałowie. Od 1704 roku do końca XIX wieku kolejnymi właścicielami miasteczka byli: Krzysztof Towiański, Prażmowscy, Józef Jeżewski, Chrzanowscy i Horodyscy. Kolejne spisy ludności wykazują, że w 1827 roku w Kryłowie stały 2 domy

murowane i 157 drewnianych, a miasto liczyło 1 102 mieszkańców, wśród których 575 było narodowości żydowskiej. W 1869 roku Kryłów traci prawa miejskie na mocy ukazu carskiego. W latach 1886-1887 było 185 domów i 1286 mieszkańców, pośród których 622 stanowili Żydzi, 372 Ukraińcy i już tylko 292 Polacy. Według relacji Verdmona z 1902 roku, w Kryłowie: "... ludność trudni się rolnictwem, rybołówstwem i rzemiosłami. Handel słaby...". Od XIX wieku działał browar produkujący w 1896 roku 7 000 wiader piwa rocznie. Przed I wojną światową Kryłów liczy (wraz z przedmieściem Prehoryłe) 3000 mieszkańców. A przed II wojną światową 2000. W 1943 roku w Kryłowie zamieszkiwało 1131 osób (nie było już ludności pochodzenia żydowskiego). W 1944 roku zostało jedynie 300 osób. W 2012 roku Kryłów łącznie liczy 355 mieszkańców, Kryłów-Kolonia 245. Wyspa z Zamczyskiem (ok. 7 ha) faktycznie powróciła do Polski w 1987 roku, kiedy to połączono ją z lądem drewnianym mostem oraz zmieniono główny bieg rzeki Bug. Powierzchnia Kryłowa to 1237,63 ha a Kryłowa-Kolonii 609,23 ha.

Herb gminy Mircze

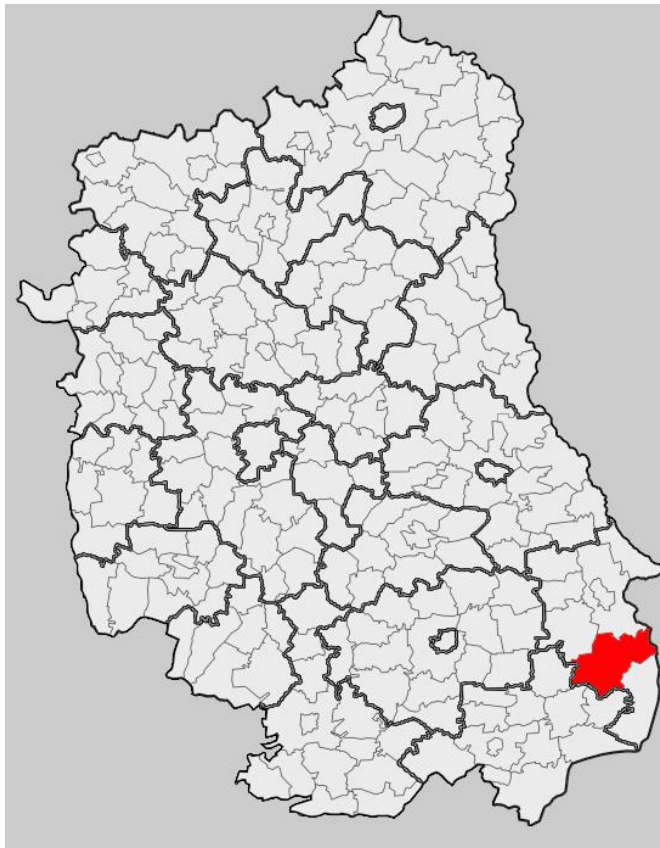
Herb Gminy został wprowadzony do polskiego ustroju heraldycznego na mocy ustawy o samorządzie terytorialnym z 8 III 1990 r. Wcześniej taki rodzaj znaku herbowego nie występował, używały go natomiast miasta, kontynuujące ten zwyczaj jeszcze z czasów średniowiecza. Podobnie jak w przypadku wszystkich innych gmin wiejskich brak właściwej dla nich tradycji heraldycznej zmuszał do zaprojektowania herbu Gminy Mircze (woj. lubelskie) od samego początku. Należy zaznaczyć, że jest on znakiem całej Gminy jako jednostki administracyjno-samorządowej, a nie jej poszczególnych miejscowości, w tym także wsi Mircze będącej siedzibą władz gminnych.

II. Analiza stanu obecnego Gminy Mircze

1. Uwarunkowania ogólne

Gmina Mircze położona jest w województwie lubelskim, w powiecie hrubieszowskim, graniczy z gminami powiatu hrubieszowskiego: Hrubieszów, Werbkowice i Dołhobyczów, z gminami powiatu tomaszowskiego: Tyszowce i Telatyn, od wschodu przylega do granicy polsko-ukraińskiej na rzece Bug, sąsiadując zarazem z rejonem Iwaniczi na Ukrainie. Od miasta powiatowego - Hrubieszów oddalona jest o ok. 20 km, od stolicy województwa ok. 130 km, od Warszawy ok. 320 km. Najbliższe przejście graniczne znajduje się w Dołhobyczowie i oddalone jest o ok. 17 km. Gmina Mircze jest jedną z największych obszarowo jednostek administracyjnych w województwie.

Mapa 1. Schematyczna mapa województwa lubelskiego

Źródło: Opracowano na podstawie źródeł internetowych

Gmina podzielona jest terytorialnie na 29 sołectw (30 miejscowości) i liczyła w 2019 (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) roku wg danych udostępnionych przez Urząd Gminy Mircze - 6 999 mieszkańców a gęstość zaludnienia wynosiła 30 osób/km². Gmina zajmuje powierzchnię 235 km², co stanowi 18,53% powierzchni powiatu hrubieszowskiego.

W skład Gminy Mircze wchodzi sołectwa: Ameryka, Andrzejówka, Borsuk, Dąbrowa, Górka-Zabłocie, Kryłów, Kryłów-Kolonia, Łasków, Małków, Małków-Kolonia, Marysin, Miętkie, Miętkie-Kolonia, Mircze, Modryniec Wschodni, Modryniec Zachodni, Modryń, Modryń-Kolonia, Mołożów, Mołożów-Kolonia, Prehoryłe, Radostów, Rulikówka, Smoligów, Stara Wieś, Szychowice, Tuczapy, Wereszyn, Wiszniów. Miejscowości bez statusu sołectwa: Szychowice Nowe, Małków Nowy.

Tabela 1. Podział Gminy Mircze na sołectwa

Lp.	Sołectwa	Lp.	Sołectwa
1	Ameryka	16	Modryniec Zachodni (miejscowość Modryniec)
2	Andrzejówka	17	Modryń
3	Borsuk	18	Modryń-Kolonia
4	Dąbrowa	19	Mołożów
5	Górka-Zabłocie	20	Mołożów-Kolonia
6	Kryłów	21	Prehoryłe
7	Kryłów-Kolonia	22	Radostów
8	Łasków	23	Rulikówka
9	Małków (miejscowości: Małków i Małków Nowy)	24	Smoligów
10	Małków-Kolonia	25	Stara Wieś
11	Marysin	26	Szychowice (miejscowości: Szychowice i Szychowice Nowe)
12	Miętkie	27	Tuczapy
13	Miętkie-Kolonia	28	Wereszyn
14	Mircze	29	Wiszniów
15	Modryniec Wschodni (miejscowość Modryniec)		

Źródło: opracowanie Strategia Rozwoju Gminy Mircze na lata 2015-2020

Powiat hrubieszowski położony jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Na terenie powiatu znajduje się najdalej na wschód wysunięty punkt w Polsce - zakole Bugu w miejscowości Zosin. Powiat ma południkowo wydłużony kształt.

W skład powiatu hrubieszowskiego wchodzi 8 jednostek administracyjnych: miasto Hrubieszów, gmina Dołhobyczów, gmina Horodło, gmina Hrubieszów, gmina Mircze, gmina Trzeszczany, gmina Uchanie i gmina Werbkowice. Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 1 268 km².

Powiat od wschodu graniczy z Ukrainą, od południowo-zachodu z powiatem tomaszowskim, od zachodu z powiatem zamojskim, a od północy z powiatem chełmskim. Granice powiatu od północnego-wschodu wyznacza rzeka Bug, która stanowi również granicę państwa z Ukrainą.

Mapa 2. Schematyczna mapa powiatu hrubieszowskiego

Źródło: <http://powiathrubieszow.pl/systemfile/mapy/jednostki%20administracyjne>.

Z Analizy wynika, że największy udział powierzchniowy gmin sąsiadujących z Gminą Mircze na tle powiatu hrubieszowskiego ma Gmina Dołhobyczów – 16,80%.

Tabela 2. Porównanie powierzchni gmin powiatu hrubieszowskiego oraz Gminy Mircze na tle województwa lubelskiego w 2020 roku

Lp.	Gmina	Powierzchnia	Udział w powierzchni powiatu [%]
		(ogółem w km ²)	
1	Dołhobyczów	213	16,80
2	Horodło	130	10,25
3	Hrubieszów	259	20,43
4	Mircze	235	18,53
5	Trzeszczany	90	7,10
6	Uchanie	121	9,54
7	Werbkowice	187	14,75
POWIAT		1 268	
Gmina Mircze na tle województwa lubelskiego			
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE		25 123	0,94

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Gminy w pobliżu Gminy Mircze:

- Gmina Dołhobyczów - 12,2 km,
- Gmina Tyszowce - 14,3 km,
- Gmina Trzeszczany - 22,0 km,
- Gmina Miączyn - 27,6 km,
- Gmina Telatyn - 13,6 km,
- Gmina Werbkowice - 14,7 km,
- Gmina Łaszczów - 17,7 km,
- Gmina Ulhówek - 22,2 km,
- Gmina Rachanie - 27,7 km.

2. Sfera przestrzenna

2.1. Cechy przestrzeni gminnej

Obszar Gminy położony jest na obszarze dwóch jednostek fizyczno - geograficznych: Kotliny Hrubieszowskiej i Grzędy Sokalskiej, które należą do Wyżyny Wołyńskiej.

Zasadniczą część Gminy leżącą na obszarze Kotliny Hrubieszowskiej stanowi równina denudacyjna, która wytworzyła się na mało odpornych górnokredowych skałach krasowiejących.

Gmina Mircze obejmuje następujące miejscowości:

- Ameryka,
- Andrzejówka,
- Borsuk,
- Dąbrowa,
- Górka-Zabłocie,
- Kryłów,
- Kryłów-Kolonia,
- Łasków,
- Małków,
- Małków Nowy,
- Małków-Kolonia,
- Marysin,
- Miętkie,
- Miętkie-Kolonia,
- Mircze
- Modrynec
- Modryń
- Modryń-Kolonia
- Mołożów
- Mołożów-Kolonia
- Prehoryłe
- Radostów
- Rulikówka
- Smoligów
- Stara Wieś
- Szychowice
- Szychowice Nowe
- Tuczapy
- Wereszyn
- Wiszniów.

Głównymi formami terenu są faliste równiny denudacyjne i wznoszące się nad nimi kilku – kilkunastometrowej wysokości garby zbudowane z bardziej odpornych skał. Rzędne terenu w obrębie równin zawierają się pomiędzy 200,0 a 210,0 m n.p.m., natomiast w obrębie garbów przekraczają 230,0 m n.p.m. Deniwelacje terenu wynoszą 10,0–30,0 m. Najniższy punkt wysokościowy znajduje się w dolinie rzeki Bug w Kryłowie 178,6 m n.p.m., a najwyższym punktem Gminy jest wzniesienie

w Wiszniowie 263,7 m n.p.m. Na całym terenie Kotliny Hrubieszowskiej występują formy krasowe, takie jak pojedyncze zagłębienia (wertebry) lub zagłębienia złożone z wielu wertebów (uwały i doliny krasowe). Najbardziej wyraźne formy występują w północnej o północno-zachodniej części Gminy, gdzie osady kredowe odsłaniają się na powierzchni. Na pozostałym obszarze Kotliny Hrubieszowskiej, a szczególnie pomiędzy Bugiem a Bukową, rzeźbę krasową maskują kilkumetrowej miąższości osady czwartorzędowe przykrywające skały kredowe. Na powierzchni występują większe zagłębienia krasowe. Kotlinę Hrubieszowską rozcina gęsta sieć dolinna. Tworzą ją doliny Bugu i Bukowej wraz z dolinami ich dopływów oraz dopływów rzeki Huczwy. Dolina rzeki Bug biegnie z południa na północ. Jest najbardziej wysuniętą na wschód formą terenu Gminy. Jej szerokość jest zmienna i dochodzi do 3,0-3,5 km. W dolinie Bugu taras zalewowy osiąga 1,0 km szerokości, rzadziej dochodzi do 3,0 km i jest on urozmaicony przez liczne starorzecza. Rzędne terenu tarasu zalewowego wahają się pomiędzy 180,0, a 185,0 m n.p.m. Krawędź tarasu nadzalewowego posiada wysokość kilku metrów. Powierzchnia rozległego tarasu nadzalewowego położona jest tu na wysokości 187,0–190,0 m n.p.m. Rzeka Bukowa jest głównym dopływem Bugu w Gminie. W górnym biegu rzeki dolina posiada kierunek wschodni. W rejonie Smoligowa skręca na północny-wschód, a następnie na północ, dalej poniżej ujścia Kacapskiego Rowu kieruje się na wschód do Bugu. Szerokość doliny wynosi 400–500 m.

Doliny prawobrzeżnych dopływów rzeki Huczwy posiadają generalnie kierunek zachodni. Dna dolin urozmaicają rowy melioracyjne oraz nasypy drogowe. Powierzchniowe działy wodne między Bugiem, Bukową i Huczwą biegną generalnie w kierunku południe-północ. W północnej części Gminy dział wodny jest niewyraźny, ze względu na równinny charakter terenu i występowanie bezodpływowych zagłębień krasowych. Południowa część Gminy leży w obrębie Grzędy Sokalskiej. Granica między Grzędą Sokalską, a Kotliną Hrubieszowską jest bardzo wyraźna i stanowi ją krawędź lessowa o wysokości od kilku do ok. 20,0 m. Grzęda Sokalska, która jest ciągiem wzniesień przekraczających miejscami wysokości 300,0 m n.p.m., o równoleżnikowo wydłużonym kształcie. Grzęda Sokalska charakteryzuje się bardziej urozmaiconą rzeźbą niż Kotliną Hrubieszowską. Są to równiny lessowe, które rozcinają suche doliny denudacyjne oraz wąwozy, będące efektem działalności erozji wodnej i erozji eolicznej

w utworach lessowych. Doliny cieków w obrębie Grzędy Sokalskiej są wąskie, o szerokości 100–200 m. Deniwelacje terenu pomiędzy dnami dolin, a kulminacjami osiągają 30,0–50,0 m. Dna dolin urozmaicają groble stawów hodowlanych.

2.2. Obiekty zabytkowe

Dziedzictwo kulturowe obszaru pełni jedną z najważniejszych ról w określeniu tożsamości regionalnej mieszkańców. Gmina Mircze należy do zasobnych w walory kulturowe i zabytkowe. Zestawienie najważniejszych zabytków znajdujących się na terenie Gminy Mircze prezentuje tabela poniżej.

Tabela 3. Wykaz zabytków z terenu Gminy Mircze wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego – według stanu na 23.01.2020 r.

Lp.	Miejscowość	Zakres wpisu	Nr rejestru
1	Kryłów	Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Narodzenia NMP wraz z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, drzewostan w granicach ogrodzenia z trzema kaplicami w narożach i bramką	A/1486
2	Kryłów	Ogród klasztorny księży reformatów wraz z murem ogrodzeniowym	A/1541
3	Kryłów	Zamczysko (ruiny zamku - w obrębie ziemnych i murowanych umocnień obronnych)	A/370
4	Kryłów	park, brama wjazdowa, domek odźwiernego	A/374
5	Kryłów	Cmentarz grzebalny wraz z kaplicą, drzewostanem i nagrobkami	A/1569
6	Mircze	Zespół budynków drewnianych: budynek Urzędu Gminy Mircze, dawna Szkoła Podstawowa (budynek mieszkalny), Urząd Pocztowy (dawny areszt gminny), wraz z otoczeniem	A/1303
7	Mircze	Dawna cerkiew greckokatolicka pw. św. Kosmy i Damiana, kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Zmartwychwstania Pańskiego, wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, dzwonnica, drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego	A/198
8	Modryń	Dawna cerkiew parafialna greckokatolicka pw. Opieki NMP (kościół filialny rzymskokatolicki) grobowiec rodziny Kuźmińskich, drzewostan w granicach cmentarza pocerkiewnego	A/549

9	Modryń	Cmentarz wojenny z I wojny światowej, w granicach działki	A/1527
10	Radostów	Cmentarz wojenny z I wojny światowej	A/1528
11	Szychowice	park dworski	A/1447
12	Wiszniów	Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Stanisława Bpa (dawna cerkiew unicka), wraz z wyposażeniem wnętrza, drzewostan w granicach cmentarza przykościelnego	A/1481
13	Kryłów-Kolonia	Stanowisko archeologiczne (kurhan) nr 21 AZP 89-95/139	C/148
14	Miętkie-Kolonia	Cmentarzisko kurhanowe – stanowiska archeologiczne nr AZP 90-93/14-11 i AZP 90-93/15-12, zlokalizowane na działce nr 312	C/161

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie www.wkz.lublin.pl

Ponadto, Gmina Mircze prowadzi gminną ewidencję zabytków do których należą obiekty przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 4. Wykaz zabytków z terenu Gminy Mircze wpisanych do gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Rejestr zabytkowy
1.	Kryłów	Cmentarz parafialny	-	A/1569
2.	Kryłów	Kaplica cmentarna	-	A/1569
3.	Kryłów	Cmentarz żydowski	I poł. XIX w.	-
4.	Kryłów	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Narodzenia N.M.P	1860 r.	A/1486
5.	Kryłów	Kościół parafialny pod wezwaniem narodzenia N.M.P.	1855-1859 r.	A/1486
6.	Kryłów	Cmentarz przykościelny		A/1486
7.	Kryłów	Ogrodzenie kościoła z kapliczką i bramą	Lata 60. XX w.	A/1486
8.	Kryłów	Budynek dawnej plebanii rzymskokatolickiej	Pocz. XX w.	-
9.	Kryłów	Ogród klasztorny Reformatów z murem ogrodzenia	Po 1763 r.	A/1541
10.	Kryłów	Brama parkowa z mieszkaniem odźwiernego	II poł. XIX w.	A/374
11.	Kryłów	Park dworski	XIX w.	A/374
12.	Kryłów	Dawny urząd gminy i areszt	XIX w.	-
13.	Kryłów	Młyn	1911 r.	-
14.	Kryłów-Kolonia	Figura św. Mikołaja z wilkiem i źródło	XVIII/XIX w.	-
15.	Kryłów	Zespół zamkowy na wyspie	Kon. XV w.	A/370
16.	Kryłów	Szkoła podstawowa	IV ćw. XIX w.	-
17.	Łasków	Cmentarz prawosławny	XIX w.	-

18.	Małków Kolonia	Cmentarz prawosławny	Ok. XIX w.	-
19.	Małków	Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	1934 r.	-
20.	Miętkie	Cmentarz prawosławny	Ok. XIX w.	-
21.	Mietkie	Park	-	-
22.	Mircze	Dawny areszt gminny	IV ćw. XIX w.	A/1303
23.	Mircze	Dawny urząd gminy	IV ćw. XIX w.	A/1303
24.	Mircze	Budynek dawnej szkoły	-	A/1303
25.	Mircze	Rezydencja dyrektora cukrowni	IV ćw. XIX w.	-
26.	Mircze	Stawy dworskie	Poł. XIX w.	-
27.	Mircze	Dom młynarza	1925	-
28.	Mircze	Dzwonnica	1814 r.	A/198
29.	Mircze	Cerkiew greckokatolicka parafialna pw. św. Kosmy i Damiana, obecnie kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. Zmartwychwstania Pańskiego	1814-1819 r.	A/198
30.	Mircze	Cmentarz przykościelny	-	A/198
31.	Mircze	Cmentarz rzymskokatolicki	1919	-
32.	Mircze	Cmentarz Prawosławny	1875	-
33.	Mircze	Krzyż kamienny	1905 r.	-
34.	Mircze	Krzyż żelazny na kamiennym postumencie	XIX w.	-
35.	Mircze	Mogiła żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r.	XX w.	
36.	Modryń	Cerkiew greckokatolicka parafialna p.w. opieki NMP, obecnie kościół rzymskokatolicki filialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski	1740 r. 1977-1993 r.	A/549
37.	Modryń	Cmentarz przykościelny, d. cerkiewny		A/549
38.	Modryń	Cmentarz z okresu I wojny światowej	1916 r. ?	A/1527
39.	Modryń	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
40.	Modryń	Kapliczka przydrożna	1740 r.	
41.	Modryniec	Park dworski	XIX w.	
42.	Mołożów	Bratnia mogiła	XIX w.	
43.	Prehoryłe	Cmentarz prawosławny	XVIII w.	
44.	Radostów	Wojskowy cmentarz z okresu I wojny światowej	1916 r. ?	A/1528
45.	Radostów	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
46.	Radostów	Figura przydrożna Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej	XVIII w.	
47.	Smoligów	Mogiły z okresu II wojny światowej	I poł. XX w.	
48.	Smoligów	Ofiar walk ukraińsko-polskich z 1944 r.		
49.	Stara Wieś	Kapliczka św. Jana Nepomucena	IV ćw. XIX w.	
50.	Stara Wieś	Obora dworska	IV ćw. XIX w.	
51.	Stara Wieś	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
52.	Stara Wieś	Dzwonnica przy kościele filialnym	1798 r.	
53.	Stara Wieś	Nagrobek Franciszki Zielińskiej na dawnym	1852 r.	

		cmentarzu przykościelnym		
54.	Szychowice	Park dworski	II poł. XVIII w.	A/1447
55.	Szychowice	Cmentarz prawosławny		
56.	Wereszyn	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
57.	Wereszyn	Park	XIX w.	
58.	Wiszniów	Cmentarz parafialny	XIX w.	
59.	Wiszniów	Cmentarz prawosławny	XIX w.	
60.	Wiszniów	Kościół parafialny pw. św. Stanisława, dawna cerkiew unicka	1850	A/1481
61.	Wiszniów	Cmentarz przykościelny z drzewostanem	XIX w.	A/1481
62.	Wiszniów	Szkoła drewniana	1870 r.	

Źródło: Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mircze na lata 2019–2022

Najważniejsze zabytki na terenie Gminy Mircze:

Kopiec ziemny – kurhan – stanowisko archeologiczne nr 21/139/89-95

Pojedynczy kurhan w Kryłów-Kolonia jest jednym z nielicznych stosunkowo dobrze zachowanych pradziejowych obiektów tego typu na terenie kotliny hrubieszowskiej. Nasyp kopca przez wiele lat był w granicach uprawy rolnej, mimo to jego wysokość sięga 1,5 m i średnica wynosi 20 m. Kurhan ten najprawdopodobniej kryje pochówki kultury ceramiki sznurowej z okresu neolitu. Obiekt ten jest ważnym elementem dziedzictwa kulturowego.

Kościół parafialny p.w Narodzenia NMP, dzwonnica, drzewostan w okolicy ogrodu, 3 kapliczki w narożach

Parafia w Kryłowie istniała już w XV wieku, należy do najstarszych na tych terenach. Obecny kościół wniesiono z fundacji Anieli Chrzanowskiej jako piąty w tym miejscu. Poprzednie powstały kolejno w XV w. 1637 r., 1695 r. i 1754 r. jako kościoły drewniane. Architektura kościoła szczególnie wewnątrz wykorzystuje formy charakterystyczne dla popularnego wówczas neogotyku.

Rysunek 1. Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP

Źródło: www.mircze.pl

Fragment ogrodzenia klasztoru reformatów, pozostałość ogrodów klasztornego reformatów w Kryłowie

Kościół i klasztor księży reformatów istniał w Kryłowie w latach 1757–1808, z nadania ówczesnego właściciela miasteczka pułkownika Izewskiego. Pozostałością zespołu jest obecnie klasztorny ogród, otoczony murem ceglany. Jest on jednym z nielicznych ogrodów klasztornych zachowanych w granicach historycznych.

Rysunek 2. Fragment ogrodzenia klasztoru reformatów

Źródło: www.mircze.pl

Pozostałości bastei zamkowej

Zamczysko w Kryłowie położone na gruntach gromadzkich, datowane na okres średniowieczny, będące jednym z punktów osadniczych Lubelszczyzny, z tego okresu.

Zamek przekształcony został w XVI wieku i umocniony murowanymi fortyfikacjami, z których zachował się narys obwodu i ruiny bastei. Całość stanowi rzadki i szczególnie cenny przykład zamku nawodnego na planie trójkąta.

Rysunek 3. Pozostałości bastei zamkowej

Źródło: www.mircze.pl

Brama w domkiem odźwiernego, park dworski

Park w Kryłowie jest częścią byłego dworskiego parku krajobrazowego i jego resztką dawnego założenia, przedstawia dużą wartość w kompozycji przestrzennej osady. Zachowana brama wjazdowa wraz z domkiem odźwiernego jest jedynym tego rodzaju obiektem na terenie województwie stąd też ma szczególne znaczenie dla historii rozwoju założeń parkowych na obszarze Zamojszczyzny.

Rysunek 4. Brama z domkiem odźwiernego

Źródło: www.mircze.pl

Cmentarz grzebalny, kaplica, nagrobki i drzewostan

Cmentarz, obiekt wyznania rzymsko-katolickiego dawny grecko-katolicki i prawosławnego założony został w I pół. XIX w. Główny element planistyczny stanowi aleja, na osi której umieszczono kaplicę murowaną (1855-1859) i kopiec ziemnym z żeliwnym nagrobkiem (1837). Drzewostan cmentarny składa się w przeważającej części z modrzewi, świerków i brzoź, rośnie w dłużej alejek oraz towarzyszy grobom.

Dzwonnica w Kryłowie

Dzwonnica usytuowana w narożu północno-zachodnim ogrodzenia. Murowana, otynkowana, dwukondygnacyjna na rzucie wydłużonego prostokąta, kryta dachem dwuspadowym (pokryta blachą) z sygnaturką. Pierwsza kondygnacja nieco szersza od drugiej. W bocznych elewacjach symetrycznie ukształtowane nisze, zamknięte potrójnymi arkadami w krótszych i poczwórnymi w dłuższych bokach. W pierwszej kondygnacji elewacji frontowej krótszej otwór wejściowy zamknięty półkoliście, w elewacji bocznej od strony placu kościelnego jeden prostokątny otwór okienny zamknięty półkoliście. W kondygnacji drugiej w krótszych ścianach szczytowych po jednym dużym otworze okiennym (stojący prostokąt zamknięty półkoliście). W ścianach dłuższych (elewacje boczne) po jednym półkolistym otworze okiennym na

wysokości zwieńczeń otworów okiennych w ścianach szczytowych. Zwieńczenia wszystkich otworów okiennych ujęte gzymsem obiegającym dookoła drugą kondygnację dzwonnicy. Wzniesiona w 1860 roku.

Rysunek 5. Dzwonnica w Kryłowie

Źródło: www.mircze.pl

Dawny Urząd Gminy – drewniany. Areszt gminny - drewniany

Obydwa budynki były wzniesione w końcu XIX wieku według typowych projektów wypracowanych zapewne przez inżyniera – architekta powiatowego w Hrubieszowie na podstawie jakichś ogólnych wzorców rządowych. Obydwa budynki uległy stosunkowo niewielkim zmianom, przede wszystkim w przedziałach wewnętrznych. Gmina została utworzona w nowym przedziale administracyjnym tzw. Królestwa Polskiego w 1867 roku jako jednostki administracyjne pierwszego rzędu. Powołanie tych urzędów wymagało nowych odpowiednich pomieszczeń. Stanowią one swego rodzaju zabytki budownictwa użyteczności publicznej z okresu zaboru rosyjskiego.

Rysunek 6. Dawny areszt gminny w Mirczu

Źródło: www.mircze.pl

Rysunek 7. Dawny Urząd Gminy w Mirczu

Źródło: www.mircze.pl

Kościół murowany wraz z cmentarzem przykościelnym z drzewostanem

Dawna cerkiew parafialna grecko-katolicka pw. Opieki Matki Boskiej Królowej Polski w Modryniu wraz z drzewostanem w granicach cmentarza pocerkiewnego, wzniesiona została w 1740 r. z fundacji Rozalii Wilgi. Murowana na planie kwadrata z węższym prezbiterium i prostokątną kruchtą od zachodu, nadbudowaną czworoboczną wieżą

drewnianą konstrukcji słupowo–ramowej, oraz z klasycystycznym grobowcem rodziny Kuźmińskich z 1828 r. od południa: wewnątrz świątyni nakryte pozornym sklepieniem, a elewacje zewnętrzne urozmaicone ramowymi podziałami - jako cenny przykład budowli sakralnej, której indywidualny kształt nadany został dzięki połączeniu barokowej szaty zewnętrznej z elementami tradycyjnego budownictwa drewnianego wraz z otaczającym drzewostanem, tworzy to malowniczą całością, stanowiącą ciekawy akcent w miejscowym pejzażu.

Rysunek 8. Kościół rzymsko–katolicki w Modryniu

Źródło: www.mircze.pl

Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Modryniu

Cmentarz pochodzi z okresu I wojny światowej, nieczynny. Na cmentarzu nie zachowały się mogiły ziemne ani nagrobki. W latach 90–tych została wykonana renowacja cmentarza poprzez wykonanie ogrodzenia z pręseł metalowych, odnowiono rów wokół cmentarza i obsiano teren trawą.

Park Dworski w Szychowicach

Park dworski powstał w II połowie XVIII wieku. Z regularnej kompozycji zachowały się: ślad parteru ogrodowego na osi nieistniejącego już dworu, aleje, altany lipowe i drzewa pomnikowe.

Dawna cerkiew prawosławna obecnie Kościół parafialny w Wiszniowie oraz cmentarz przykościelny z drzewostanem

Cerkiew wkrótce po wybudowaniu zamieniono na prawosławną i następnie po częściowej przebudowie w 1922 r. erygowano na kościół rzymsko-katolicki. Należy do grupy cerkwi powstałych w ostatnich latach przed kasatą unii, którym zaczęto nadawać obce na tych terenach ukształtowanie i zdobnictwo charakterystyczne dla architektury rosyjskiej.

Rysunek 9. Kościół parafialny w Wiszniowie

Źródło: www.mircze.pl

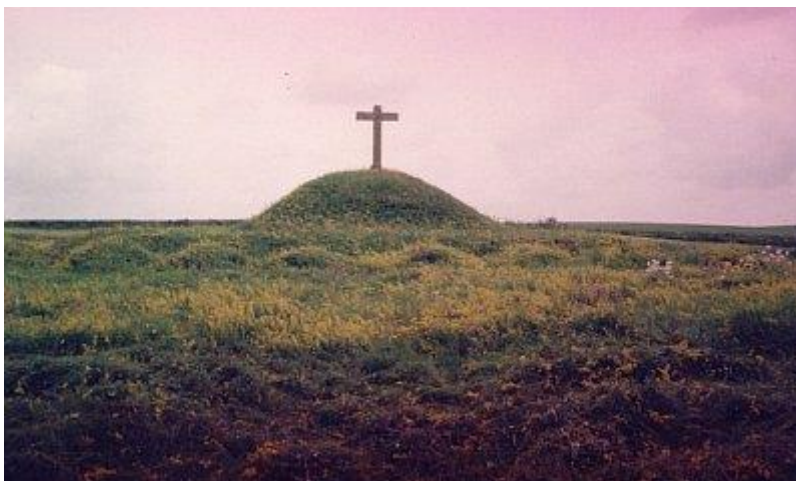
Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Radostowie

Cmentarz pochodzi z I wojny światowej. Występują na nim ślady mogił zbiorowych oraz kurhan. Cmentarz ma kształt wydłużonego czworoboka o powierzchni 0.4 ha. Na cmentarzu znajduje się 8 mogił zbiorowych i 36 indywidualnych. Na szczycie kopca stoi krzyż betonowy o wysokości 4,3 m. pierwotnie na krzyżu wisiał drewniany wizerunek Chrystusa podczas uszkodzenia (złamania) krzyża rzeźbę Chrystusa przeniesiono do kościoła w Wiszniowie. Na cmentarzu pochowani są żołnierze, którzy polegli w walce pomiędzy wojskami austriackimi i rosyjskimi oraz poległa miejscowa ludność. Poległo

wówczas około 3000 osób. Brak śladów zarysów mogił. Cmentarz porasta trawa i inne rośliny zielone.

Rysunek 10. Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Radostowie

Źródło: www.mircze.pl

Figura kamienna NMP w Radostowie

Prawdopodobnie powstała pod koniec XVIII w. W 1994 r. były przeprowadzone prace zabezpieczające figurę przed zniszczeniem, wzmocniono tynki i postument.

Rysunek 11. Figura kamienna NMP w Radostowie

Źródło: www.mircze.pl

Kościół parafialny, dzwonnica, cmentarz przykościelny z drzewostanem w Mirczu

Dawna cerkiew grecko-katolicka pw. św. Kosmy i Damiana obecnie kościół parafialny pw. Zmartwychwstania Pańskiego w Mirczu, murowany wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, murowana dzwonnica oraz drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego, występuje jako przykład architektury sakralnej z pierwszej ćwierci XIX wieku.

Rysunek 12. Kościół parafialny w Mirczu

Źródło: www.mircze.pl

Figura św. Jana Nepomucena w Kryłowie

Naprzeciw bramy muru ogrodzenia zespołu reformackiego usytuowana jest piękna rokokowa figura św. Jana Nepomucena umieszczona na wysokim cokole ozdobionym ornamentami z wlotowymi spływami. Figura pochodzi najprawdopodobniej z okresu budowy kościoła i klasztoru reformatów z około 1768 roku.

Rysunek 13. Figura św. Jana Nepomucena w Kryłowie

Źródło: www.mircze.pl

Plebania drewniana w Kryłowie

Za ogrodzeniem kościelnym położona jest posesja plebańska, na której wzniesiono w miejsce poprzedniej między latami 1919–1931 nową plebanię o charakterze dworkowym.

Młyn motorowy w Kryłowie

Młyn motorowy pochodzi z 1911 roku, jest on murowany, 3-kondygnacyjny. W dalszym ciągu działający.

Rysunek 14. Młyn motorowy w Kryłowie

Źródło: www.mircze.pl

Figura św. Mikołaja z wilkiem kamiennym

Położona jest w Kryłów-Kolonia przy drodze do Szychowic. Zachowała się kamienna figura św. Mikołaja z wilkiem, ustawiona obok źródła z wodą uchodzącą za lecznicą. Figura jest niezwykle oryginalna i jedyna tego rodzaju, przedstawia św. biskupa naturalnej wielkości, ustawionego na kilkustopniowym cokole, zaś obok na oddzielnych cokołach umieszczone są z jednej strony siedzący wilk, z drugiej kosz z kilkoma bochenkami chleba.

Rysunek 15. Figura św. Mikołaja z wilkiem kamiennym

Źródło: www.mircze.pl

Cmentarz prawosławny w Miętkim

Cmentarz leży 40 m od drogi z Adeliny do Mircza, za kaplicą rzymsko-katolicką. Czynny był do II wojny światowej. Zachowało się kilkanaście nagrobków kamiennych i betonowych sprzed 1945 roku oraz drewniane krzyże. Wyróżnione są mogiły: czternastu nieznanych żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1939 r., sanitariuszki poległej we wrześniu 1939 roku oraz Agnieszki i Michała Bryn zamordowanych w 1945 r. przez bandy UPA.

Rysunek 16. Kwatera z okresu II wojny światowej

Źródło: www.mircze.pl

Dom młynarza w Mirczu

Położony jest w odległości 25 m od młyna. Został wzniesiony na początku lat 20-tych. Pierwszym właścicielem był Brzozowski Jan, po jego śmierci pod koniec lat 70-tych przeszedł na własność Tadeusza Panasa. Obecnie pustostan.

Rysunek 17. Dom młynarza w Mirczu

Źródło: www.mircze.pl

Pomnik X-lecia Niepodległości – kamienny

Pomnik ten pochodzi z 1928 r. i został ufundowany przez miejscową inteligencję w 10 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Położony jest przy ogrodzeniu Kościoła parafialnego w Mirczu.

Rysunek 18. Pomnik X-lecia Niepodległości – kamienny

Źródło: www.mircze.pl

Kapliczka murowana w Modryniu

Położona tuż przy drodze do Hrubieszowa naprzeciw kościoła rzymsko-katolickiego w Modryniu. Murowana ogrodzona płotkiem z pręseł metalowych.

Rysunek 19. Kapliczka murowana w Modryniu

Źródło: www.mircze.pl

Cmentarz z okresu Powstania Styczniowego w Mołożów-Kolonia

Położona 400 m na wschód od drogi z Mołożowa do Miętkiego. Mogiła zbiorowa pochodzi z 1863 r. Pierwszy pomnik wzniesiono na mogile w 1967 roku, który zniszczony został przez Ukraińców podczas okupacji w 1967 roku obok mogiły wybudowano kolejny pomnik ku czci poległym bohaterom. W mogile pochowani są Powstańcy Styczniowi polegli w 1863 r. Liczba poległych nie jest znana.

Rysunek 20. Cmentarz z okresu Powstania Styczniowego w miejscowości Mołożów-Kolonia

Źródło: www.mircze.pl

Cmentarz unicki w Prehoryłem

Cmentarz położony jest na północnym skraju wsi, przy drodze z Kryłowa do Gołębia. Cmentarz ma kształt zbliżony do ćwiartki koła o powierzchni 0,3 ha. Podział na kwatery nie występuje. Na cmentarzu zachowały się 4 nagrobki:

- prostopadłościenny postument przykryty płytą z gzymsem, na płycie nadstawa w kształcie obelisku zwieńczona krzyżem na kuli. Jest to najstarszy nagrobek z czytelną inskrypcją imienną, zachowany na cmentarzu poza terenem kościelnym - „Marianna Bartkowska Majewska zm. 1788 r.” ,
- prostopadłościenny postument przykryty płytą z wielostopniowym gzymsem, na płycie krzyż żeliwny - „Anna Skórska zm. 1811r.”,
- żeliwny krzyż na podstawie z trzech kręgów kamiennych, nie zachował się tablica inskrypcyjna,

- żeliwny krzyż ażurowy na postumencie w kształcie obelisku, który przykryty jest płytą z wielostopniowym gzymsem. Na nagrobku brak inskrypcji.

Rysunek 21. Żeliwny krzyż

Źródło: www.mircze.pl

Szkoła Podstawowa (dawny budynek folwarczny) w Starej Wsi

Budynek usytuowany w centrum wsi równolegle do drogi Mircze – Tomaszów Lubelski, w odległości ok. 80 m od jej pñ. Skraju, przed elewacją frontową rozciąga się boisko sportowe. Wzniesiony na początku XX w. budynek pełnił funkcję budynku mieszkalnego służby folwarcznej i należał do kompleksu zabudowań dworskich. Po roku 1945 został przejęty przez szkołę podstawową w Starej Wsi. Wystrój architektoniczny fasad - neoromański. Obecnie pustostan.

Rysunek 22. Szkoła Podstawowa (dawny budynek folwarczny) w Starej Wsi

Źródło: www.mircze.pl

Obora podworska, murowana w Starej Wsi

Obiekt należał do kompleksu zabudowań dworskich. Zdewastowany w czasie II wojny światowej. Wyremontowany w 1970 roku i przeznaczony na magazyn nawozów sztucznych. Obecnie pustostan.

Rysunek 23. Obora podworska, murowana w Starej Wsi

Źródło: www.mircze.pl

Kapliczka św. Jana Nepomucena w Starej Wsi

Kapliczka o charakterze przebłagalnym utytułowana w sąsiedztwie strumienia, a więc w miejscu trwale związanym z kultem św. Jana Nepomucena. Jej architektura utrzymana jest w stylu neoromańskim, z elementami neogotyckimi (żelazne ogrodzenie). Zastosowana tu forma jest mało charakterystyczna dla kapliczek przydrożnych.

Rysunek 24. Kapliczka św. Jana Nepomucena w Starej Wsi

Źródło: www.mircze.pl

2.3. Użytkowanie terenu

Okres od wejścia Polski do Unii Europejskiej jest dla rolnictwa okresem możliwości rozwoju i pozyskania dodatkowych środków na rozwój i modernizację rolnictwa. Duża część rolników skorzystała z tej szansy dokonując zakupu maszyn i urządzeń służących do efektywniejszego gospodarowania na swoim terenie, ich gospodarstwa rozwinęły się stając się bardziej konkurencyjne na rynku. Część osób pracujących do tej pory w rolnictwie wpisała się w strategię rozwoju jaką przyjęła Gmina i zajęła się również działalnością pozarolniczą, np. otwierając kwatery agroturystyczne czy też oferując usługi z branży około turystycznej.

Na terenie Gminy Mircze występują głównie czarnoziemy, gleby brunatne oraz rzadziej gleby pseudobielicowe wykształcone na utworach lessowych, lessopodobnych pyłowych i piaszczystych oraz rędziny powstałe ze skał górnej kredy (mastrychtu). W dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych występują gleby bielicowe, czarne ziemie,

mady oraz gleby organiczne: mułowo-torfowe, torfowo-murszowe i torfowe. Wszystkie te gleby mają wysokie wartości przyrodnicze i użytkowe. W 90 punktowej skali, bonitacja jakości i przydatności rolniczej gleb Gminy Mircze wynosi 75,2 punktu. Gleby w Polsce podzielono na kompleksy. Tworzą one typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Kompleksy obejmują takie zespoły różnych gleb, które wykazują zbliżone właściwości i mogą być w podobny sposób wykorzystywane do uprawy określonych grup roślin, które znajdą tam optymalne warunki wzrostu i plonowania. Udział poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
kompleks 1-pszenney bardzo dobry	4 689	28,00
kompleks 2-pszenney dobry	9 682	57,70
kompleks 3-pszenney wadliwy	163	1,00
kompleks 4-żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	465	2,80
kompleks 5-żytni dobry	758	4,50
kompleks 6-żytni słaby	304	1,80
kompleks 8-zbożowo – pastewny mocny	694	4,20
kompleks 1z-użytki zielone bardzo dobre i dobre	55	1,90
kompleks 2z-użytki zielone średnie	2 391	82,80
kompleks 3z-użytki zielone słabe i bardzo słabe	443	15,30

Źródło: www.mircze.pl

Wśród gruntów ornych największy procent stanowi kompleks pszenney dobry (2) i pszenney bardzo dobry (1), a wśród użytków zielonych przeważa kompleks 2z.

Kompleks pszenney bardzo dobry obejmuje najlepsze gleby naszego kraju, zasobne w składniki pokarmowe, o odczynie obojętnym, głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, przepuszczalne, przewiewne, a równocześnie magazynujące duże ilości wody. Gleby te występują w terenach płaskich lub na bardzo łagodnych pochyłościach, nie wymagają regulacji stosunków wodnych i są łatwe do

uprawy. Osiąga się na nich wysokie plony, nawet najbardziej wymagających roślin. Gleby zaliczane do kompleksu pszennego dobrego przypominają na ogół gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego. Zasadnicza różnica polega na tym, że w tym kompleksie żyzność gleb uległa pewnemu obniżeniu z następujących przyczyn: mniejsza miąższość poziomu próchniczego, silniejsze odwapnienie gleby, słabsza strukturalność gleby, na ogół cięższy skład granulometryczny, możliwość częściowego, bardzo słabego oglejenia w obrębie dolnych części profilu glebowego, niekiedy położenie umożliwiające powolny rozwój procesów erozyjnych lub utrudniające spływ wód wiosennych i opóźniające prace polowe. Pod względem jakościowym gleby na terenie Gminy zaliczono do następujących klas bonitacyjnych:

Tabela 6. Klasy bonitacyjne na terenie Gminy Mircze

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
grunty orne łącznie z sadami		
klasa I	635	4,00
klasa II	4 133	25,80
klasa IIIa	7 183	44,70
klasa IIIb	1 924	12,00
klasa IVa	1 399	8,70
klasa IVb	382	2,40
klasa V	364	2,30
klasa VI	11	0,10
użytki zielone - łąki i pastwiska		
klasa I	6	0,20
klasa II	99	3,20
klasa III	1 053	33,60
klasa IV	1 345	42,80
klasa V	509	16,20
klasa VI	126	4,00

Źródło: www.mircze.pl

Wśród gruntów rolnych dominują gleby klasy II i IIIa, natomiast wśród użytków zielonych gleby klasy II i IV. Gleby klas bonitacyjnych od I do IV należą do gleb chronionych. Zmiana ich użytkowania na nierolnicze wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (klasy I – III) lub Wojewody (klasa IV).

Gmina Mircze jest Gminą, w której przeważająca część obszaru wykorzystywana jest pod działalność rolniczą i jednocześnie należy do średnio zalesionych Gmin powiatu hrubieszowskiego. W 2020 roku lasy zajmowały powierzchnię 3 039,13 ha, co stanowiło 12,8% powierzchni Gminy, lesistość Gminy jest mniejsza, niż średnia dla powiatu hrubieszowskiego (13,1%) oraz województwa lubelskiego (23,4%).

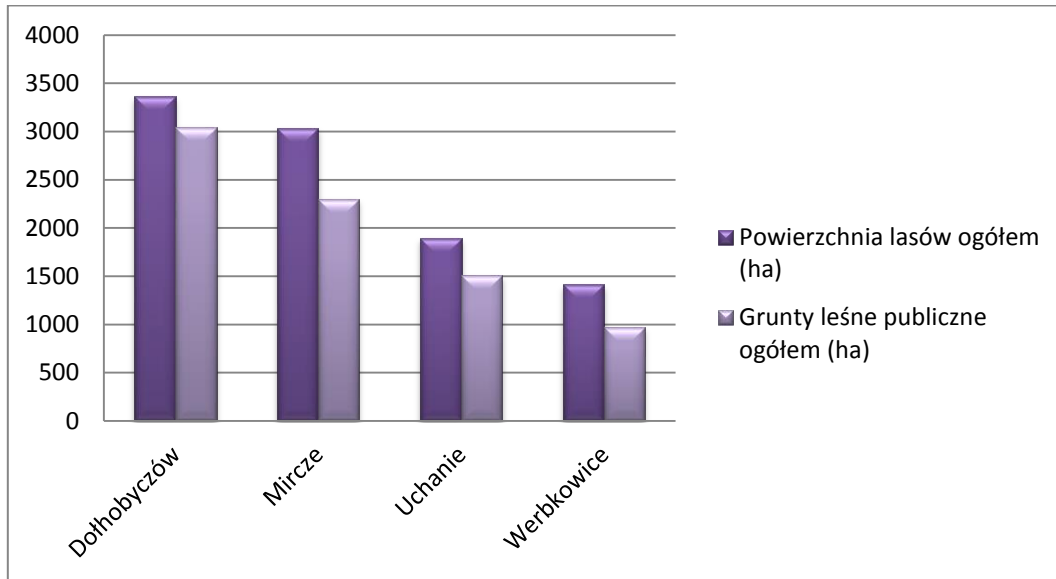
Tabela 7. Porównanie powierzchni lasów i lesistości poszczególnych gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku

Gmina	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	Lesistość [%]	Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	Grunty leśne prywatne
Dołhobyczów	3 362,92	15,5	3 047,92	315
Horodło	2 784,71	20,9	2 738,05	46,66
Hrubieszów	3 092,22	11,7	2 935,92	156,3
Mircze	3 039,13	12,8	2 301,73	737,4
Trzeszczany	1 235,15	13,5	779,05	456,1
Uchanie	1 897,38	15,5	1 508,48	388,9
Werbkowice	1 410,85	7,4	973,15	437,7
Powiat hrubieszowski	1 6909,2	13,1	1 4368,6	2 540,7

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W porównaniu do pozostałych analizowanych gmin ościennych leżących na terenie powiatu hrubieszowskiego, Gmina Mircze cechuje się średnią lesistością. Większe obszary leśne znajdują się w sąsiadującej Gminie Dołhobyczów oraz Gminie Uchanie (15,5%). Najniższą lesistość odnotowano w Gminie Werbkowice (7,4%). Poniższy wykres przedstawia zróżnicowanie powierzchni lasów publicznych do ogółu powierzchni lasów występujących na danym terenie w gminach ościennych.

Udział lasów w powierzchni Gminy Mircze podkreśla jej rolniczo-mieszkaniowy charakter.

Wykres 1. Powierzchnia lasów gmin ościennych w 2020 roku

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

2.4. Zasoby naturalne i stan środowiska

Wody powierzchniowe

Cały teren Gminy Mircze znajduje się w dorzeczu rzeki Bug. Sieć rzeczna charakteryzuje się większą gęstością niż na Wyżynie Lubelskiej, co jest spowodowane czynnikami litologicznymi. Wyżyna Wołyńska, w obrębie której położona jest Gmina Mircze, jest regionem o mniejszych zasobach wodnych niż Wyżyna Lubelska i Roztocze, głównie z powodu niższych opadów. Suma całkowitego odpływu wynosi tu tylko 100 mm, co w przeliczeniu na odpływ jednostkowy daje 3,2 l/s x km². Niski jest też współczynnik odpływu całkowitego - 18%. Sieć rzeczną Gminy tworzą rzeki: Bug i Bukowa wraz z ich dopływami oraz dopływy rzeki Huczwy.

Rzeka Bug jest największą rzeką tego regionu, która stanowi granicę pomiędzy Polską i Ukrainą. Płyne z południa na północ w dolinie o zmiennej szerokości, dochodzącej miejscami do 3 km szerokości. Dopływy Bugu mają do niej kierunek prostopadły. Rzeka jest nieuregulowana. Bieg rzeki jest kręty, występują liczne starorzecza. Średni przepływ rzeki wynosi około 35 m³/s. Bug posiada deszczowo-śnieżny ustrój zasilania,

z podwójnym maksimum stanu i przepływu wody. Średnia roczna amplituda wahań stanu wody wynosi około 435 cm. W czasie wysokich opadów lub roztopów wiosennych występuje zjawisko powodzi. Zalewaniu może ulegać cała dolina Bugu (np. marzec 1999 r.). W dolinie Bugu taras zalewowy osiąga 1 km szerokości, rzadziej dochodzi do 3 km. Urozmaicają go liczne starorzecza. W obrębie rzeki występują dwie wyspy. Na mniejszej wyspie (o długości 0,5 km) położonej naprzeciw Kryłowa, znajdują się ruiny zamku z XVI wieku. Poniżej Kryłowa dawne koryto rzeki odcina większą wyspę - Wiśnię, o długości 2,5 km. Wyspy te obecnie są właściwie półwyspami, połączonymi z lądem przesmykami umocnionymi przez wał przeciwpowodziowy. Umocniono również brzegi koryta Bugu.

Rzeka Bukowa jest głównym dopływem Bugu w Gminie. Rzeka ma swój początek w rejonie Wereszyna. W górnym biegu płynie z zachodu na wschód. W rejonie Smoligowa skręca na północny-wschód, a następnie na północ. Poniżej ujścia Kacapskiego Rowu rzeka kieruje się na wschód i w Kosmowie uchodzi do Bugu. Dolina rzeki jest słabo wykształcona. Na podstawie powierzchni zlewni i wielkości odpływu jednostkowego można szacować średni przepływ Bukowej na $0,4-0,5 \text{ l/s} \times \text{km}^2$. Dopływy Bukowej ukierunkowane są do niej z reguły prostopadle. Największym dopływem jest Kacapski Rów. Charakterystyczną cechą obszaru Gminy jest duża ilość okresowych cieków (bez nazwy) przechodzących w rowy. W rejonie miejscowości Mircze i Kryłów-Kolonia znajduje się system kanałów. Zlewnia Bukowej odwadnia część środkową Gminy, ok. 50% jej terytorium. Dorzecze jest asymetryczne o dobrze rozwiniętym lewym skrzydle. Jakość wód oraz przepływ rzeki Bukowej nie są kontrolowane. W Wereszynie na rzece Bukowej znajdują się stawy hodowlane.

Prawobrzeżne dopływy rzeki Huczwy odwadniają część zachodnią Gminy. Jakość oraz przepływy cieków nie są kontrolowane. Działy wodne IV rzędu między Bugiem, Bukową i Huczwą bieżą generalnie w kierunku południe-północ. W północno-zachodniej części Gminy, w obszarze wododziałowym Rowu Kacapskiego i dopływów Huczwy dział wodny jest niewyraźny. Odpływ powierzchniowy dezorganizują tu intensywne procesy krasowe. Występują tu licznie zagłębienia bezodpływowe typu wertebów. Łączą się one

w większe formy typu uwałów, a te z kolei w również bezodpływowe ślepe doliny krasowe o długości przekraczającej 1 km.

Obszar wód stojących w Gminie jest niewielki, są to zbiorniki naturalne i sztuczne, w większości małe, o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu arów, lub nawet mniejszej.

Niewielkie naturalne zbiorniki wodne genezy krasowej występują w północno - zachodniej części Gminy (Modryń-Kolonia), w rejonie Smoligowa, Mircza, Modryńca, Karcuszek i Rulikówki. Woda gromadzi się tu w pojedynczych zagłębieniach to jest wertebach lub zagłębieniach złożonych z wielu, wertebów czyli uwałów i dolinach krasowych. W niektórych woda utrzymuje się przez cały rok, inne są zbiornikami okresowymi.

Do największych naturalnych zbiorników wodnych w Gminie należą starorzecza Bugu. Na tarasie zalewowym Bugu występuje szereg przeważnie półkolistych starorzeczy z wodą o długości do kilkuset metrów. Jedno z ramion Bugu, jeszcze nie całkiem odcięte, poniżej Kryłowa składające się z szeregu zakoli, ma długość kilku kilometrów. Ponieważ drenuje ono dno doliny na znacznym odcinku oraz przyjmuje niewielki dopływ, charakteryzuje się nieznacznym ruchem wody.

Ze sztucznych zbiorników wodnych największe są stawy hodowlane. Kompleksy stawów występują w dolinach Grzędy Sokalskiej oraz na jej przedpolu w takich miejscowościach, jak: Radostów, Nabroź, Stara Wieś, Wiszniów, Wereszyn, Marysin i Tuczapy, gdzie znajduje się największy staw o powierzchni 5,0 ha. Planowane jest odtworzenie w Gminie dawnej, znacznie większej powierzchni stawów. Niewielkie zbiorniki retencyjne: planowane są do utworzenia na Bugu w Kryłowie i na Bukowej w Szychowicach. Sieć sztucznych zbiorników wodnych uzupełniają sadzawki utworzone w gliniakach.

Zgodnie z podziałem zawartym w „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*” w granicach Gminy Mircze usytuowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):

1. Bug od granicy RP do Huczwy PLRW200021266199:

- typ JCWP – 21,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tą presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

2. Bużek PLRW200016266172:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,

- części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

3. Bukowa PLRW200016266189:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych.

Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie oceny rzeczywistego stanu i zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,

- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

4. Dopływ ze Starej Wsi PLRW2000162662369:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,

- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

5. Kmiczynka PLRW200016266229:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

6. Dopływ spod Pułanek PLRW2000162662589:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,

- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

7. Huczwa od Kanału Rokitna do Sieniochy PLRW200019266239:

- typ JCWP – 19,
- status – silnie zmieniona część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – niezagrażona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
- typ odstępstwa – brak,
- uzasadnienie odstępstwa – nie dotyczy,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2015 r.,
- cel środowiskowy – dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny.

8. Dopływ z Małkowa PLRW2000162661718:

- typ JCWP – 16,
- status – naturalna część wód,
- ocena stanu - zły,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – zagrożona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - części wód wyznaczone jako obszary wrażliwe na substancje biogenne,
  - obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
- typ odstępstwa – 4(4) - 1, 4(4) - 2,
- uzasadnienie odstępstwa – Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2021 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny.

Zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego i mapą ryzyka powodziowego w granicach Gminy Mircze występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. 2021 r., poz. 2233).

Wody podziemne.

W obrębie Gminy Mircze głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom występujący w utworach kredowych. Wodonoścem są tu węglanowe osady kredy górnej mastrychtu, wykształcone w postaci opok marglistych, margli i kredy piszącej. Wody podziemne w utworach kredowych występują na całym obszarze. Głównym kolektorem dla wód podziemnych są szczeliny skał węglanowych powstałe w wyniku procesów tektonicznych. Przebieg stref dyslokacyjnych pokazują doliny rzeczne oraz suche doliny denudacyjne. W stropowej części górotworu, na sieć spękań tektonicznych nakładają się szczeliny pochodzenia wietrzeniowego. W dolinie Bugu, poza osadami kredowymi, wody podziemne występują w piaskach czwartorzędowych miąższości od kilku do kilkunastu metrów. W dolinach rzecznych dopływów Bugu można spotkać wody podziemne w 2–3 metrowej miąższości aluwialnych osadach czwartorzędowych.

Wody w utworach czwartorzędowych występują również w kilkumetrowej miąższości piaskach na równinach denudacyjnych Kotliny Hrubieszowskiej. W południowej części Gminy, w obrębie Grzędy Sokalskiej, występują wody zawieszane. Utrzymują się one na słabo przepuszczalnej zwietrzelinie kredowej lub w zaglinionych lessach. Wody poziomu czwartorzędowego i kredowego pozostają w więzi hydraulicznej. Zwierciadło wody ma generalnie charakter swobodny. Pod niewielkim naporem występuje na obszarach, gdzie skały kredowe nie są dostatecznie spękane.

W dolinach rzecznych lustro wody występuje od głębokości kilkudziesięciu cm do ok. 2,0 metrów. Na równinach denudacyjnych Kotliny Hrubieszowskiej głębokość występowania lustra wody waha się od kilkudziesięciu cm do 7,0 m p.p.t. Na powierzchniach lessowych południowej części Gminy waha się od kilku m do ok. 30,0 m.

Zwierciadło wód podziemnych ma najwyższe położenie na działle wodnym pomiędzy zlewniami Bukowej i Huczwy. Jego wysokość dochodzi w rejonie Wiszniowa i Andrzejówki do 220 m n.p.m. Poza działem wodnym opada nieznacznie w kierunku zachodnim. Znaczny spadek lustra wody notuje się w kierunku północno-wschodnim, gdzie w dolinie Bugu osiąga ono 180,0 m n.p.m.

Amplituda sezonowych wahań zwierciadła wody wynosi w dolinach ok. 0,5–1,0 m, natomiast na obszarach wierzchwinowych dochodzi do 3,0 m. Kierunek spływu wód

podziemnych pokrywa się w skali lokalnej z nachyleniem terenu. Z obszarów wierzchowinowych wody przemieszczają się ku dolinom rzecznych i zasilają utwory aluwialne. W skali regionalnej wody podziemne części wschodniej i centralnej Gminy spływają w kierunku północno-wschodnim do rzeki Bug, natomiast części zachodniej w kierunku północno-zachodnim do rzeki Huczwy.

Zasilanie wód podziemnych odbywa się drogą infiltracji opadów atmosferycznych oraz poprzez regionalny dopływ z obszarów wyżej położonych.

Wody w utworach czwartorzędowych związane z dolinami rzek występują bardzo płytko, co sprawia, że są bardzo narażone na zanieczyszczenia powierzchniowe. Z tego powodu, niezależnie od kwestii ochrony dolin, nie powinny być wykorzystywane do celów bytowych.

Ze względu na występowanie wychodni kredowych utworów wodonośnych, przepuszczalność warstw powierzchniowych (piaski, lessy) i spękanie skał kredowych, wody podziemne są bardzo podatne na zanieczyszczenia antropogeniczne. Dotyczy to zarówno obszarów, gdzie na powierzchni terenu występują opoki margliste i margle jak również piaski pylaste na opokach i marglach.

Zgodnie z podziałem na Jednolite Części Wód podziemnych (JCWPd) teren Gminy Jarczów położony jest w obrębie jednostki nr 121 – PLGW2000121, która charakteryzuje się znaczną nadwyżką zasobów wód podziemnych w odniesieniu do wielkości poboru wynoszącego mniej niż 2% wielkości zasobów. Na obszarze JCWPd nie występują zanieczyszczenia wód podziemnych. Są to wody dobrej jakości, wymagające na ogół prostego uzdatniania. Zgodnie z informacjami zawartymi w „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*” PLGW2000121:

- stan chemiczny – dobry,
- stan ilościowy – dobry,
- stan ogólny – dobry,
- ocena ryzyka nieosiągnięcia celów – niezagrażona,
- obszary chronione wymienione w zał. IV RDW:
  - obszary wyznaczone na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (Rezerwaty: Siedliszcze, Liski I, Popówka, Jalinka, Las Lipowy w Uroczysku Bukowiec, Łabunie, Machnowska Góra, Piekiełko Koło Tomaszowa Lubelskiego, Przecinka, Skarpa Dobużańska, Suśle Wzgórza, Zarośle, Minokąt, Sołokija. Sieć Natura 2000 - specjalne obszary ochrony siedlisk: PLH060016 Popówka, PLH060039 Dobużek, PLH060019 Suśle Wzgórza, PLH060028 Zarośle, PLH060042 Dolina Szyszły, PLH060025 Dolina Sieniochy, PLH060035 Zachodniowołyńska Dolina Bugu, PLH060014 Pastwiska nad Huczwą, PLH060029 Żurawce, PLH060032 Poleska Dolina Bugu, PLH060086 Dolina Górnej Sieniochy, PLH060104 Lasy Mirczańskie, PLH060088 Kazimierówka, PLH060080 Łabunie, PLH060085 Bródek, PLH060073 Posadów, PLH060103 Lasy Dołhobyczowskie, PLH060089 Minokąt, PLH060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich, PLH180017 Horyniec, PLH060084 Adelina, PLH060070 Borowa Góra, PLH060074 Putnowice, PLH060100 Tarnoszyn, PLH060093 Uroczyska Roztocza Wschodniego. Sieć Natura 2000 - obszary specjalnej ochrony ptaków: PLB060012 Roztocze, PLB060017 Zlewnia Górnej Huczwy, PLB060021 Dolina Sołokiji, PLB060018 Dolina Szyszły, PLB060003 Dolina Środkowego Bugu, PLB060007 Lasy Strzeleckie, PLB060011 Ostoja Tyszowiecka),

- typ odstępstwa – brak,
- uzasadnienie odstępstwa – nie dotyczy,
- termin osiągnięcia celów środowiskowych – 2015 r.,
- cel środowiskowy – dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy.

Teren Gminy Mircze położony jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość). GZWP Nr 407 to zbiornik pozbawiony izolacji od zanieczyszczeń z powierzchni terenu, wykazujący objawy antropogenicznego przekształcenia chemizmu wód podziemnych, stanowiący podstawowe źródło zbiorowego zaopatrzenia w wodę miejscowej ludności, wykazujący znaczny stopień zagospodarowania zasobów wód podziemnych. GZWP Nr 407 wymaga szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniem wód podziemnych.

Surowce mineralne.

Na terenie Gminy występują surowce energetyczne oraz surowce do produkcji materiałów budowlanych. Do surowców energetycznych należą karbońskie złoża węgla kamiennego, będące przedłużeniem Zagłębia Lwowsko - Wołyńskiego na terenie Ukrainy. Występują one na głębokości 400–700 m, a miąższość pokładów węgla waha się od 0,10 m do 1,20 m. Słabo rozpoznane są złoża ropy naftowej i gazu ziemnego występujące w utworach dewonu. W dnach dolin w zachodniej i północno-zachodniej części Gminy występują niewielkie złoża torfu. Ze względu na małe miąższości nie przekraczające 1,0 m eksploatacja ich jest nieopłacalna. W przeszłości na niewielką skalę były one eksploatowane w rejonie Kryłów-Kolonia.

Na terenie Gminy powszechnie występują surowce skalne do produkcji materiałów budowlanych. Są to surowce węglanowe, ilaste oraz kruszywo naturalne. Surowce węglanowe reprezentowane przez margle kredowe, opoki margliste i kredę piaszczystą nie były dotychczas przedmiotem zainteresowania górniczego. Na terenie Gminy skały te występują na powierzchni lub pod cienką pokrywą osadów czwartorzędowych. W południowej części oraz w licznych płatach, w środkowej i wschodniej części Gminy rozprzestrzenione są surowce ilasto-gliniaste do produkcji ceramiki budowlanej: lessy, gliny, ily i mułki. Do końca lat siedemdziesiątych eksploatowane były do wyrobu cegły w rejonie miejscowości: Szychowice, Kryłów, Prehoryłe, Stara Wieś oraz do niedawna w Łaskowie. Część wyrobisk została zrekultywowana. Złoża lessów zaglininych przydatnych do produkcji cegły palonej pełnej, zlokalizowane są w południowej części Gminy.

Kruszywo naturalne reprezentowane jest przez piaski tarasów akumulacyjnych wykształconych w postaci piasków drobno - i średnioziarnistych często pylastych lub pyłów piaszczystych. Perspektywiczny rozwój bazy wydobywczej piasków może wystąpić w rejonie miejscowości: Lipowiec i Miętkie oraz na tarasie nadzalewowym dopływu Huczwy w Tuczapach i Mołożowie.

Na terenie Gminy nie prowadzi się przemysłowej eksploatacji surowców mineralnych. Występuje tutaj kilka punktów niekontrolowanej eksploatacji piasków na lokalne potrzeby gospodarcze. Mała ilość punktów sezonowej eksploatacji jest potwierdzeniem ograniczonej możliwości pozyskiwania surowców.

Zanieczyszczenie pyłem PM10

Obszar województwa lubelskiego podzielony jest na dwie strefy, strefę aglomeracji Lublin oraz strefę lubelską, obejmującą obszar poza aglomeracją miasta Lublin, a więc również Gminę Mircze. Według danych odnośnie lokalizacji stanowisk pomiarowych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Lublinie, na obszarze Gminy Mircze nie funkcjonują stacje pomiarowe WIOŚ. Strefa lubelska została zaliczona do klasy C na podstawie serii pomiarowej pyłu PM10.

Głównym problemem w strefie lubelskiej, w zakresie zanieczyszczeń powietrza, jest pył zawieszony PM10. Źródłem tego zanieczyszczenia jest głównie spalanie paliw stałych w kotłach nieposiadających urządzeń ochronnych, a więc głównie w kotłach indywidualnych wytwórców ciepła.

Kryteria jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia PM10 dotyczą rocznego okresu uśredniania wyników pomiarowych. W strefie lubelskiej stężenia średnie roczne sprawdzono na podstawie wyników pomiarów wykonanych na terenie 3 miast: Biała Podlaska, Chełm, Zamość. Średnie roczne stężenie PM10 wyniosło ok 37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Zanieczyszczone powietrze powoduje w Polsce co roku 400 tysięcy przedwczesnych zgonów, również zła jakość powietrza wpływa negatywnie na zdrowie człowieka powodując często nieodwracalne uszczerbki na zdrowiu. Zanieczyszczenia posiadają także negatywny wpływ na środowisko, jak również wszystkie organizmy żyjące w środowisku naturalnym.

Wyroby azbestowe

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami różnych metali. W zależności z jakim metalem krzemiany tworzą związek wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla środowiska i zdrowia. Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, odporność na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej.

Dodatkowo azbest jest substancją wysoce szkodliwą, która niszcząco wpływa na organizm ludzki. Pył azbestu bez problemów dostaje się do płuc wraz z wdychanym powietrzem. Jeśli więc w powietrzu, którym oddychamy znajdują się włókna azbestu, to gromadzą się one i zalegają w płucach. Możliwość pojawienia się choroby w organizmie ludzkim zależy od rodzaju azbestu, wymiarów włókien zawartych w powietrzu, ich ilości oraz liczby lat przebywania w zanieczyszczonym azbestem środowisku. Włókna małych rozmiarów, niewidoczne gołym okiem, wnikają głębiej do układu oddechowego. Ponadto wyroby azbestowe mogą być również przyczyną nowotworów płuc i międzybłonniaka opłucnej.

Gmina Mircze posiada Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na lata 2008–2032. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mircze jest podstawowym dokumentem prowadzenia właściwej polityki gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest na poziomie lokalnym. Dla potrzeb gminnego Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na lata 2008–2032 została sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w wyniku której stwierdzono występowanie 500 166m² powierzchni azbestowych pokryć dachowych wykonanych w głównej mierze z płyt falistych oraz w mniejszej ilości płyt azbestowych płaskich znajdujących się w posiadaniu osób fizycznych oraz stanowiących mienie komunalne Gminy Mircze.

Stopień degradacji środowiska spowodowany obecnością azbestu, analizowano na podstawie danych bazy azbestowej - udostępnionej przez Urząd Gminy Mircze, aktualizowanej w roku 2021. Dane szczegółowe przedstawione zostały z podziałem na miejscowości (sołectwa).

Tabela 8. Baza azbestowa na terenie Gminy Mircze

Lp.	Miejscowość	Sołectwo	Ilość masy wyrobów azbestowych do unieszkodliwienia
1	Ameryka	Ameryka	103 500,00
2	Andrzejówka	Andrzejówka	131 520,00
3	Borsuk	Borsuk	79 665,00

4	Dąbrowa	Dąbrowa	11 715,00
5	Górka-Zabłocie	Górka-Zabłocie	258 228,00
6	Kryłów	Kryłów	241 092,00
7	Kryłów-Kolonia	Kryłów-Kolonia	94 110,00
8	Łasków	Łasków	161 388,00
9	Małków	Małków	86 775,00
10	Małków Nowy		9 000,00
11	Małków-Kolonia	Małków-Kolonia	47 240,00
12	Marysin	Marysin	108 660,00
13	Miętkie	Miętkie	126 615,00
14	Miętkie-Kolonia	Miętkie-Kolonia	126 666,00
15	Mircze	Mircze	803 559,00
16	Modryniec	Modryniec Wschodni	292 230,00
		Modryniec Zachodni	
17	Modryń	Modryń	148 665,00
18	Modryń-Kolonia	Modryń-Kolonia	144 000,00
19	Mołożów	Mołożów	194 340,00
20	Mołożów-Kolonia	Mołożów-Kolonia	87 315,00
21	Prehoryłe	Prehoryłe	285 975,00
22	Radostów	Radostów	126 725,00
23	Rulikówka	Rulikówka	15 750,00
24	Smoligów	Smoligów	242 610,00
25	Stara Wieś	Stara Wieś	404 585,00
26	Szychowice	Szychowice	187 905,00
27	Szychowice Nowe		178 838,00
28	Tuczapy	Tuczapy	234 941,00
29	Wisznów	Wisznów	218 550,00
30	Wereszyn	Wereszyn	130 135,00

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Urzędu Gminy Mircze

Na terenie Gminy Mircze do II kwartału 2021 pozostało do zinwentaryzowania 5 282 297,00 kg azbestu.

Fauna

Wg waloryzacji obszarów faunistycznych Zamojszczyzny („Studia ośrodka dokumentacji”) fizjograficznej większość Gminy tworzą obszary o wartości ponadprzeciętnej i wysokiej (dolina Bugu).

W systemie obszarów faunistycznych występuje:

- fauna kserotermiczna i stepowa,
- fauna puszczańska,
- fauna łąkowo-zaroślowa.

Obszary z siedliskami kserotermicznymi w większości zajęte zostały pod użytkowanie rolne, dziś pozostały jedynie fragmenty tego typu ekosystemów (skarpy, obrzeża dróg, miedze, nieużytki). Na siedliskach kserotermicznych występują interesujące grupy owadów np. pszczołowatych, a w niektórych miejscach-żońna, rzadki ptak obszarów południowych i południowo-wschodnich.

Fauna puszczańska posiada wartościowe zoocenozy: łosia, jelenia, bociana czarnego. Nad Bugiem znajdują się miejsca występowania żółwia błotnego, a w południowo-wschodnim fragmencie Gminy błotniaka stawowego.

Fauna łąkowo-zaroślowa zajmuje większe lub mniejsze powierzchnie nad niemal wszystkimi ciekami wodnymi Gminy Mircze, najwartościowsze ostoje znajdują się nad Bugiem (brzęczka, remiz, potrzos). W obszarze podmokłych łąk i obrośniętych krzewami starorzeczy występuje derkacz, pliszka żółta, słowik szary, cyraneczka. Charakteryzowane typy siedliskowe, spełniają również niezwykle ważną rolę jako tereny wypoczynkowe i żerowe zwierząt migrujących, zwłaszcza ptaków. Dotyczy to głównie obszarów leśnych, nadrzecznych i zbiorników wodnych. Rozwinięte ciągi bagienno-leśne dolin rzecznych, zbiorowiska leśne, miedze, remizy śródpolne, wąwozy, pojedyncze skarpy, znacząco wpływają na utrzymanie ciągłości występowania wielu gatunków fauny, jak i jej gatunkową różnorodność.

Faunę leśną reprezentują jelenie, sarny, wydry, borsuki, dziki, lisy, zające oraz bociany i żurawie. W Gminie Mircze stwierdzono dotychczas występowanie 38 gatunków ssaków. Wykładnikiem wysokiej żyzności siedlisk jest bardzo wysoka liczebność drobnych ssaków - kretów, gryzoni (norników i chomików na polach, nornic w lasach) oraz drobnych ssaków drapieżnych (łasice). Wynikiem tego jest wysoka liczebność organizmów na wyższych piętrach troficznych, np. ptaków drapieżnych.

Na terenie Gminy Mircze stwierdzono występowanie następujących chronionych i rzadkich gatunków zwierząt:

- bóbr europejski (*Castor fiber*),
- wydra (*Lutra lutra*) – pojedyncze obserwacje zarówno na Bugu jak i jego starorzeczach,

- borsuk (*Meles meles*),
- jenot (*Nycterecutes procyonoides*),
- orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*) – występuje w lasach stanowiących ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunków,
- czapla siwa (*Ardea cinerea*) – czapliniec liczny, ponad 100 gniazd zajętych,
- kania czarna (*Milvus migrans*) – pojedyncze stanowisko objęte ochroną strefową,
- krogulec (*Accipiter nisus*),
- sowa uszata (*Asio otus*),
- bocian czarny (*Ciconia nigra*) – 4 pary lęgowe,
- żoła (*Merops apister*),
- żuraw (*Grus grus*) – pojedyncza obserwacja,
- zaskroniec (*Natrix natrix*) – występuje w młodnikach z próchniejącymi kłodami starych topoli

Dolina Bugu jest również bardzo istotnym szlakiem wędrówek ptaków. Szczególnie wiosną zatrzymuje się na rozlewiskach Bugu wiele kaczek, siewkowców, czapli i innych ptaków wodnych. Duże znaczenie doliny Bugu dla ptaków lęgowych i przelotnych wynika z jej charakteru. Mimo, że naturalne lasy lęgowe zostały w większości wycięte i zastąpione przez łąki i pastwiska, koryto rzeki nie uległo istotnym zmianom i wciąż stanowi doskonałe miejsce lęgowe i bogate żerowisko.

Charakterystycznymi ptakami dominującego w Gminie krajobrazu rolniczego są: przepiórka, kłaskawka, potrzuszcz i ortolan. Innym ciekawym gatunkiem rozszerzającym na północ zasięg występowania jest dzięcioł białoszyji. Jest to gatunek związany z siedliskami antropogenicznymi. Często gnieździ się w sadach, parkach, w samotnych drzewach przydrożnych. Podobnie jak żoła jest charakterystyczny dla południowo-wschodniej Polski. Charakterystycznym gatunkiem dla terenów użytkowanych rolniczo jest bocian biały. Dodatkowo na terenie Gminy Mircze stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków: bąk (*Botaurus stellaris*), krogulec (*Accipiter nisus*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), orzełek (*Hieraetus pennatus*), batalion (*Philomachus pugnax*), kulik wielki (*Numenius arquata*), rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*), rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias Leucopterus*).

Na zboczach doliny Bugu wśród gadów licznie występuje jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*). Na terenie Gminy stwierdzono występowanie następujących chronionych gatunków płazów: kumaka nizinnego (*Bombina bombina*), grzebiuszki ziemnej (*Pelobates fuscus*), ropuchy szarej (*Bufo bufo*), rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*), żaby moczarowej (*Rana arvalis*) oraz żaby trawnej (*Rana temporaria*).

Na terenie Gminy Mircze stwierdzono 55 gatunków motyli dziennych, co stanowi prawie 37% fauny Polski. Niewielkie bogactwo gatunkowe wynika z małej różnorodności naturalnych środowisk oraz z silnie antropogenicznego charakteru większości biotopów łąkowych i leśnych na badanym obszarze.

Na terenie Gminy występują trzy gatunki chronione. Należy do nich paż królowej (*Papilio machaon*), który zamieszkuje suche otwarte tereny oraz dwa gatunki mieniaków - strużnik (*Apatura ilia*) i tęczowiec (*Apatura iris*) - związane ze środowiskiem leśnym.

Ponadto na omawianym obszarze znajdują się stanowiska 8 gatunków wpisanych na Polską Czerwoną księgę zwierząt. Wśród nich z kategorii E - wymierające, stwierdzono pokłonnika osinowca (*Lirnenitis populi*), który ma dogodne warunki do rozwoju w żyznych lasach z dużym udziałem osiki (w tym typie środowiska rozwija się również chroniony mieniak strużnik). Z gatunków narażonych na wyginiecie występuje czerwonończyk nieparek (*Lycaena dispar*), jedyny gatunek w Gminie chroniony Konwencją Berneńską, który był obserwowany na wilgotnych torfiastych łąkach w okolicy Kryłowa i Mołożowa.

Gmina Mircze położona jest w całości na obszarze Wyżyny Wołyńskiej, między Bugiem i Huczwą. Niemal cały obszar Gminy, poza skrajnymi południowymi jej krańcami, znajduje się w mezoregionie Kotliny Hrubieszowskiej. Jedynie okolice wsi Radostów wchodzą już w obszar Grzędy Sokalskiej. Wspomniane krainy należą do geograficznego obszaru Europy Wschodniej. Stąd też obszar Gminy podlega wpływom klimatu kontynentalnego, również świat żywy jest nieco odmienny, naznaczony rysą wschodu. Przejawia się to przede wszystkim o obecności gatunków i zbiorowisk roślinnych, które rzadko, albo i wcale nie występują w innych regionach kraju. Jednym

z takich rzadkich zbiorowisk są siedliska priorytetowe w ramach sieci Natura 2000 – murawy z roślinnością kserotermiczną. Są to swego rodzaju namiastki stepów, różniące się od prawdziwych stepów genezą i składem gatunkowym, jednak mające także cechy z nimi wspólne. Murawy takie porastają przede wszystkim strome zbocza doliny Bugu i innych obszarów nieużytkowanych przez człowieka lub użytkowanych ekstensywnie.

Gatunkiem gryzonia związanym z terenami otwartymi jest suseł perełkowany. On także jest gatunkiem priorytetowym w sieci Natura 2000. Nie wiadomo czy na terenie Gminy znajdują się obecnie kolonie tego gryzonia, jednak mając na uwadze, że susły żyją stosunkowo niedaleko od jej granic oraz to, że obecnie ich liczebność rośnie a i klimat się ociepla co susłowi – gatunkowi stepowemu powinno sprzyjać, istnieje wielka szansa, że susły wkrótce na stałe zamieszkają na terenie Gminy Mircze.

Inną przyrodniczą perłą Gminy są z całą pewnością łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe rosnące w dolinie Bugu. Jest to także siedlisko priorytetowe w sieci Natura 2000.

To co wyróżnia Gminę Mircze spośród innych Gmin województwa to duża ilość spotykanych ptaków drapieżnych. Przy czym, co warto podkreślić, są to duże i piękne drapieżniki jak orlik krzykliwy, albo tak rzadkie jak orzełek. Zwłaszcza w okresie jesiennych i wiosennych przelotów Gmina staje się istnym rajem dla ornitologów.

Jeśli idzie o obszary, to Gmina Mircze posiada kilka przyrodniczych pereł o wartości nie tylko krajowej ale nawet europejskiej. Pierwszą jest bez wątpienia rzeka Bug. Europejski korytarz ekologiczny o randze międzynarodowej. Wartością równy Wiśle, Dunajowi czy Loarze. Jest on jednocześnie ważną ostoją różnorodności biologicznej w tym tak gatunków jak i zbiorowisk roślinnych.

Prócz tego Gmina Mircze posiada w swoim skarbcu sześć pereł o wartości europejskiej. To ostoje europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Dwie z nich to ostoje ptasie, zaś cztery kolejne to ostoje habitatowe:

Dolina Środkowego Bugu PLB060003 - ostoja ta obejmuje długi fragment naturalnej doliny Bugu wyciętej w równinach Polesia Wołyńskiego i Polesia Podlaskiego,

stanowiącej na tym odcinku granicę. Rzeka na obszarze ostoi płynie korytem, w którym występują tu liczne meandry i starorzecza, a także kilkumetrowej wysokości skarpy brzegowe. Znaczna część gruntów w dolinie zajęta jest przez łąki i zdegradowane lasy nadrzeczne oraz zarośla wierzbowe. Występują tu również pola uprawne. W ostoi stwierdzono co najmniej 22 gatunki ptaków wymienianych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, w tym 9 wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Do lęgów przystępuje tu przynajmniej 1% krajowej populacji: błotniaka łąkowego, bociana białego, derkacza, dzięcioła biało brzietego, rybitwy białowąsej, rybitwy czarnej, rybitwy białoskrzydłej, zimorodka, piskliwca, krwawodzioba i rycyka. Ostoje zasiedla również ponad 5% krajowej populacji brzegówki, czyli ponad 10 tys. par. Ponadto w ostoi stwierdzono 8 gatunków ptaków migrujących wpisanych do załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Stwierdzono w nim również wysokie zagęszczenia bąka, błotniaka stawowego, podróżniczka i jarzębatki. Prócz cennych gatunków ptaków, obszar jest również ostoją wielu innych rzadkich zwierząt i roślin, w tym jednego gatunku rośliny naczyniowej wpisanej do załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarze Gminy Mircze zajmuje zakole doliny Bugu od Kryłowa do Romanów-Kolonia. Jego zachodnia granica została poprowadzona po „nadbużance”. Przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003 są:

- wodniczka *Acrocephalus paludicola*
- brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*
- zimorodek *Alcedo atthis*
- rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*
- rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*
- rybitwa czarna *Chlidonias niger*
- gadożer *Circaetus gallicus*
- błotniak łąkowy *Circus pygargus*
- derkacz *Crex crex*
- dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*
- rycyk *Limosa limosa*
- batalion *Philomachus pugnax*
- krwawodziób *Tringa totanus*

Dla obszaru obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003 (Dz. Urz. Woj. Lub. 2017 r., poz. 1996).

Ostoja Tyszowiecka PLB060011 – położona na północy powiatu. Tylko jej środkowa część położona jest w granicach powiatu. Obejmuje dolinę rzeki Sieniochy z przyległymi terenami. W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 24 lęgowych gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Derkacz, rybitwa białowąsa oraz dzięcioł białoszy kwalifikują ostoję do międzynarodowych ostoi ptaków. 9 gatunków zostało wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt jako ptaki zagrożone. Ostoja jest jednym z kilku miejsc gniazdowania na terenie Polski orzełka włochatego. Występują tu także: bąk, bączek, kania ruda, orlik krzykliwy, orzełek, zielonka, dubelt, podróżniczek. Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Tyszowiecka PLB060011 są:

- Bączek *Ixobrychus minutus*
- Trzmielojad *Pernic apivorus*
- Orlik krzykliwy *Clanga pomarina*
- Orzełek *Hierraetus pennatus*
- Kropiatka *Porzana porzana*
- Zielonka *Porzana parva*
- Derkacz *Crex crex*
- Dubelt *Gallinago media*
- Rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*
- Żoła *Merops apiaster*
- Dzięcioł białoszy *Dendrocopos syriacus*
- Podróżniczek *Luscinia svecica*
- Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Dla obszaru obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Tyszowiecka PLB060011 (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r., poz. 4690).

Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035 – to ostoja obejmująca dwa lewobrzeżne fragmenty doliny Bugu, które ciągną się aż do granicy państwowej. W przeważającej części teren pokrywają wielogatunkowe, ekstensywnie użytkowane łąki oraz pastwiska. Jest to bardzo ważny obszar dla zachowania bioróżnorodności. Zidentyfikowano tu 6 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, które zajmują ponad połowę obszaru. Teren pokrywają bardzo dobrze wykształcone murawy kserotermiczne (obszar z roślinnością ciepłolubną, stepową), które stanowią środowisko występowania bogatej fauny owadów, m.in. 176 gatunków ryjkowców oraz owadów z rodziny pszczołowatych. Jest to również miejsce występowania żołą - ptaka objętego ochroną gatunkową w Polsce oraz kolonii susła perełkowanego. Poza tym, wśród gatunków zwierząt z załącznika I Dyrektywy Ptasiej można wymienić: bociana białego i czarnego, rybitwę białowąsą, orlika krzykliwego, bobra europejskiego, wydrę czy kumaka nizinny. Dolina Bugu to miejsce występowania roślin objętych ochroną gatunkową, takich jak miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, goryczka krzyżowa, grąźel żółty, grzybień biały czy pierwiosnek lekarski. W granicach Gminy Mircze leży część południowa ostoji od wsi Prehoryłe do Romanów-Kolonii. Przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035 są:

- Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*,
- Murawy kserotermiczne *Festuco-Brometea*
- Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinio*
- Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
- Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- Torfowiska alkaliczne
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- wydra *Lutra lutra*
- kumak nizinny *Bombina bombina*
- boleń *Aspius aspius*

- różanka *Rhodeus sericeus amarus*
- piskorz *Misgurnus fossilis*
- koza pospolita *Cobitis taenia*
- trzepla zielona *Ophiogomphus cecili*
- modraszek telejus *Maculinea teleius*
- czerwoczyk nieparek *Lycaena dispar*
- modraszek nausitous *Maculinea nausithous*
- żmijowiec czerwony *Echium russicum*
- szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidon*

Dla obszaru obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035 (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2015 r., poz. 183).

Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 - obszar składa się z trzech fragmentów kompleksów leśnych w leśnictwach Dołhobyczów (Las Dołhodęby) i Witków (Las Zabłocie i część uroczyska Witków). W granicach Gminy Mircze znajduje się tylko jeden kompleks – Las Zabłocie. Teren płaski, lasy otoczone przez grunty orne i niewielkie powierzchnie łąk. Obszar wyznaczony w celu ochrony typowo wykształconych grądów subkontynentalnych w odmianie wołyńskiej, który zajmuje 88% powierzchni obszaru. Dominują dojrzałe drzewostany z dominującym dębem bezszypułkowym. Runo wykształcone we wzorcowej formie. Luki, obrzeża dróg leśnych i brzegi lasów zajmują niewielkie płyty ciepłolubnych dąbrów. Łęgi olszowo-jesionowe zajmują 10% powierzchni. Zaznacza się w nich trwający od kilku lat proces chorobowego zamierania jesionów. Warto dodać, że na terenie ostoi występuje priorytetowe siedlisko sieci Natura 2000 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe). W uroczysku Dołhodęby na trzech fragmentach śródleśnych łąk trzęślicowych występują rzadkie gatunki motyli.

Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Lasy Dołhobyczowskie PLH060103 są:

- Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*

- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Lasy Mirczańskie PLH060104 – jest to niewielki kompleks leśny na skraju doliny Bugu. Położony jest na wschód od wsi Szystowice i na północ od Kolonii Nieleszcza. Teren płaski, podłoże stanowią gleby brunatne. W otoczeniu rozdrobnione grunty orne i użytki zielone w rozległej dolinie Bugu. Obszar wyznaczony w celu ochrony typowo wykształconego grądu subkontynentalnego w odmianie wołyńskiej. Drzewostany różnowiekowe, runo wykształcone w formie wzorcowej. W lukach, przy drogach leśnych i na obrzeżu lasu niewielkie fragmenty ciepłolubnych dąbrów. Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Lasy Mirczańskie PLH060104 jest:

- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)

Adelina PLH060084 – ostoja siedliskowa o powierzchni 483,7 ha. W granicach powiatu znajduje się zachodni jej skrawek. Ostoja obejmuje część kompleksu leśnego oraz śródleśne i przyleśne łąki w dolinkach dopływu Huczwy gdzie występują licznie gatunki rzadkie i chronione. Najcenniejsze siedliska to: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*). Zaś najcenniejsze gatunki to: starodub łąkowy, obuwik pospolity, różanka i kumak nizinny. Przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Adelina PLH060084 są:

- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- starodub łąkowy *Angelica palustris*
- obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*
- kumak nizinny *Bombina bombina*
- różanka *Rhodeus sericeus amarus*

- modraszek telejus *Maculinea teleius*
- czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- modraszek nausitous *Maculinea nausithous*
- poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

2.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W prawie polskim energie odnawialne są definiowane jako „źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych”. Odnawialne źródła energii (OZE) odgrywają coraz większą rolę w strukturze dostaw energii. Jest to widoczne szczególnie w Polsce w warunkach stopniowej transformacji z gospodarki opartej na węglu na gospodarkę wykorzystującą technologie ekologiczne, niskoemisyjne, zaspokajające potrzeby społeczne, zapewniające dywersyfikację źródeł energii, bezpieczeństwo energetyczne w skali nie tylko lokalnej, ale i regionalnej.

Odnawialne źródła energii zyskują w ostatnich latach coraz bardziej na popularności w Europie i na świecie. Polska, jako członek Unii Europejskiej, zobowiązana jest do wypełniania zaleceń Wspólnoty, w obszarze OZE. W Strategii Rozwoju Energetyki Odnawialnej, przyjętej przez rząd polski w 2000 roku, jako cel strategiczny wskazano: „zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 roku i do 14% w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych”. Wypełnianie tych zaleceń oraz wspieranie rozwoju źródeł odnawialnej energii jest również obowiązkiem poszczególnych regionów kraju.

Od lat dziewięćdziesiątych obserwuje się aktywną politykę państw Unii Europejskiej w kierunku szerokiego wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Polska, jako członek UE, jest zobowiązana do stosowania regulacji UE w tej kwestii, dlatego też przejęto szereg dokumentów istotnych dla wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, m.in.:

- ustawa „Prawo energetyczne”,
- „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”,
- „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” (w której zakłada się zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% ogółu produkowanej energii w Polsce w 2010 roku i do 14% w 2020 roku).

Gmina Mircze zrealizowała projekt w partnerstwie z Gminą Dołhobyczów pn. „Odnawialne Źródła Energii w Gminie Dołhobyczów i w Gminie Mircze”, w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku, Działanie 4.1. Wsparcie wykorzystania OZE. Wartość projektu wynosiła: 3 216 988,65 zł z czego dofinansowanie z UE to 2 460 988,00 zł.

Projekt zrealizowany był w partnerstwie z Gminą Dołhobyczów (lider projektu) i Gminę Mircze (partner projektu) i obejmował instalację kolektorów słonecznych i kotłów na biomasę na terenie dwóch Gmin. Grupą docelową projektu byli mieszkańcy Gminy Mircze oraz Dołhobyczów, u których zainstalowane zostały kolektory słoneczne i kotły na biomasę. W Gminie Dołhobyczów zainstalowano 5 kotłów na biomasę oraz 105 kolektorów. W Gminie Mircze zainstalowano 13 kotłów na biomasę oraz 151 kolektorów. Łączna moc dla projektu: solary=0,9022 MW, kotły=0,347 MW. Projekt jest zgodny z założeniami Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej poprzez wykorzystanie OZE jako narzędzia do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza w regionie.

Bardzo istotną rolę wśród indywidualnych montażu instalacji OZE wśród mieszkańców Gminy Mircze odgrywają instalacje kolektorów słonecznych, instalacje fotowoltaiczne jak również kotły na biomasę oraz pompy ciepła. Mimo to, wciąż potrzebą jest zwiększenie udziału OZE w bilansie paliwowo-energetycznym w Gminie, m.in. w celu poprawy jakości powietrza. Jakość powietrza w Gminie jest dobra. Dla Gminy nie ma obowiązku opracowania programu ochrony powietrza. W POP dla strefy lubelskiej (do której należy Gmina Mircze) nie wskazano działań naprawczych ani

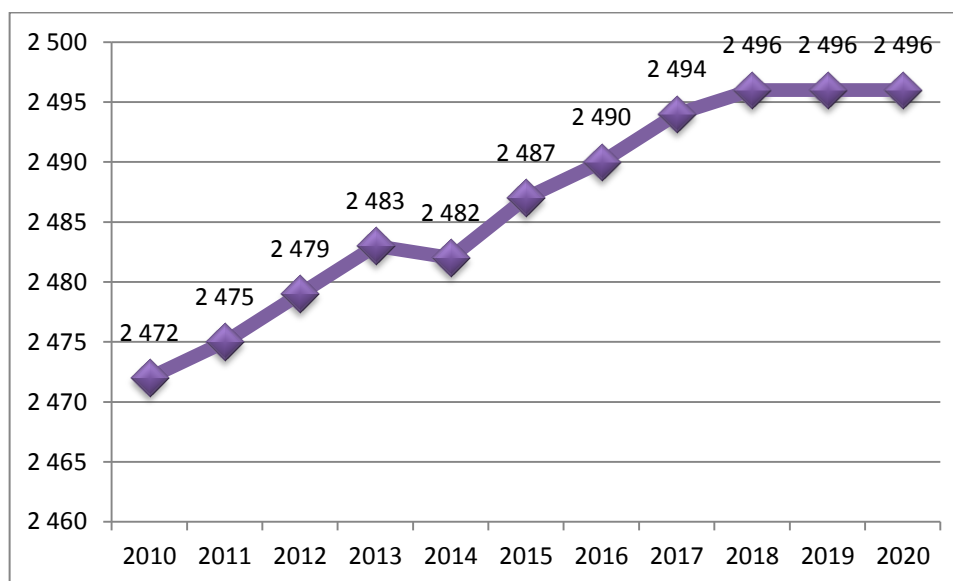
krótkoterminowych dla Gminy, co oznacza że na jej terenie nie odnotowano przekroczenia poziomów substancji podlegających ocenie jakości powietrza. Problemem jest niedostateczna świadomość mieszkańców o ograniczonych zasobach nieodnawialnych surowców energetycznych i wykorzystaniu OZE, w tym energii słonecznej. Niedobór technologii pozwalających na wykorzystanie OZE i wysokie koszty kolektorów skutkują niewielkim zainteresowaniem OZE i zmianą sposobów zabezpieczenia dostaw energii. Gospodarka cieplna oparta jest na kotłowniach opalanych węglem, drewnem, notuje się przypadki spalania odpadów plastikowych. Przekłada się to na rosnące zużycie energii ze źródeł konwencjonalnych i emisję szkodliwych gazów i pyłów do powietrza, co powoduje wzrost zanieczyszczenia środowiska w Gminie i negatywnie wpływa na stan zdrowia mieszkańców .

2.6. Mieszkalnictwo

Jednym z najważniejszych wskaźników pokazujących poziom i jakość życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe. Zagadnienia te mają duży wpływ na podejmowanie decyzji o wyborze miejsca zamieszkania. Gminy, które mogą pochwalić się dobrymi warunkami mieszkaniowymi i sprawną, rozbudowaną infrastrukturą komunalną są bardziej atrakcyjne pod kątem osiedlania się.

W porównaniu do roku 2010 i 2020 ilość mieszkań na terenie Gminy Mircze wzrosła, jest ich o 24 więcej niż w roku bazowym. Z roku na rok odnotowywano wzrost ilości mieszkań. Przez trzy ostatnie lata ilość mieszkań nie zmienia się.

Wykres 2. Ilość mieszkań w Gminie Mircze w latach 2010-2020

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2020 roku na terenie Gminy Mircze znajdowało się 2 496 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 228 088 m², składających się z 9 623 izb. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 356 mieszkań. W zdecydowanej większości należały one do osób fizycznych. W 2020 roku w Gminie Mircze oddano do użytku 1 mieszkanie. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 0,14 nowych lokali. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Gminie Mircze to 5.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe Gminy Mircze w 2020 roku

Zasoby mieszkaniowe		
Ogółem		
Mieszkania	mieszkania	2 496
Izby	izba	9 623
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	228 088

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Pod względem wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) najwięcej lokali mieszkalnych wyposażonych jest w wodociąg (79,21% ogółu mieszkań). Ustęp

spłukiwany znajduje się w 76,44% ogółu mieszkań a łazienka znajduje się w 74,04% mieszkań, natomiast centralne ogrzewanie w 62,10%.

Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Mircze można uznać za średnio dostateczne.

Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Mircze w 2019 roku

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne			
ogółem			w %
Wodociąg	mieszk.	1 978	79,21
Ustęp spłukiwany	mieszk.	1 909	76,44
Łazienka	mieszk.	1 849	74,04
Centralne ogrzewanie	mieszk.	1 551	62,10

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Pod względem wskaźników dla zasobów mieszkaniowych (dane z 2020 roku), Gmina Mircze cechuje się mniejszą liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców niż powiat hrubieszowski oraz województwo lubelskie. Większa w porównaniu do wskaźników powiatowych jak i do wskaźników wojewódzkich jest powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, oraz przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę. Liczba izb w 1 mieszkaniu jest porównywalna z danymi województwa, natomiast liczba osób na 1 izbę porównywalna z danymi z powiatu. Z analizowanych wskaźników (tabela poniżej), wynika że Gmina Mircze posiada wartości wyższe pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania od gmin sąsiadujących. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę dla Gminy Mircze jest także wyższa od gmin sąsiadujących. Jeżeli chodzi o wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców to jest on mniejszy tylko w Gminie Werbkowice, natomiast ten najlepiej wskaźnik wypada w Gminie Dołhobyczów.

Tabela 11. Wskaźniki dla zasobów mieszkaniowych Gminy Mircze, powiatu hrubieszowskiego, województwa lubelskiego oraz gmin sąsiadujących w 2020 roku

Wyszczególnienie	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	Przeciętna liczba osób na 1 izbę
	[m ²]	[m ²]	mieszkania	izba	osoba	osoba
Województwo lubelskie	77,7	29,4	378,9	3,86	2,64	0,68
Powiat hrubieszowski	77,9	28,9	371,8	3,72	2,69	0,72
Gmina Mircze	91,4	33	360,9	3,86	2,77	0,72
Gminy sąsiadujące						
Gmina Dołhobyczów	72,2	28,4	393,4	3,41	2,54	0,75
Gmina Uchanie	83	31,6	380,5	3,65	2,63	0,72
Gmina Werbkowice	84	29,2	347,9	3,79	2,87	0,76

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

2.7. Infrastruktura techniczna

2.7.1. Sieć drogowa

Gmina Mircze leży poza głównymi szlakami komunikacyjnymi. Do najbliższej autostrady (A4) jest ponad 150 km, do drogi ekspresowej (S12) jest ponad 110 km, do drogi krajowej (DK74) 15 kilometrów. Przez Gminę przebiega droga wojewódzka 844 relacji Chełm – Hrubieszów – Dołhobyczów – granica państwa, która prowadzi do międzynarodowego przejścia granicznego Dołhobyczów – Uhrynów, które znajduje się w odległości ok. 17 km od Mircza, do przejścia granicznego Zosin – Uściług z Mircza jest ponad 40 kilometrów. Przez Gminę przebiega 13 dróg powiatowych, które są głównymi szlakami komunikacyjnymi dla mieszkańców, łączna ich długość to 115 km i większa część tych dróg wymaga przebudowy, bądź remontu. Przez Gminę Mircze przebiega najdłuższa droga powiatowa w powiecie hrubieszowskim relacji Hrubieszów (ul. Nowa) – Kryłów – Dołhobyczów – granica państwa o łącznej długości 37 984 metrów, z czego 7 490 metrów na terenie Gminy Mircze.

Układ drogowy na terenie Gminy jest dostosowany do istniejącego ciągu zabudowy.

Tabela 12. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Mircze

Drogi powiatowe na terenie Gminy Mircze			
Lp.	Przebieg drogi	Numer	Długość na terenie Gminy [m]
1	Terebiń - Modrynec	3425L	3 410
2	Sahryń - Modryń	3427L	4 055
3	Adelina - Miętkie - Mircze - Kryłów	3429L	21 080
4	Hrubieszów (ul. Kolejowa) - Cichobórz - Dołhobyczów	3430L	8 130
5	Hrubieszów (ul. Nowa) - Kryłów - Dołhobyczów - Granica Państwa	3432L	7 490
6	Mircze - Grańka	3434L	8 665
7	Miętkie - Mołożów - Nabróż - Kmiczyn - Żulice	3463L	6 848
8	Lipowiec - Stara Wieś - Wereszyn	3437L	14 514
9	Mircze - Stara Wieś - Łykoszyn - Telatyn	3438L	9 410
10	Dutrów - Łykoszyn - Radostów - Poturzyn	3439L	3 669
11	Mircze - Smoligów	3440L	5 880
12	Kolonia Małków - Smoligów - Wereszyn	3441L	8 995
13	Kryłów - Małków	3442L	5 156

Źródło: Urząd Gminy Mircze

Tabela 13. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Mircze

Lp.	Nr drogi	Przebieg drogi
1	111098L	Droga gminna Nr 111097L – droga powiatowa Nr 3424L Dąbrowa Masłomecka - Modrynec Zachodni - droga powiatowa Nr 3425L
2	111325L	Modryń Kolonia
3	111326L	Tuczapy Trzecia Ulica
4	111327L	Reforma - Miętkie Kolonia
5	111328L	Miętkie
6	111329L	Mircze - Modryń Kolonia
7	111330L	Droga powiatowa Nr 3436L - Mołożów - Nabróż – droga powiatowa Nr 3512L
8	111331L	Tuczapy Pierwsza Ulica – granica Gminy Łaszczów
9	111332L	Andrzejówka
10	111333L	Ameryka - Marysin
11	111334L	Mołożów
12	111335L	Stara Wieś - Mołożów
13	111336L	Stara Wieś - Dąbrowa
14	111337L	Wereszyn - Karczunek - Wiszniów
15	111338L	Stara Wieś - Radostów
16	111339L	Droga wojewódzka Nr 844 - Morodynec Wschodni – granica Gminy Hrubieszów
17	111340L	Rulikówka
18	111341L	Mircze
19	111342L	Ameryka Kol.
20	111343L	Górka Kol. - Łasków
21	111344L	Marysin - Smoligów
22	111345L	Kryłów – granica Gminy Hrubieszów
23	111346L	Prehoryłe - Małków
24	111347L	Grańka Kolonia – granica Gminy Hrubieszów
25	111348L	Nieszczce Kolonia - Kryłów Kolonia
26	111349L	Prehoryłe

27	111350L	Małków Kolonia - Małków
28	111351L	Anusin
29	111352L	Modryn - Rulikówka
30	111353L	Modrynec Wschodni
31	111354L	Kolonia Andrzejówka - Miętkie
32	111355L	Mołożów Kol.
33	111356L	Stara Wieś
34	111357L	Tuczapy Druga Ulica
35	111358L	Wiszniów - Radostów
36	111359L	Miętkie (do wysypiska)
37	111360L	Stara Wieś
38	111361L	Wiszniów - Wasylów
39	111362L	Mircze
40	111363L	Kryłów ul. Spokojna
41	111364L	Tuczapy – granica Gminy Tyszowce
42	111409L	Kryłów (droga powiatowa Nr 3429L – droga powiatowa Nr 3432L)
43	111410L	Mircze ul. Kościelna
44	111411L	Mircze ul. Ogrodowa
45	111412L	Mircze ul. Lipowa
46	111418L	Radostów - Łykoszyn (działka nr 157)
47	111419L	Droga położona w miejscowości Stara Wieśna na działce nr 716 o długości 1800 mb
48	111420L	Droga na działce nr 90 o długości 2650 mb położona w miejscowości Miętkie Kolonia (obręb 193 Miętkie Kolonia)
49	111421L	Droga na działce nr 12 o długości 730 mb położona w miejscowości Miętkie Kolonia (obręb 193 Miętkie Kolonia)
50	111422L	Droga na działce nr 1321/62 o długości 560 mb oraz 1321/21 o długości 90 mb położonych w miejscowości Mircze (obręb 201 Mircze)
51	111423L	Droga na działce nr 443 o długości 1300 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
52	111424L	Droga na działce nr 435 o długości 1200 mb położona w miejscowości Wiszniów (obręb 226 Wiszniów)
53	111425L	Droga na działce nr 38 o długości 660 mb położona w miejscowości Radostów (obręb 228 Radostów)
54	111426L	Droga na działce nr 895 o długości 520 mb położona w miejscowości Prehoryłe (obręb 215 Prehoryłe)
55	111427L	Droga w miejscowości Mircze na działce nr 476 stanowiąca ul. Leśną o długości 1100 mb (obręb 201 Mircze)
56	111430L	Droga w miejscowości Mircze na działce nr 372 stanowiąca ul. Boczną o długości 425 mb (obręb 201 Mircze)
57	111431L	Droga w miejscowości Mircze na działce nr 1113 stanowiąca ul. Łąkową o długości 1785 mb (obręb 201 Mircze)
58	111432L	Droga w miejscowości Mircze na działce nr 1338 stanowiąca ul. Małą o długości 540 mb (obręb 201 Mircze)
59	111433L	Droga w miejscowości Mircze na działce nr 1322/13 stanowiąca ul. Nad Stawami o długości 250 mb (obręb 201 Mircze)
60	111434L	Droga na działce nr 446 o długości 630 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
61	111435L	Droga na działce nr 447/2 o długości 2320 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
62	111436L	Droga na działce nr 449 o długości 275 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)

63	111437L	Droga na działce nr 245/2 o długości 880 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
64	111438L	Droga na działce nr 240 o długości 250 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
65	111439L	Droga na działce nr 242 o długości 750 mb położona w miejscowości Łasków (obręb 206 Łasków)
66	111440L	droga na działce nr 7 o długości 340 mb położona w miejscowości Kryłów (obręb 214 Kryłów)
67	111441L	Droga na działce nr 64 o długości 600 mb położona w miejscowości Kryłów (obręb 214 Kryłów)

Źródło: Wykaz dróg gminnych wg Rejestru numerów dróg gminnych zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego stan na maj 2019

Inwestycje drogowe na terenie Gminy Mircze w 2020 roku.

W trosce o bezpieczeństwo i poprawę komfortu poruszania się po drogach sukcesywnie remontowane są drogi powiatowe i gminne na terenie Gminy. Zostały zakończone remonty dróg powiatowych w Szychowicach i Górcze-Zabłociu z dofinansowaniem z budżetu Gminy w wysokości 50%.

Ponadto została wyremontowana droga do Starej Wsi, gdzie remont w 100% sfinansowany został ze środków starostwa powiatowego. Zostały także zakończone roboty budowlane na drogach gminnych:

1. Droga gminna w miejscowości Łasków,
2. Droga gminna w Modryniu-Kolonii,
3. Drogi gminne w Starej Wsi,
4. Droga gminna w Mołożowie-Kolonii,
5. Droga gminna w Tuczapach,

Wyżej wymienione zadania wykonało Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych z Tomaszowa Lubelskiego. We wrześniu 2020 roku rozpoczęły się następne inwestycje drogowe, które realizowało Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych z Hrubieszowa. Nową nawierzchnię asfaltową zyskały drogi w Modryńcu Wschodnim, Modryńcu Zachodnim, Ameryce, Smoligowie, Kryłowie, Małkowie, Małkowie-Kolonii, Szychowicach, Mirczu, Miętkiem, Wereszynie, Andrzejówce, Wiszniowie, Modryniu, Marysinie, Rulikówce oraz Mołożowie.

Jednym z najważniejszych zadań dla Gminy jest poprawa stanu technicznego dróg, polegająca m.in. na wyznaczeniu odpowiednich szerokości pasów drogowych, doprowadzeniu do właściwej szerokości jezdni, urządzeniu poboczy, chodników oraz utwardzeniu dróg gminnych gruntowych.

Do głównych problemów związanych z siecią drogową na terenie Gminy Mircze należy zły stan nawierzchni wielu dróg, zarówno powiatowych, jak i gminnych. W wielu miejscowościach brakuje chodników oraz innych elementów infrastruktury drogowej i okołodrogowej (zatoki przystankowe, wyznaczone przejścia dla pieszych, niezbędne oznakowanie w miejscach szczególnie niebezpiecznych), co w istotny sposób obniża bezpieczeństwo pieszych i innych użytkowników dróg.

2.7.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Do sieci wodociągowej podłączonych jest około 25,40% gospodarstw domowych. Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopalnych oraz ze studni głębinowych. Przyczyną takiego stanu rzeczy są głównie względy ekonomiczne, a dotyczy to przede wszystkim gospodarstw położonych na peryferiach.

Długość sieci wodociągowej w 2020 roku wynosiła ok. 38,4 km, natomiast liczba przyłączy wodociągowych - 560. W latach 2010-2020 długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 7,4 km.

Tabela 14. Poziom rozwoju sieci wodociągowej w Gminie Mircze w 2020 roku

Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	38,4
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	35,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	560
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	62,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	1 758
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	9,0
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	9,0

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Źródłem zaopatrzenia mieszkańców Gminy Mircze w wodę są:

- Ujęcie wód podziemnych w miejscowości Mircze, przy ul. Kryłowskiej. W skład ujęcia wchodzi dwie studnie głębinowe o głębokości 80 metrów.
- Ujęcie wód podziemnych w miejscowości Wiszniów. W skład ujęcia wchodzi jedna studnia głębinowa o głębokości 65 m.
- Ujęcie wód w miejscowości Małków. W skład ujęcia wchodzi jedna studnia głębinowa o głębokości 70 m.

Wszystkie ujęcia dostarczają wodę do sieci po wcześniejszym uzdatnieniu w stacjach uzdatniania wody znajdujących się na wyposażeniu ujęć.

Gmina Mircze w 2020 roku posiadała 24,8 km sieci kanalizacyjnej. W latach 2009–2010 w miejscowości Mircze wybudowano nową oczyszczalnię ścieków.

Tabela 15. Poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej w Gminie Mircze w 2020 roku

Kanalizacja	Jednostka miary	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	24,8
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	24,8
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	24,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	293
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	1
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	54,5
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	34,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1 029

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Gmina Mircze chroni środowisko naturalne poprzez budowę kanalizacji, wodociągów, oczyszczalni ścieków, wybudowano także zakład zagospodarowania odpadów dzięki, któremu większość odpadów jest odzyskiwana.

Powstające na terenie Gminy Mircze ścieki komunalne oczyszczane są w następujących obiektach:

- Mechaniczno–biologiczna oczyszczalnia ścieków „ECOLO-CHIEF” w miejscowości Mircze, pracująca w oparciu o technologię niskoobciążonego osadu czynnego wraz tlenową stabilizacją osadu.
- Biologiczna oczyszczalnia ścieków typu „BIOCLER B-350” w miejscowości Wiszniów, wykorzystująca do oczyszczania ścieków proces biologicznego utleniania na złożu zraszanym.
- Biologiczna oczyszczalnia ścieków typu „BIOCLER ” w miejscowości Małków, wykorzystująca do oczyszczania ścieków proces biologicznego utleniania na złożu zraszanym.

Dodatkowo na terenie Gminy istnieje 7 indywidualnych, przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach:

- Mircze – 3,
- Modryniec – 2,
- Wereszyn – 1,
- Radostów – 1.

W związku z tym, iż nie cała Gmina Mircze posiada przyłącza sieci kanalizacji do priorytetowych inwestycji zaplanowanych przez władze Gminne na okres projekcyjny należy budowa sieci kanalizacyjnej Gminy oraz budowa przydomowych oczyszczalni. Skanalizowanie Gminy jest dość korzystne i podnosi standard życia mieszkańców Gminy oraz umożliwia prowadzenie ujednocionej gospodarki wodno-ściekowej. Niewystarczające skanalizowanie zaburza stosunki wodne obszaru oraz stanowi zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego.

Brak sieci kanalizacyjnej na niektórych obszarach zamieszkałych, zabudowanych powoduje duże zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz wód powierzchniowych i podziemnych. Zwiększa się ryzyko przedostania ścieków bytowych do otoczenia, co spowodować może zanieczyszczenie gleb i wód oraz stanowić duże zagrożenie epidemiologiczne. Niewłaściwa gospodarka ściekami może pogorszyć jakość środowiska naturalnego Gminy, a także niekorzystnie wpłynąć na funkcjonowanie ekosystemów znajdujących się na przedmiotowym obszarze.

2.7.3. Sieć gazowa

Na terenie Gminy Mircze brak jest sieci gazowej. Gospodarstwa wykorzystujące gaz w celach bytowych, używają gazu z butli gazowych, napełnionych mieszaniną propan-butan.

2.7.4. Energia elektryczna

Gmina Mircze jest zelektryfikowana w całości, każde gospodarstwo domowe ma dostęp do elektryczności. Energia elektryczna wykorzystywana na terenie Gminy Mircze pochodzi głównie ze sprzedaży energii elektrycznej od firmy PGE.

2.7.5. Ciepłownictwo

Na terenie Gminy nie istnieje sieć ciepła. Dostawy ciepła do budynków oraz ciepłej wody użytkowej odbywają się głównie w oparciu o tradycyjne sposoby ogrzewania, w zdecydowanej większości jest to ogrzewanie węglem kamiennym (w sezonie letnim zastępowanym drewnem). Część mieszkańców mieszkających w niedawno wybudowanych lub zmodernizowanych budynkach decyduje się na skorzystanie z innych źródeł ciepła: gazu płynnego lub podłączenia kolektorów słonecznych, jednak rozwiązania te są mało popularne. Kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej tworzą tzw. źródła niskiej emisji – są to nieprzekraczające kilkunastu metrów wysokości źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Niekorzystny wpływ obecnych sposobów dostarczania ciepła i ciepłej wody użytkowej do mieszkań i obiektów użyteczności publicznej potęguje niska wydajność energetyczna budynków i systemów ich ogrzewania (nieocieplone ściany zewnętrzne i stropy, przestarzałe piece, itp.), która powoduje konieczność spalania większej ilości surowców do uzyskania pożądanego efektu, niż w budynkach nowych, o wysokiej klasie energetycznej. Dodatkowo, w kotłowniach i paleniskach indywidualnych spala się często także przedmioty z tworzyw nieprzeznaczonych do palenia (takich jak plastik, guma, tekstylia), przez co do atmosfery emitowane są szkodliwe związki chemiczne. Konieczne jest promowanie przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie ilości zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji

(modernizacje kotłowni, przechodzenie na system ogrzewania zasilany innymi niż węgiel surowcami energetycznymi, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii) oraz zwiększenie energooszczędności budynków (termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej).

2.7.6. Telekomunikacja

W roku 2020 Hrubieszowska Telewizja Kablowa (HTG), największy inwestor w powiecie, rozpoczęła realizację na terenie Gminy projektu w ramach rządowego Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Tytuł projektu: Wylimitowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach w powiecie hrubieszowskim. Na prośbę inwestora Wójt Gminy Mircze zorganizował szereg spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami Gminy. Pierwsze spotkania miały miejsce w roku 2019 i są nadal kontynuowane w zależności od potrzeb społecznych. W trakcie całego roku 2020 HTK budowała rozległą sieć światłowodową która połączyła kluczowe miejscowości w Gminie Mircze. W pierwszej kolejności uruchomiono transmisję światłowodową do szkół wyposażając je, w odpowiednie urządzenia, w tym nadajniki wifi niezbędne to działania szerokopasmowego Internetu. Obok szkół powstały szafy telekomunikacyjne wraz z odpowiednim systemem podtrzymania energetycznego na wypadek awarii sieci energetycznej. Budowy światłowodów do szkół na terenie Gminy zakończyły się w IV kwartale 2020 roku. Z końcem roku 2020 w szkołach uruchomiono szerokopasmowy Internet w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej którą koordynuje Państwowy Instytut Badawczy NASK. W marcu 2021 roku HTK uruchomiła pierwsze testy szybkiego Internetu w domach prywatnych mieszkańców Gminy. Aktualnie trwają prace w zakresie dobudowy światłowodów do kolejnych miejscowości oraz budowa trzech masztów radiowych które mają zapewnić szerokopasmowy Internet mieszkańcom, których domy są oddalone od kabli światłowodowych. Maszty powstają w lokalizacjach Kryłów-Kolonia, Modryń i Ameryka-Kolonia. Przewidywany czas zakończenia budowy sieci w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa to kwiecień 2022 roku. W wyniku realizacji projektu ponad 95 % mieszkańców Gminy zostanie objęte zasięgiem szerokopasmowej sieci telekomunikacyjnej.

2.7.7. Gospodarka odpadami

Zgodnie z reformą śmieciową wprowadzoną przez rząd (nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach) od 1 lipca 2013 r. gminy stały się właścicielami odpadów komunalnych. Gmina zobowiązana jest zorganizować system gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z zapisami ustawy oraz z uwarunkowaniami miejscowymi. Odpady komunalne są odbierane wyłącznie z gospodarstw domowych, na których zamieszkują mieszkańcy. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady (prowadzący działalność gospodarczą, różnego rodzaju instytucje, zakłady pracy, itp.), są zobowiązani posiadać indywidualne umowy na odbieranie odpadów komunalnych z podmiotem uprawnionym do ich odbioru.

W ramach opłaty uiszczanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na rzecz Gminy Mircze odbierana jest z terenu danej nieruchomości każda ilość wytworzonych odpadów komunalnych – zmieszanych i zbieranych w sposób selektywny. Ponadto w ramach opłaty zorganizowany został Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Łaskowie, do którego mieszkańcy mogą dostarczać odpady selektywnie zbierane w tym odpady problemowe.

Tabela 16. Wskaźniki gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Mircze w 2020 roku

Wskaźniki gospodarki odpadami komunalnymi	Jednostka miary	2020
wskaźnik przedsiębiorstw realizujących odbiór zmieszanych odpadów komunalnych	%	28,6
wskaźnik świadczenia usług odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych	%	95,3
wskaźnik świadczenia usług odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych	%	4,7
wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych	zł/t	854,63

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W roku 2020 świadczyło usługę odbioru odpadów komunalnych zadeklarowało 100% nieruchomości z czego nieruchomości zamieszkałe to 95,3% z kolei nie zamieszkałe 4,7%. 28,6% przedsiębiorstw zadeklarowało chęć odbioru zmieszanych odpadów komunalnych, jest to prawie o połowę mniej niż w roku 2019 (50%).

2.8. Zidentyfikowane problemy

- w niektórych miejscowościach brak elementów infrastruktury drogowej i okołodrogowej,
- niezadawalający stan nawierzchni wielu dróg, zarówno powiatowych, jak i gminnych,
- brak sieci gazowej,
- brak sieci ciepłej na terenie całej Gminy Mircze,
- peryferyjne położenie (w obrębie województwa lubelskiego) na tzw. ścianie wschodniej,
- ogrzewanie budynków i wody użytkowej realizowane przede wszystkim za pomocą pieców i kotłowni wykorzystujących węgiel kamienny,
- brak funkcjonalnych centrów i wyodrębnionych lub odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni publicznych w wielu miejscowościach Gminy,
- środowisko naturalne w większości przekształcone antropogenicznie,
- zagrożenia dla środowiska naturalnego wynikające z źródeł niskiej emisji,
- niewystarczający udział OZE w mieszkalnictwie indywidualnym.

3. Sfera społeczna

3.1. Struktura demograficzna

Tabela 17. Porównanie gęstości zaludnienia gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku

Lp.	Gmina	Ludność na 1 km ²
1	Dołhobyczów	25
2	Horodło	39
3	Hrubieszów	38
4	Mircze	29
5	Trzeszczany	45
6	Uchanie	37
7	Werbkowice	49
9	Powiat hrubieszowski	49

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Średnia gęstość zaludnienia powiatu hrubieszowskiego to 49 osób/km². Zarówno Gmina Mircze, jak i przeważająca część gmin cechują się gęstością niższą, niż średnia powiatu hrubieszowskiego jak również województwa lubelskiego (83 osób/km²). Największą gęstość zaludnienia gmin sąsiadujących posiadają Werbkowice 49 osób/km² i jest ona prawie 2 razy większa od średniej dla Gminy Mircze. Gmina Mircze cechuje się relatywnie dużym rozproszeniem zabudowy, zdecydowaną przewagą budownictwa jednorodzinnego oraz dużym udziałem gruntów rolnych w strukturze przestrzennej miejscowości, co ma wpływ na kształtowanie się wskaźnika gęstości zaludnienia.

Tabela 18. Gęstość zaludnienia w poszczególnych miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku

Lp.	Miejscowość	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1	Ameryka	22
2	Andrzejówka	22
3	Borsuk	31
4	Dąbrowa	3
5	Górka-Zabłocie	30
6	Kryłów	22
7	Kryłów-Kolonia	29
8	Łasków	15
9	Małków	23
10	Małków Nowy	30
11	Małków-Kolonia	44
12	Marysin	39
13	Miętkie	26
14	Miętkie-Kolonia	20
15	Mircze	86
16	Modryniec	33
17	Modryń	32
18	Modryń-Kolonia	30
19	Mołożów	37
20	Mołożów-Kolonia	14
21	Radostów	17
22	Rulikówka	14
23	Prehoryłe	22
24	Smoligów	30
25	Szychowice	28
26	Szychowice Nowe	29
27	Tuczapy	23
28	Wiszniów	24
29	Wereszyn	17
30	Stara Wieś	65

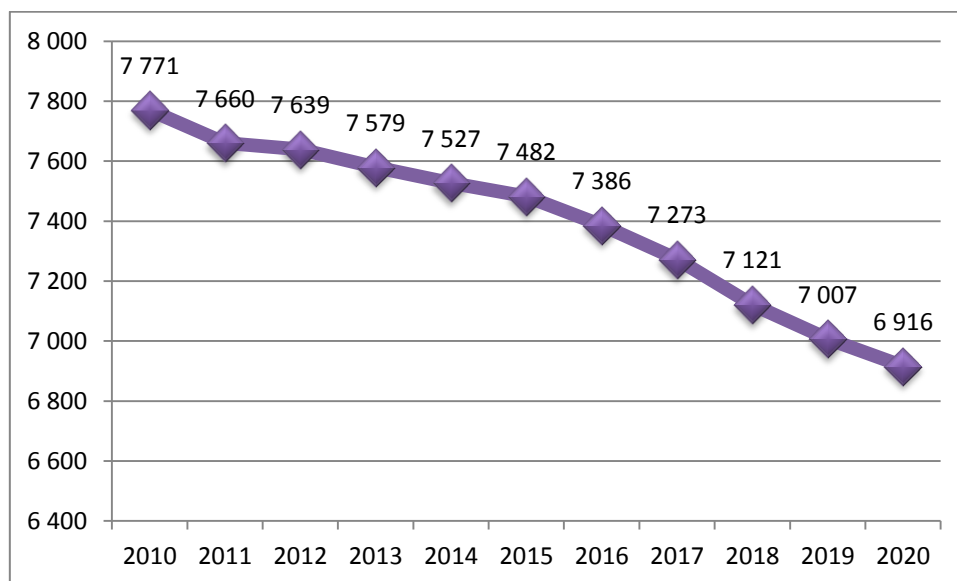
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z Urzędu Gminy Mircze

Największa gęstość zaludnienia w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) w podziale na miejscowości występowała w miejscowości Mircze.

Liczba mieszkańców Gminy Mircze (według danych z Urzędu Gminy Mircze) w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) wynosiła 6 999 osób, z czego 3 539 osób to kobiety (50,56%) a 3 460 osób to mężczyźni (49,44%).

Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w badanym okresie obejmującym lata 2010-2020, liczba mieszkańców Gminy stale malała. Ogółem w analizowanym okresie liczba mieszkańców Gminy zmalała o 855 osób. Kształtowanie się liczby ludności w latach 2010-2020 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 3. Liczba mieszkańców Gminy Mircze w latach 2010-2020

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Mieszkańcy Gminy Mircze stanowią 11,15% ludności powiatu hrubieszowskiego. Pod względem liczby mieszkańców Gmina Mircze należy do jednej z średnich gmin powiatu. Największą gminą pod względem ludności powiatu hrubieszowskiego jest Gmina Hrubieszów (15,93%).

Tabela 19. Liczba ludności poszczególnych gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Liczba ludności
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[%]
Powiat hrubieszowski	62009	30399	31610	100,00
Gmina Dołhobyczów	5265	2599	2666	8,49
Gmina Horodło	5045	2473	2572	8,14
Gmina Hrubieszów	9881	4938	4943	15,93
Gmina Mircze	6916	3434	3482	11,15
Gmina Trzeszczany	4071	2004	2067	6,57
Gmina Uchanie	4478	2246	2232	7,22
Gmina Werbkowice	9121	4524	4597	14,71

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizie poddano również liczbę ludności w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) dla Gminy Mircze w podziale na miejscowości. Dane pozyskane zostały z Urzędu Gminy Mircze. Miejscowość Mircze posiada największą liczbę ludności, najmniej natomiast ludność jest w miejscowości Dąbrowa.

Tabela 20. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku

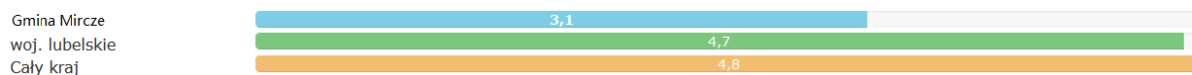
Lp.	Miejscowość	Liczba ludności
1	Ameryka	60
2	Andrzejówka	101
3	Borsuk	88
4	Dąbrowa	6
5	Górka-Zabłocie	162
6	Kryłów	304
7	Kryłów-Kolonia	176
8	Łasków	123
9	Małków	115
10	Małków Nowy	84
11	Małków-Kolonia	179
12	Marysin	73
13	Miętkie	198
14	Miętkie-Kolonia	202
15	Mircze	1 408
16	Modryniec	420
17	Modryń	258
18	Modryń-Kolonia	265
19	Mołożów	215

20	Mołożów-Kolonia	105
21	Radostów	82
22	Rulikówka	26
23	Prehoryłe	303
24	Smoligów	193
25	Szychowice	208
26	Szychowice Nowe	286
27	Tuczapy	251
28	Wiszniów	500
29	Wereszyn	117
30	Stara Wieś	491

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Urzędu Gminy Mircze

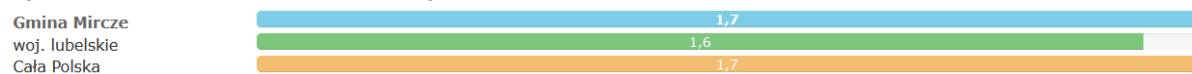
Mieszkańcy Gminy Mircze zawarli w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane a moment opracowania) 22 małżeństwa, co odpowiada 3,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,1% mieszkańców Gminy Mircze jest stanu wolnego, 56,8% żyje w małżeństwie, 3,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,4% to wdowy/wdowcy.

Wykres 4. Małżeństwa na 1000 ludności w roku 2019

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Wykres 5. Rozwody na 1000 ludności w roku 2019

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Do głównych czynników mających wpływ na kształtowanie się liczby mieszkańców należą przyrost naturalny oraz migracje. Na terenie Gminy Mircze w badanym okresie wskaźnik przyrostu naturalnego przyjmował wysokie wartości ujemne. W roku 2020 przyrost naturalny na terenie Gminy był znacznie niższy zarówno od średniej dla powiatu hrubieszowskiego (-8,93), jak i od średniej wojewódzkiej (-4,38). Szczegółowe wyniki przedstawia tabela oraz wykres poniżej.

Tabela 21. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze w latach 2010-2020

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Mircze	-2,57	-3,24	-4,45	-7,37	-3,45	-4,14	-6,06	-6,55	-8,06	-7,78	-9,64

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze w latach 2010-2020

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 22. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze oraz w gminach ościennych na tle powiatu hrubieszowskiego w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat hrubieszowski	-5,3	-4,0	-4,3	-5,4	-6,1	-5,9	-6,0	-8,8
Gmina Mircze	-7,37	-3,45	-4,14	-6,06	-6,55	-8,06	-7,78	-9,64
Gmina Dołhobyczów	-3,23	-1,38	-3,32	-6,89	-5,20	-5,98	-7,02	-9,44
Gmina Uchanie	-3,29	-2,47	-3,73	-11,54	-7,50	-7,40	-7,48	-7,77
Gmina Werbkowice	-6,89	-1,33	-5,25	-1,76	-6,49	-4,86	-5,87	-9,65

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując powyższe dane należy zauważyć, iż w Gminie Mircze przyrost naturalny w porównaniu do powiatu hrubieszowskiego jest znacznie niższy. Niższy przyrost naturalny zaobserwować można również w Gminie Dołhobyczów i Gminie Werbkowice. W 2020 roku wskaźnik ten był najwyższy dla Gminy Uchanie.

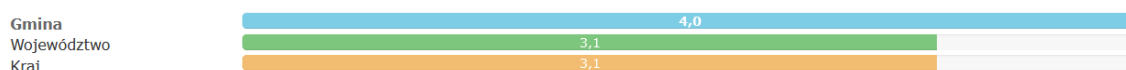
Na terenie Gminy Mircze w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane a moment opracowania) urodziło się 42 dzieci, w tym 21 dziewczynek oraz 21 chłopców.

Współczynnik urodzenia na 1000 mieszkańców w Gminie Mircze wynosił 5,9 i był niższy od województwa lubelskiego (9,1) oraz całego kraju (9,8). Średnia waga noworodka według danych powiatowych wynosiła 3 294 g (3 245 g – dziewczynki oraz 3 340 g – chłopcy).

Łącznie w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane a moment opracowania) w Gminie Mircze odnotowano 97 zgonów. Większość z nich stanowili mężczyźni (50)-kobiety (47 osób). Na terenie Gminy nie odnotowano zgonów niemowląt.

Współczynnik zgonu osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności tej samej grupy wiekowej na terenie Gminy Mircze w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane a moment opracowania) jest większy od współczynnika dla województwa oraz Polski.

Wykres 7. Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tej grupie wiekowej Gminy Mircze, województwa lubelskiego oraz Polski

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Saldo migracji (różnica pomiędzy liczbą zameldowań a wymeldowań) w latach objętych analizą przyjmowało wysokie wartości ujemne. Saldo migracji kształtowało się na poziomie kilkuset osób rocznie. Oznacza to, iż więcej osób wyjechało z Gminy, niż się w niej osiedliło. Największe migracje miały miejsce w 2018 roku.

Tabela 23. Saldo migracji w Gminie Mircze w latach 2010-2020

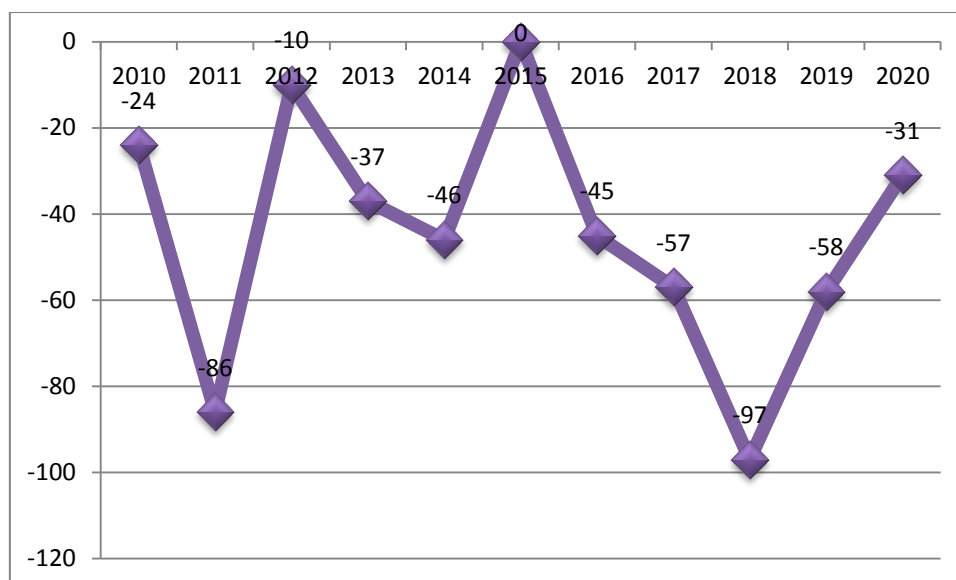
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	-24	-86	-10	-37	-46	0	-45	-57	-97	-58	-31
mężczyźni	-15	-28	-11	-17	-18	0	-18	-30	-39	-36	-10
kobiety	-9	-58	1	-20	-28	0	-27	-27	-58	-22	-21

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Saldo migracyjne ludności Gminy Mircze wskazuje na spadek liczby zameldowań na terenie Gminy, w porównaniu do roku 2018 saldo to wrosło. Należy zauważyć, iż w porównaniu roku 2010 z rokiem 2020 wskaźniki ten spadł i utrzymuje się na poziomie -31.

Wskaźnik salda migracji od kilku lat posiada ujemne ukierunkowanie, a tendencja ta wydaje się być trwała.

Wykres 8. Saldo migracji w Gminie Mircze w latach 2010-2020

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

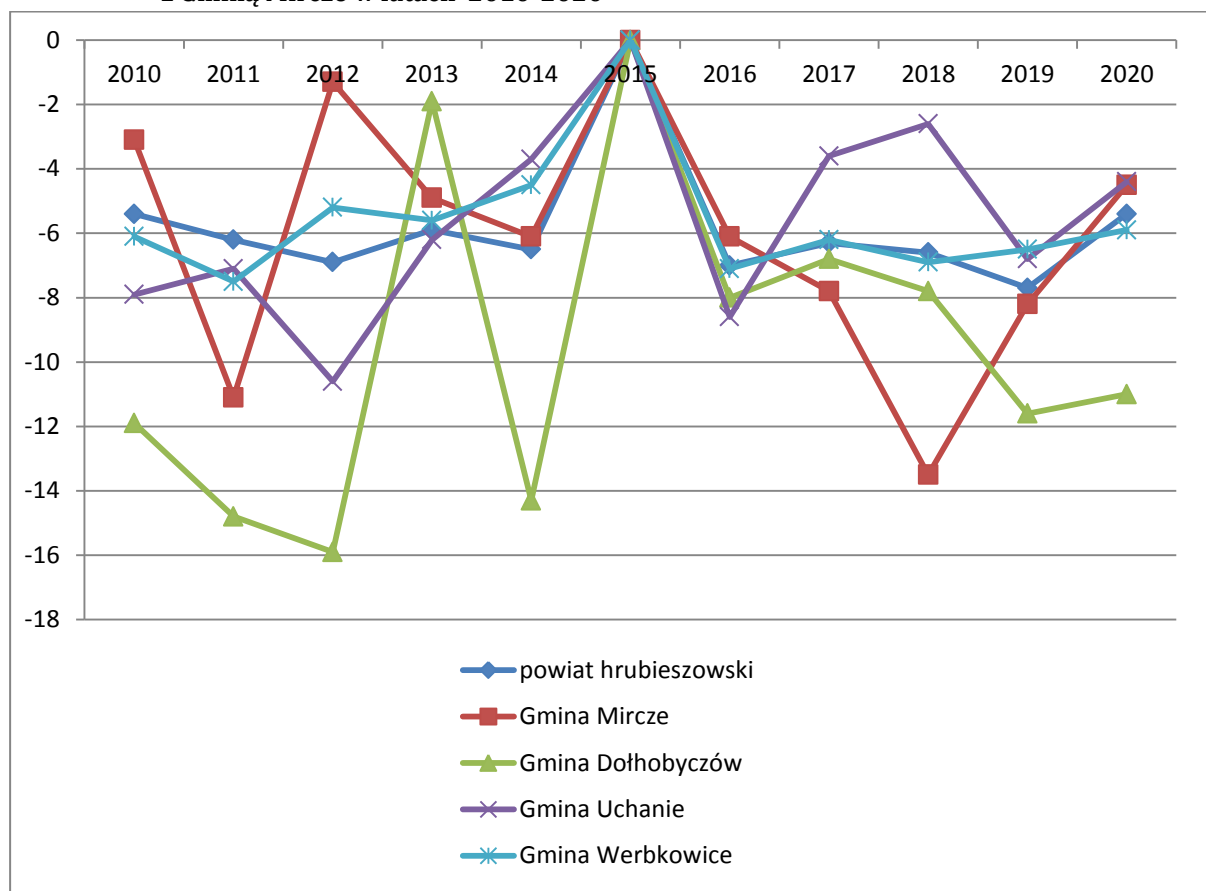
Powyższe saldo migracji pokazuje iż dużo więcej osób wyjechało z Gminy, niż się w niej osiedliło. Nowi mieszkańcy napływają przede wszystkim do siedziby Gminy miejscowości Mircze oraz do wsi położonych najbliżej miasta Hrubieszów. Miejscowości położone niedaleko miasta, dobrze z nim skomunikowane, są często celem migracji mieszkańców Mircza, dla których ośrodek miejski pozostaje miejscem pracy, nauki, prowadzenia działalności. Zjawisko to, poza skutkami korzystnymi (napływ nowych mieszkańców, rozwój mieszkalnictwa, itp.) wywołuje także efekty niekorzystne – mieszkańcy tego typu traktują miejscowość, w której się osiedlili, wyłącznie jako miejsce zamieszkania i prowadzenia życia prywatnego. Nie integrują się z miejscową społecznością, nie biorą udziału w wydarzeniach o charakterze gminnym, nie posyłają dzieci do lokalnych szkół. Władze Gminy oraz organizacje pozarządowe działające na jej terenie powinny podjąć wysiłek na rzecz większej integracji tych mieszkańców i zachęcenia ich do aktywnego włączenia się w życie lokalnej społeczności.

Wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców gmin powiatu hrubieszowskiego sąsiadujących z Gminą Mircze w ostatnich 10 latach przedstawia tabela oraz wykres poniżej.

Tabela 24. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gmin powiatu hrubieszowskiego sąsiadujących z Gminą Mircze w latach 2010-2020

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
powiat hrubieszowski	-5,4	-6,2	-6,9	-5,9	-6,5	0,0	-7,0	-6,3	-6,6	-7,7	-5,4
Gmina Mircze	-3,1	-11,1	-1,3	-4,9	-6,1	0,0	-6,1	-7,8	-13,5	-8,2	-4,5
Gmina Dołhobyczów	-11,9	-14,8	-15,9	-1,9	-14,3	0,0	-8,0	-6,8	-7,8	-11,6	-11,0
Gmina Uchanie	-7,9	-7,1	-10,6	-6,2	-3,7	0,0	-8,6	-3,6	-2,6	-6,8	-4,4
Gmina Werbkowice	-6,1	-7,5	-5,2	-5,6	-4,5	0,0	-7,1	-6,2	-6,9	-6,5	-5,9

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 9. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gmin powiatu hrubieszowskiego sąsiadujących z Gminą Mircze w latach 2010-2020

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Najniższe saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2020 roku posiadał Gmina Mircze, najwyższe natomiast Gmina Dołhobyczów. Według danych Banku Danych Lokalnych na wszystkich analizowanych obszarach w 2015 roku nie odnotowano migracji.

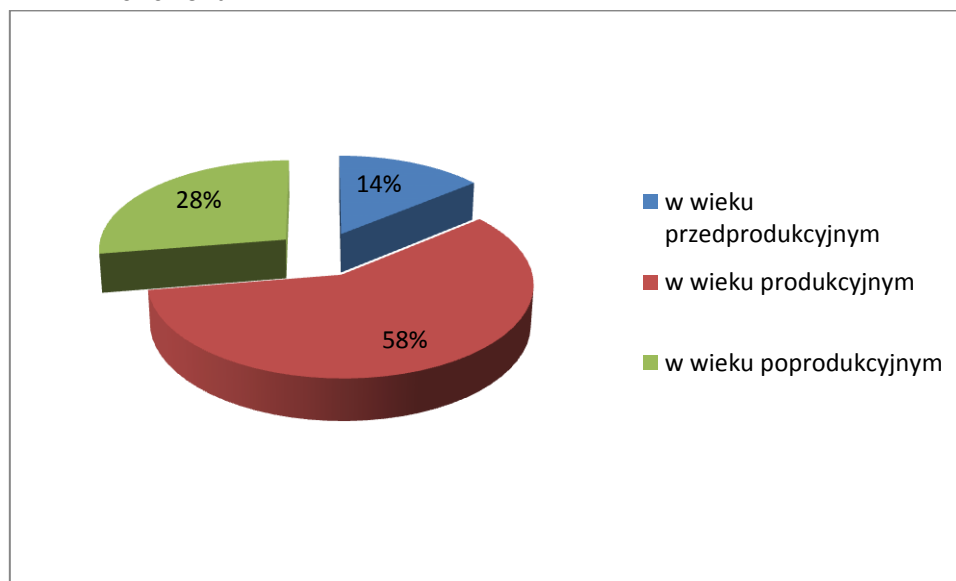
Często spotykanym zjawiskiem na terenie Gminy Mircze są migracje zarobkowe za granicę. W większości przypadków mają one charakter nieoficjalny – wiele osób

pracujących za granicą pozostaje zameldowanych na terenie Gminy, dlatego nie są one ujęte w statystykach dotyczących migracji. Często migracje tego typu mają charakter krótkookresowy – osoby pracujące przebywają poza granicami kraju krócej, niż 12 miesięcy, po czym na pewien czas wracają do domu i rodziny, by znów powrócić do pracy za granicą. Migracje krótkookresowe mieszkańców Gminy cechują się więc sezonowością i cyrkulacyjnością – są to wielokrotne wyjazdy i przyjazdy w ciągu jednego roku. Stan ten może utrzymywać się przez kilka lub kilkanaście lat. Zjawisko to ma pozytywne strony – osoby, które nie wyjeżdżają na stałe za granicę utrzymują posiadane na terenie Gminy domy i mieszkające tu rodziny, zarobione pieniądze są przekazywane do kraju, nierzadko zagraniczna praca jednego z członków rodziny jest jedynym źródłem utrzymania gospodarstwa domowego. Jednak w dłuższym okresie migracje tego typu wywołują także negatywne skutki, szczególnie w sferze społecznej.

Prowadzą do osłabienia więzi rodzinnych, wpływają niekorzystnie na integrację lokalnej społeczności, przez konieczność ciągłych wyjazdów zmniejszają komfort życia, mogą powodować lub nasilać problemy osobiste i społeczne. Wyjazdy zarobkowe mają także negatywny wpływ na miejscową gospodarkę - lokalny rynek pracy traci w ten sposób pracowników z poszukiwanymi kwalifikacjami, co sprawia, że następuje deficyt fachowców w wielu branżach.

W strukturze wiekowej w Gminie Mircze dominuje ludność w wieku produkcyjnym - ludność ta w 2019 roku stanowiła 58% ogółu ludności Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 14%, natomiast 28% to osoby w wieku poprodukcyjnym.

Procentowy rozkład ludności Gminy Mircze wg ekonomicznych grup wieku (osoby w wieku przedprodukcyjnym, osoby w wieku produkcyjnym, osoby w wieku poprodukcyjnym) w roku 2019 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Procentowy rozkład ludności Gminy Mircze wg ekonomicznych grup wieku w 2020 roku.

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 25. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym z podziałem na płeć w Gminie Mircze w 2020 roku

Wyszczególnienie	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
ogółem	965	4 009	1 942
mężczyźni	498	2 249	687
kobiety	467	1 760	1 255

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Biorąc pod uwagę liczebność kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych, można zauważyć, że kobiety przeważają w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, w grupie osób w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym liczniejsi są mężczyźni. Przewaga mężczyzn w liczbie osób w wieku produkcyjnym jest typowa dla obszarów o typowo rolniczym charakterze – kobiety częściej kontynuują edukację na poziomie wyższym i częściej decydują się na życie w ośrodkach miejskich oraz na pracę w zawodach pozarolniczych. Natomiast różnica pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn w wieku poprodukcyjnym jest wynikiem występowania na terenie całej Polski ogólnoeuropejskiego trendu – w krajach europejskich (a także w innych wysoko

rozwinętych krajach na całym świecie), średnia długość życia kobiet jest dłuższa od średniej długości życia mężczyzn.

Tabela 26. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Mircze w latach 2010-2020

Wyszczególnienie	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
2010	1 370	4 641	1 760
2011	1 323	4 564	1 773
2012	1 299	4 544	1 796
2013	1 221	4 554	1 804
2014	1 177	4 506	1 844
2015	1 163	4 463	1 856
2016	1 131	4 386	1 869
2017	1 089	4 296	1 888
2018	1 033	4 186	1 902
2019	987	4 089	1 931
2020	965	4 009	1 942

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Niestety, na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można stopniowy spadek liczby ludności w ekonomicznych grupach wiekowych tj. przedprodukcyjna oraz produkcyjna. Wzrosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W porównaniu roku 2010 z rokiem 2020 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadła o 405 osób, w wieku produkcyjnym spadła o 632 osoby, natomiast w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 182 osoby. Wnioskować można, że społeczeństwo będzie się starzało i coraz mniej będzie ludzi w wieku produkcyjnym. Jednak ten problem dotyka nie tylko Gminę Mircze, jest to problem również sąsiednich Gmin, jak i powiatu oraz województwa.

Na terenie Gminy Mircze liczba osób w wieku poprodukcyjnym w chwili obecnej przeważa nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, przez co problem wymaga podjęcia jak najszybszej interwencji. Postępowanie procesu starzenia się lokalnej społeczności niesie za sobą określone konsekwencje, takie jak ubytek pracowników na rynku pracy, zwiększone obciążenia socjalne, trudności z zapewnieniem właściwej opieki medycznej coraz większej liczbie osób, itp.

Analizę liczby ludności w porównaniu z województwem lubelskim, powiatem hrubieszowskim jak również Gmin sąsiadujących przedstawia tabela poniżej.

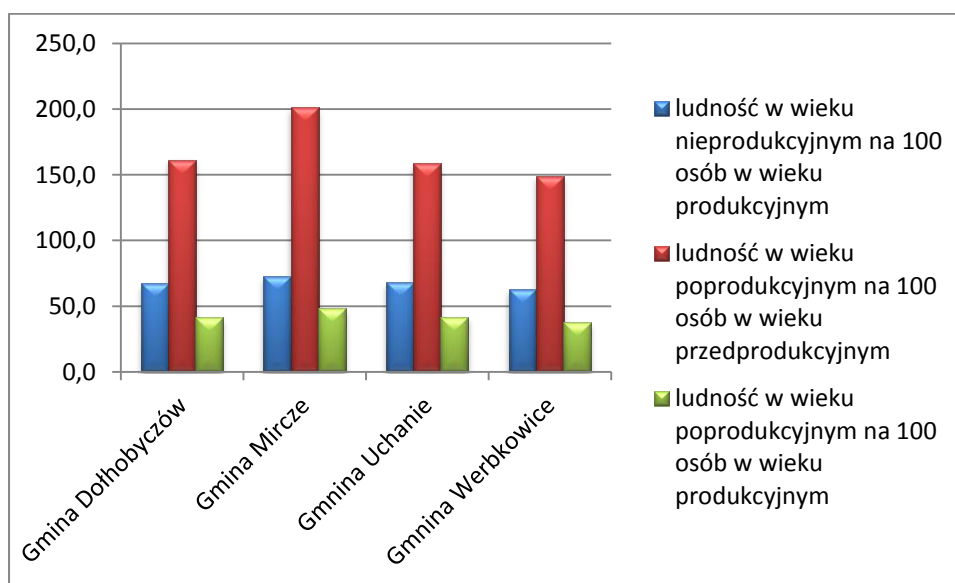
Tabela 27. Liczba ludności Gminy Mircze w 2020 roku na tle województwa lubelskiego, powiatu hrubieszowskiego oraz gmin sąsiadujących w podziale na trzy grupy wiekowe

Wyszczególnienie	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym
województwo lubelskie	368 311	1 249 850	477 097
powiat hrubieszowski	9 590	37 193	15 226
Gmina Dołhobyczów	812	3 144	1 309
Gmina Mircze	965	4 009	1 942
Gmina Uchanie	702	2 661	1 115
Gmina Werbkowice	1 414	5 600	2 107

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizie poddano gminy powiatu hrubieszowskiego sąsiadujące z Gminą Mircze.

Wykres 11. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 roku dla Gminy Mircze oraz gmin sąsiadujących

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizie poddano wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 roku dla Gminy Mircze oraz gmin sąsiadujących z nią. Z danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych (GUS) wynika, iż największy odsetek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym jest w Gminie Mircze. We wszystkich gminach wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym jest

wyższy w porównaniu do pozostałych dwóch analizowanych wskaźników. Oznacza to, że w gminach przeważa ludność w wieku starszym (poprodukcyjnym) nad ludźmi młodymi (wiek przedprodukcyjny).

3.2. Szkolnictwo

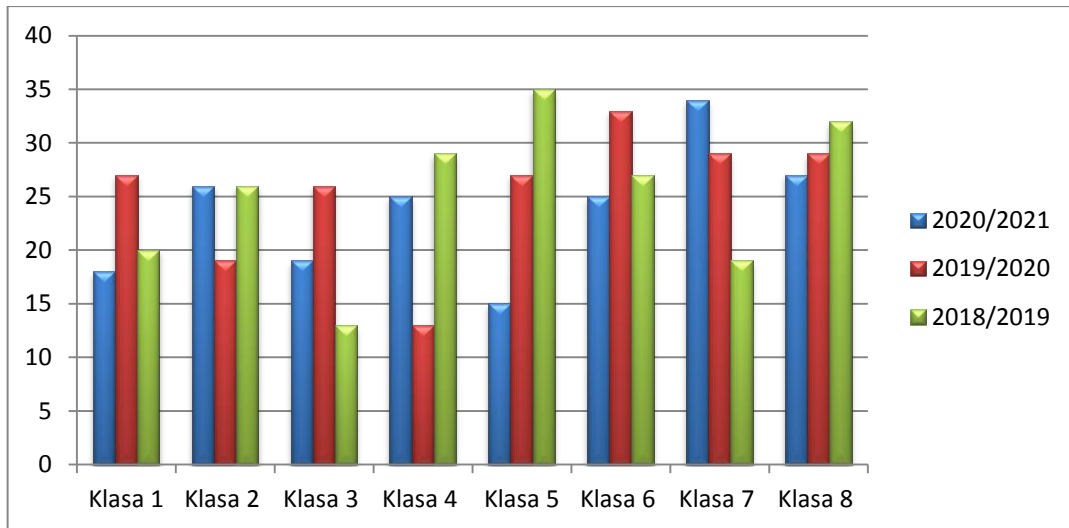
Na terenie Gminy Mircze funkcjonują cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie,
- Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice,
- Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kryłowie.

Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu

Do Szkoły Podstawowej w Mirczu w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 194 dzieci z terenu Gminy Mircze oraz 5 uczniów z poza Gminy. Najwięcej uczniów pochodziło z miejscowości Mircze (84 uczniów). W roku szkolnym 2020/2021 przy szkole podstawowej w Mirczu znajdował się punkt przedszkolny do którego uczęszczało 83 dzieci, gdzie najwięcej dzieci pochodziło z miejscowości Mircze (38 dzieci).

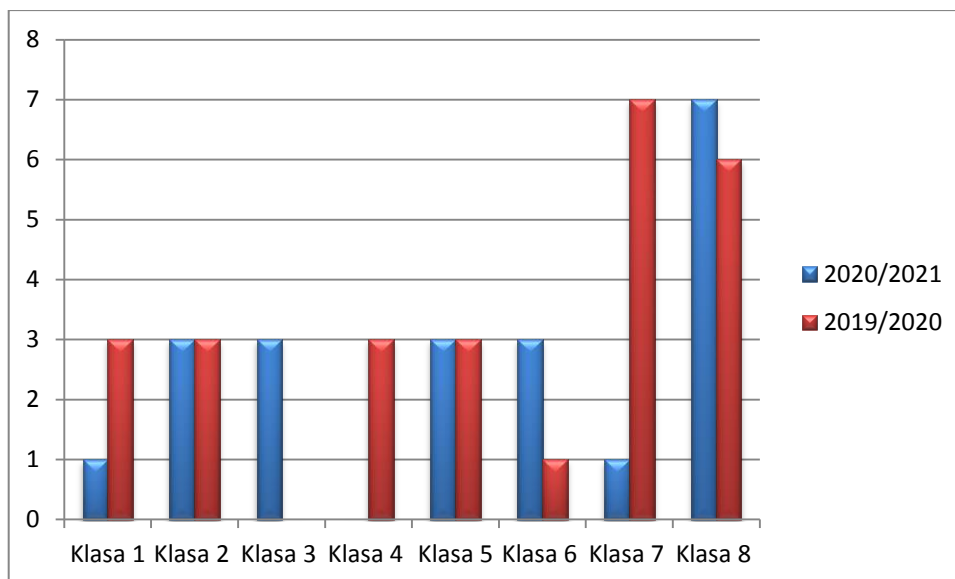
W ostatnich trzech latach szkolnych liczba dzieci w szkole podstawowej w Mirczu utrzymywała się na podobnym poziomie. Najwięcej uczniów w roku szkolnym 2020/2021 było w klasie 7. Szczegółowy rozkład na poszczególne klasy 1-8 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Mirczu

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z UG w Mirczu

Do Szkoły Podstawowej w Szychowicach w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 21 dzieci z terenu Gminy Mircze. Uczniami w szkole podstawowej są dzieci z dwóch miejscowości: Szychowice oraz Szychowice Nowe. Najwięcej uczniów pochodziło z miejscowości Szychowice Nowe (14 uczniów). W roku szkolnym 2020/2021 przy szkole podstawowej w Szychowicach znajdował się punkt przedszkolny do którego uczęszczało 5 dzieci.

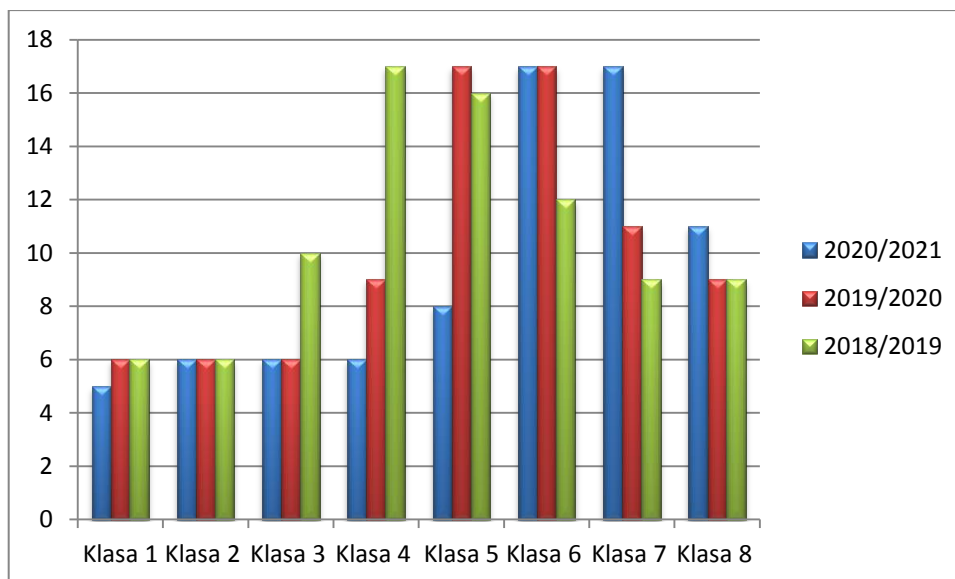
W ostatnich dwóch latach szkolnych liczba dzieci w szkole podstawowej w Szychowicach wzrosła o 5 osób. Najwięcej uczniów w roku szkolnym 2020/2021 było w klasie 8. Szczegółowy rozkład na poszczególne klasy 1-8 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Szychowicach

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z UG w Mirczu

Do Szkoły Podstawowej w Wiszniowie w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 76 dzieci z terenu Gminy Mircze. Najwięcej uczniów pochodziło z miejscowości Wiszniów (27 uczniów). W roku szkolnym 2020/2021 przy szkole podstawowej w Wiszniowie znajdował się punkt przedszkolny do którego uczęszczało 27 dzieci.

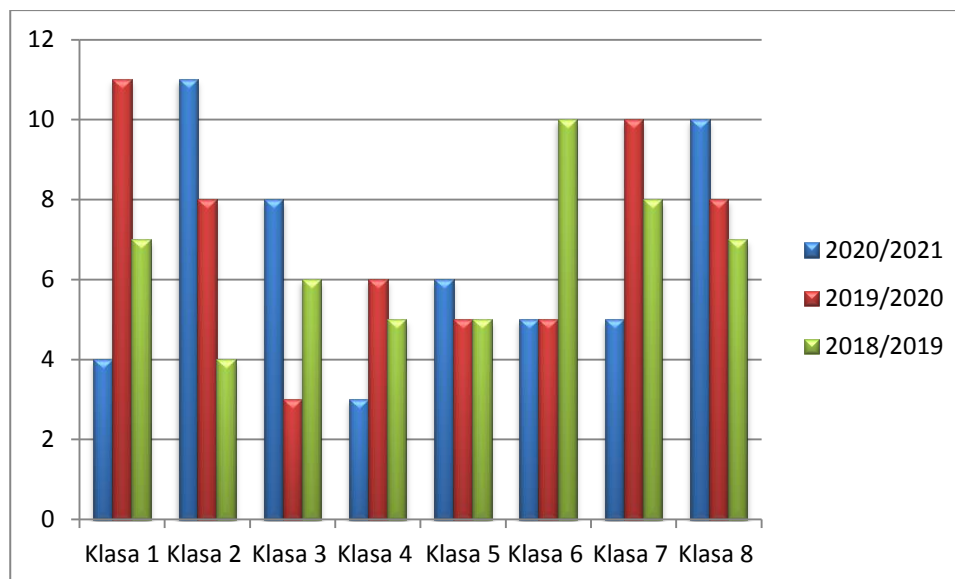
W ostatnich trzech latach szkolnych liczba dzieci w szkole podstawowej w Wiszniowie z roku na rok wzrastała. Najwięcej uczniów w roku szkolnym 2020/2021 było w klasie 6 i 7. Szczegółowy rozkład na poszczególne klasy 1-8 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Wiszniowie

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z UG w Mirczu

Do Szkoły Podstawowej w Kryłowie w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 73 dzieci łącznie: 52 osoby z terenu Gminy Mircze oraz 21 osób spoza Gminy Mircze. Najwięcej uczniów pochodziło z miejscowości Kryłów (13 uczniów). W roku szkolnym 2020/2021 przy szkole podstawowej w Kryłowie znajdował się punkt przedszkolny do którego uczęszczało łącznie 20 dzieci (17 z terenu Gminy Mircze oraz 3 dzieci spoza Gminy Mircze).

W ostatnich trzech latach szkolnych liczba dzieci w szkole podstawowej w Kryłowie z roku na rok wzrastała. Najwięcej uczniów w roku szkolnym 2020/2021 było w klasie 6 i 7. Szczegółowy rozkład na poszczególne klasy 1-8 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Kryłowie

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z UG w Mirczu

Wyniki egzaminów zewnętrznych

Celem egzaminu jest obiektywne zbadanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów na zakończenie etapu kształcenia w szkole podstawowej. Należy podkreślić, że egzaminy zewnętrzne dają informacje mierzalne, ale same wyniki niepełnie przedstawiają pracę szkoły. Wyników uzyskanych przez daną placówkę nie należy więc traktować jako surowego wskaźnika, znaczący wpływ na poziom edukacyjny ucznia mają bowiem następujące czynniki:

- czynniki środowiskowe, czyli status społeczno-ekonomiczny ucznia, poziom aspiracji edukacyjnych, warunki bytowe, bezrobocie rodziców, wielość rodzin patologicznych,
- czynniki indywidualne, tkwiące w samym uczniu, jego zaangażowanie w uczenie, indywidualne podejście do nauki, specyficzne uzdolnienia uczniów w obszarach badanych umiejętności, trudności w uczeniu się, niesystematyczne przygotowywanie się do zajęć, niska frekwencja, a także niskie możliwości intelektualne,
- czynniki edukacyjne, czyli planowanie działań edukacyjnych w placówkach, dobór programów nauczania i podręczników, wprowadzanie najnowszych technologii,

- nauczyciel - jego zaangażowanie, wrażliwość na potrzeby ucznia, poziom wiedzy i umiejętności, otwarcie na własny rozwój.

Nie mniej jednak wynik egzaminu daje określoną wiedzę co do dalszych kierunków pracy placówki. Wyniki egzaminów zewnętrznych są i muszą być wykorzystywane w ocenie jakości pracy szkoły, ale należy pamiętać o tym, że cały proces edukacyjny musi być ukierunkowany na systematyczny rozwój ucznia i nie może być ograniczony i podporządkowany jedynie egzaminowi. Należy jednak zaznaczyć, iż wyniki egzaminów zewnętrznych dają wskazówki na jakich obszarach działań edukacyjnych należy skupiać uwagę, dokonywać określonych korekt i modyfikacji. Główną funkcją zewnętrznego oceniania jest diagnozowanie osiągnięć ucznia po zakończeniu każdego etapu edukacyjnego.

Egzamin ósmoklasisty składał się z trzech części:

1. język polski,
2. matematyka,
3. język nowożytny.

ROK 2019 (rok szkolny 2018/2019)

Egzamin ósmoklasisty został przeprowadzony od 15 do 17 kwietnia 2019 r. Uczniowie, którzy z przyczyn losowych lub zdrowotnych nie przystąpili do niego w powyższym terminie, napisali egzamin 3, 4 i 5 czerwca 2019 roku.

Język polski

Tabela 28. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2019 r.

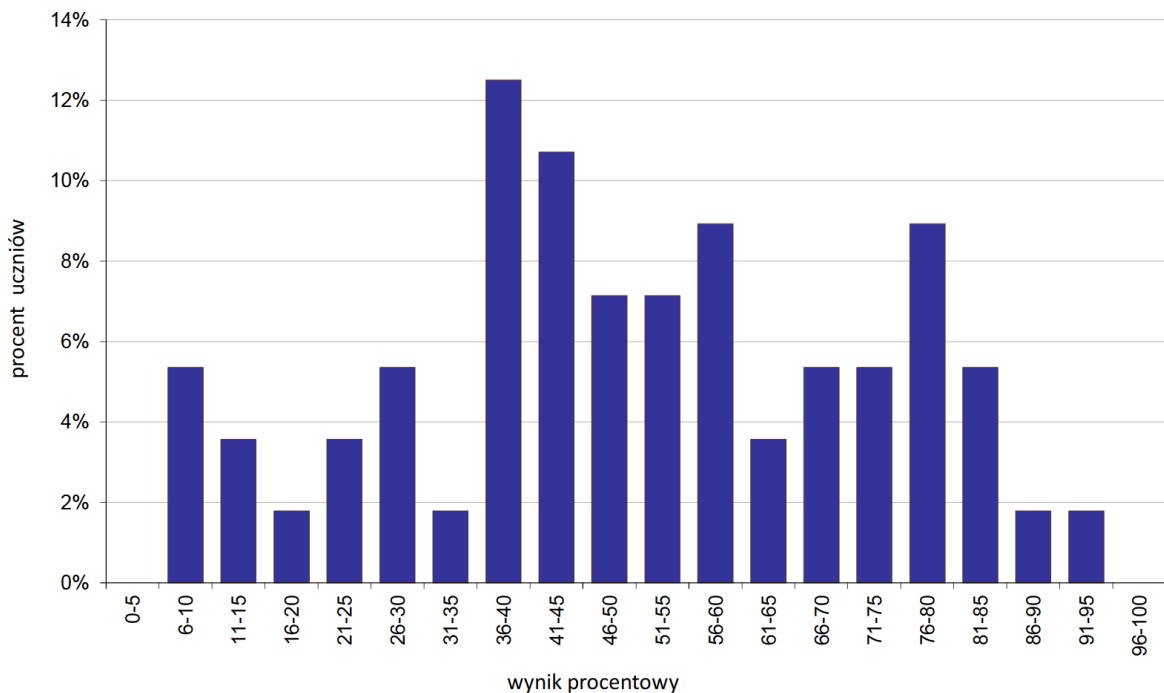
Liczba uczniów w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	56	50	6	92	50	38
powiecie	523	59	6	98	60	76
województwie	19 761	64	0	100	68	72

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku.

Do egzaminu ósmoklasisty w roku 2019 (rok szkolny 2018/2019) przystąpiło 56 uczniów z Gminy Mircze. Średnia z wyników z języka polskiego osiągnęła 50%, jest to wynik niższy do średniej dla powiatu hrubieszowskiego oraz województwa lubelskiego. Najwięcej uczniów (ponad 12%) uzyskało wynik procentowy z języka polskiego w przedziale 36-40%. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze z języka polskiego przedstawia wykres poniżej.

Wykres 16. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – język polski w 2019 r.

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku.

Matematyka

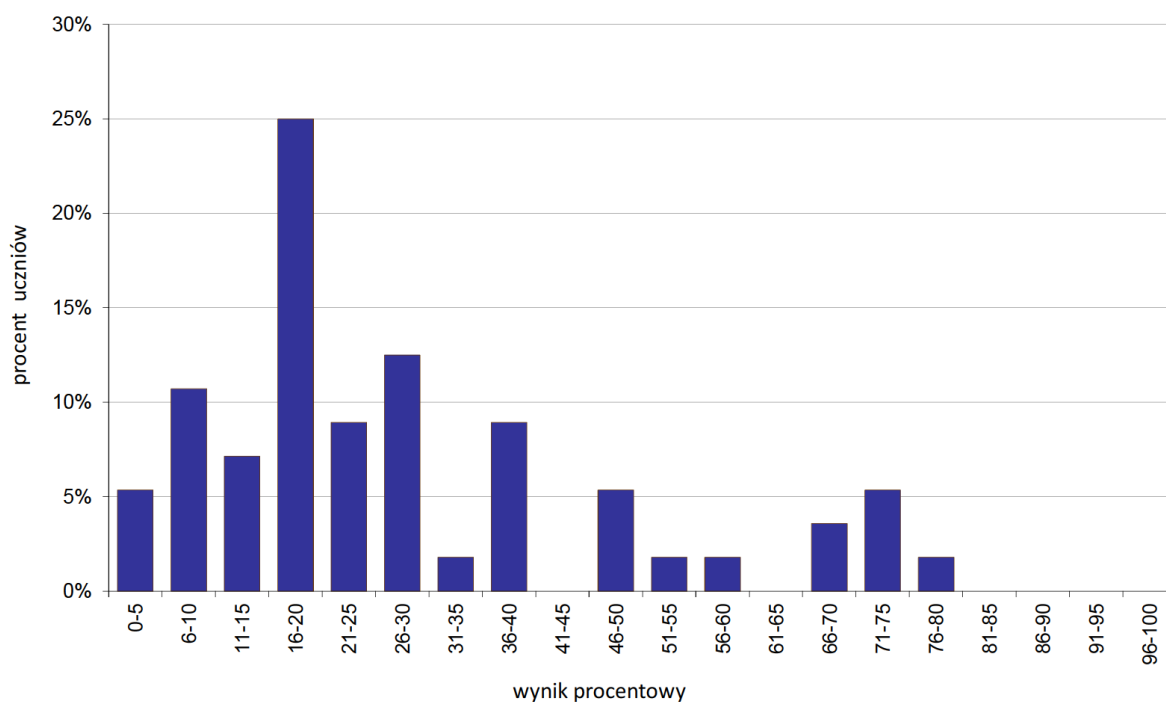
Tabela 29. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2019 r.

Liczba uczniów w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	56	29	3	77	23	20
powiecie	523	35	0	100	30	20
województwie	19 768	44	0	100	40	17

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku.

Średnia z wyników z matematyki osiągnęła 29%, jest to wynik niższy do średniej dla powiatu hrubieszowskiego i od średnich wyników województwa lubelskiego. Najwięcej uczniów (25%) uzyskało wynik procentowy z matematyki w przedziale 16-20%. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze z matematyki przedstawia wykres poniżej.

Wykres 17. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – matematyka w 2019 r.

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku.

Język nowożytny obcy

Tabela 30. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym z języka angielskiego w 2019 r.

Liczba uczniów piszących JĘZYK ANGIELSKI w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	56	31	8	97	24	17
powiecie	501	46	2	100	40	23
województwie	19 256	56	0	100	55	98

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2019 roku.

Na terenie Gminy Mircze uczniowie klas ósmych przystąpili jedynie do egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (56 uczniów). Średnia wyników jest niższa od wyników średniej dla powiatu oraz województwa.

Tabela 31. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku na terenie Gminy Mircze

Wyszczególnienie	Liczba piszących egzamin	Język polski		Matematyka		Język angielski	
		Wynik w %	Wynik - staniny	Wynik w %	Wynik - staniny	Wynik w %	Wynik - staniny
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie	9	54	3	27	2	30	2
Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice	2	34	1	17	1	36	2
Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kryłowie	10	41	1	24	2	27	1
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu	35	53	3	31	3	32	2

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Z analizowanego egzaminu najgorzej wypadła Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice. Najlepsze wyniki z części polonistycznej uzyskali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie, część matematyczna natomiast najlepiej w Publicznej Szkole Podstawowej im. Bolesława Prusa w Mirczu. Uczniowie Szkoły Podstawowej Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice uzyskali w porównaniu z innymi szkołami Gminy Mircze najlepszy wynik z języka angielskiego.

ROK 2020 (rok szkolny 2019/2020)

Egzamin ósmoklasisty został przeprowadzony od 16 do 18 czerwca 2020 r. Uczniowie, którzy z przyczyn losowych lub zdrowotnych nie przystąpili do niego w powyższym terminie, napisali egzamin 7, 8 i 9 lipca 2020 roku.

Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez ucznia/absolwenta na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala staninowa wprowadza 9 przedziałów wyników.

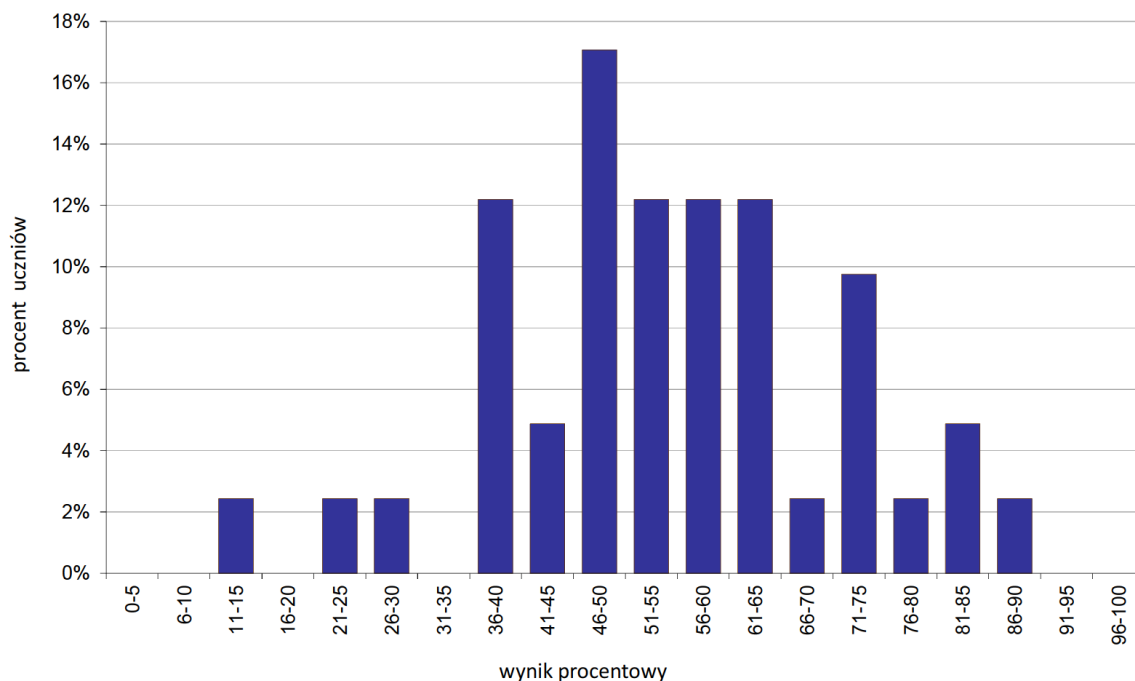
Język polski

Tabela 32. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2020 r.

Liczba uczniów w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	41	54	14	86	54	58
powiecie	500	53	8	90	55	58
województwie	18 670	60	2	100	62	66

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2020 roku.

Do egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 (rok szkolny 2019/2020) przystąpiło 41 uczniów z Gminy Mircze. Średnia z wyników z języka polskiego osiągnęła 54%, jest to wynik lepszy do średniej dla powiatu hrubieszowskiego oraz nieco niższy od średniej dla województwa lubelskiego. Najwięcej uczniów (ponad 16%) uzyskało wynik procentowy z języka polskiego w przedziale 46-50%. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze z języka polskiego przedstawia wykres poniżej.

Wykres 18. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – język polski w 2020 r.

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2020 roku.

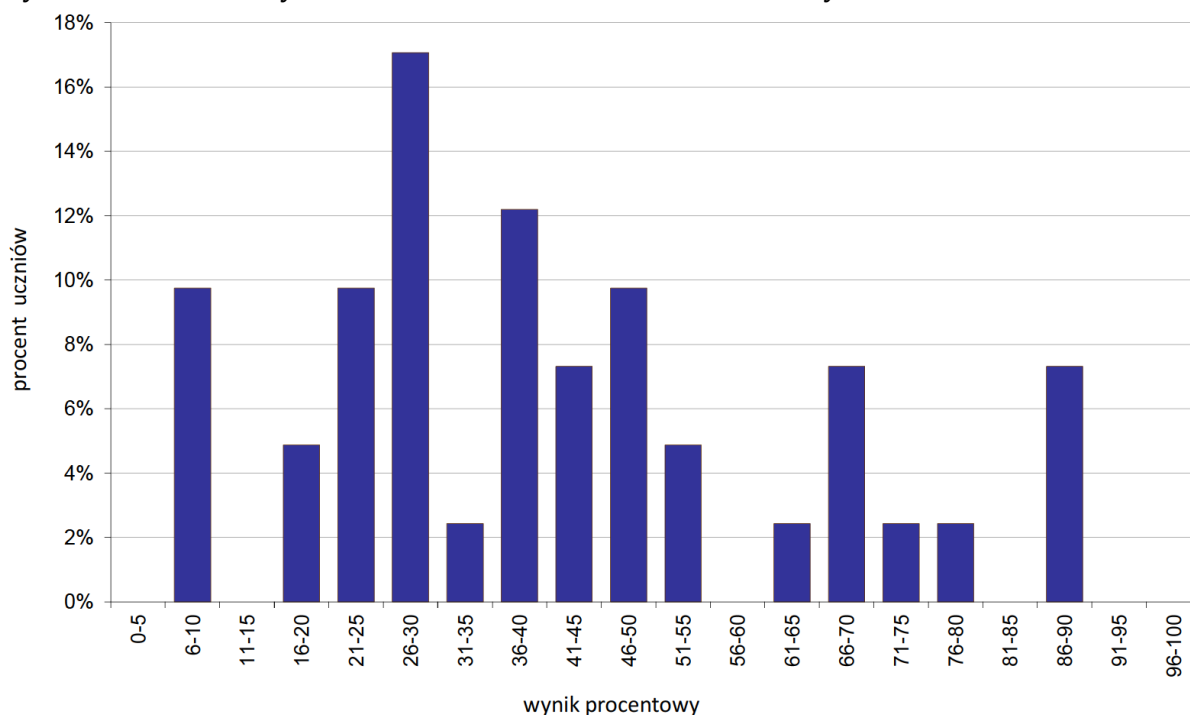
Matematyka

Tabela 33. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2020 r.

Liczba uczniów w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	41	41	10	90	37	27
powiecie	500	38	3	97	30	27
województwie	18 672	46	0	100	43	23

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2020 roku.

Średnia z wyników z matematyki osiągnęła 41%, jest to wynik wyższy od średniej dla powiatu hrubieszowskiego lecz nieco niższy od średnich wyników województwa lubelskiego. Najwięcej uczniów (ponad 16%) uzyskało wynik procentowy z matematyki w przedziale 26-30%. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze z matematyki przedstawia wykres poniżej.

Wykres 19. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – matematyka w 2020 r.

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2020 roku.

Język nowożytny obcy

Tabela 34. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym z języka angielskiego w 2020 r.

Liczba uczniów piszących JĘZYK ANGIELSKI w:		Średnia (%)	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)
gminie	41	32	8	82	25	15
powiecie	479	43	5	100	35	20
województwie	18 297	52	2	100	47	20

Źródło: Sprawozdanie z egzaminu ósmoklasisty przeprowadzonego w 2020 roku.

Na terenie Gminy Mircze uczniowie klas ósmych przystąpili do egzaminu ósmoklasisty z jednego języka obcego: języka angielskiego (41 uczniów). W porównaniu do średnich wyników otrzymanych dla powiatu hrubieszowskiego oraz województwa lubelskiego wynik Gminy był znacznie niższy.

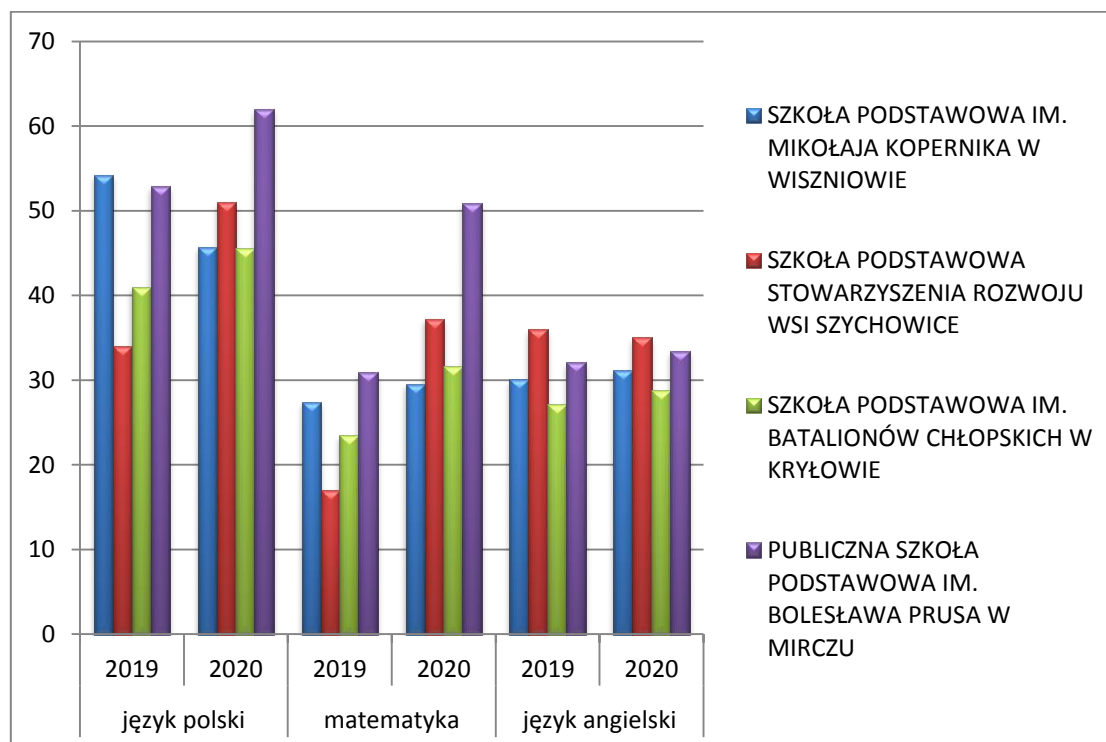
Tabela 35. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku na terenie Gminy Mircze

Wyszczególnienie	Liczba piszących egzamin	Język polski		Matematyka		Język angielski	
		Wynik w %	Wynik - staniny	Wynik w %	Wynik z - staniny	Wynik w %	Wynik - staniny
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie	7	46	2	30	2	31	2
Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Szychowice	6	51	3	37	4	35	3
Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kryłowie	8	46	2	32	3	29	2
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu	20	62	6	51	6	33	2

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Analizie poddano szczegółowo szkoły podstawowe w Gminie Mircze. W analizowanym roku szkolnym, z egzaminu ze wszystkich przedmiotów lepiej wypadki uczniowie z Publicznej Szkoły Podstawowej im. Bolesława Prusa w Mirczu, należy zaznaczyć, iż liczba osób piszących egzamin w tej szkole jest znacznie wyższa od pozostałych szkół.

Wykres 20. Wyniki ósmoklasisty w szkołach podstawowych w 2019 i 2020 roku.

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Porównując średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 i 2019 roku można dostrzec, że z języka polskiego wyniki w większości szkół są wyższe niż w roku wcześniejszym. Jedynie w Szkole Podstawowej w Wiszniowie wynik jest nieco niższy. Z części matematycznej w roku 2020 uczniowie wszystkich szkół uzyskali wyniki lepsze od roku poprzedniego. Wyniki z języka angielskiego były porównywalne do roku poprzedniego. W roku 2020 wyniki uczniów są nieznacznie wyższe niż w roku ubiegłym. Jakość wyników spowodowana była sytuacją pandemiczną. Ósmoklasiści nie mieli ostatnich powtórek na lekcjach w szkołach. Szkoły od marca były zamknięte z powodu epidemii a tradycyjne lekcje zastąpiła zdalna edukacja.

3.3. Kultura

Gmina Mircze odpowiedzialna jest za realizację zadań z zakresu kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na terenie Gminy, co wynika z jej obowiązku ustawowego. W sferze kultury Gmina Mircze prowadzi działalność głównie poprzez swoją jednostkę organizacyjną - Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu.

Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu (GOK) powstał 1 stycznia 1994 roku z połączenia Ośrodka Kultury Samorządowej z Wiejskim Domem Kultury, do którego weszły biblioteki sieci gminnej.

Upowszechnienie czytelnictwa z szeroko pojętą działalnością kulturalną stało się głównym zadaniem połączonej placówki. Gminny Ośrodek Kultury dysponuje salą klubową po byłej remizie Ochotniczej Straży Pożarnej, gdzie organizuje różnego rodzaju imprezy dla społeczności lokalnej, a imprezy plenerowe na placu obok stadionu w Mirczu. Pod zarząd GOK przeszedł również jedyny i najstarszy zespół śpiewaczy na terenie Gminy, zespół „ECHO” Koła Gospodyń Wiejskich z Mircza.

Stałe organizowane coroczne imprezy to:

- Festyn Majowy – maj
- Festyn „Dzień Mircza” - lipiec
- Festyn z cyklu „Mireckie Spotkania Plenerowe” – sierpień

GOK dokumentuje swoją pracę biblioteczną i kulturalną poprzez prowadzenie kroniki działalności.

Ośrodek realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, tworzenia i upowszechniania kultury i czytelnictwa wśród społeczności Gminy Mircze a w szczególności:

- prowadzi wielokierunkową działalność kulturalną na podstawie własnego, społecznie akceptowanego programu,
- pozyskuje i przygotowuje środowisko lokalne do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości,
- chroni tradycje i dziedzictwo kulturowe Gminy poprzez tworzenie warunków do rozwoju folkloru i sztuki ludowej oraz współpracy z kołami gospodyń wiejskich z terenu Gminy,
- upowszechni dorobek twórców i zespołów amatorskiego ruchu artystycznego oraz popularyzuje i promuje najcenniejsze wartości artystyczne kultury narodowej,
- organizuje imprezy kulturalno-czytelnicze, integracyjne, turystyczne, pikniki folklorystyczne, festyny, kiermasze,
- kształtuje wzorce i nawyki aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- organizuje wystawy i uroczystości okolicznościowe mające na celu zachowanie tożsamości narodowej wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych,
- popularyzuje książki i czytelnictwa na terenie Gminy ze szczególnym uwzględnieniem ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- prowadzi biblioteki i filie biblioteczne oraz wypożyczanie księgozbioru i udostępnianie na miejscu,
- gromadzi i opracowuje wydawnictwa biblioteczne ze szczególnym uwzględnieniem publikacji lokalnych i regionalnych,
- promuje twórczość twórców nieprofesjonalnych z różnych dziedzin,
- promuje walory kulturalno-turystyczne Gminy,
- prowadzi działalność rekreacyjną i wypoczynkową zapewniającą uczestnikom spędzenie wolnego czasu zgodnie z ich zainteresowaniem i potrzebami,
- prowadzi działalność usługową w zakresie wynajmu sali, sprzętu, naczyń, usług kserograficznych i innych,

- prowadzi sprawy statystyczne,
- współdziała z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami oraz szkołami w rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- prowadzi opiekę merytoryczną nad Klubem Seniora działającym przy bibliotece,
- realizuje inne zadania i czynności przekazane przez Wójta Gminy w zakresie działalności statutowej.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2020 roku Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu zorganizował 14 imprez, to aż o 71 imprez mniej niż w roku poprzednim.

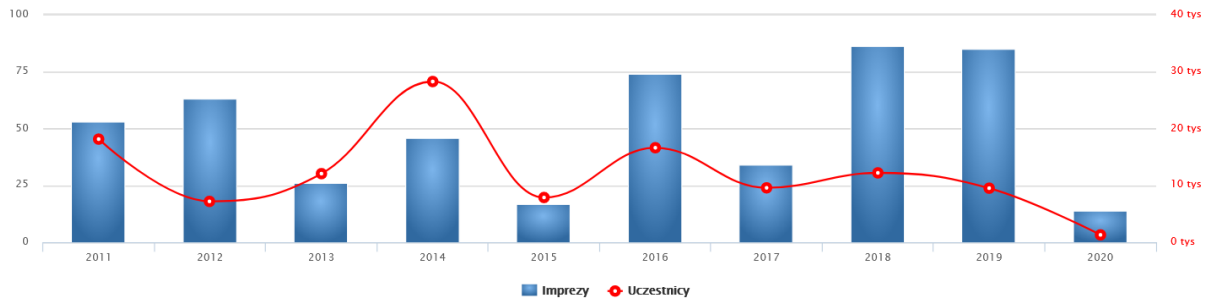
Tabela 36. Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury w Mirczu w 2019 i 2020 roku

DZIAŁALNOŚĆ DOMÓW, OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC			
Imprezy organizowane przez jednostkę i uczestnicy			
imprezy		2019	2020
ogółem	szt.	85	14
wystawy ogółem	szt.	3	1
koncerty	szt.	50	1
prelekcje, spotkania, wykłady	szt.	4	3
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	szt.	1	1
konkursy	szt.	11	3
inne	szt.	16	5
uczestnicy imprez		2019	2020
ogółem	osoba	9 485	1 288
wystawy ogółem	osoba	472	120
koncerty	osoba	4 045	70
prelekcje, spotkania, wykłady	osoba	120	300
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	osoba	18	12
konkursy	osoba	55	316
inne	osoba	4 775	470

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniższy wykres przedstawia jak kształtowała się przez ostatnie lata organizacja imprez na terenie Gminy Mircze.

Wykres 21. Organizacja imprez oraz liczba uczestników podczas imprez w latach 2011-2020 na terenie Gminy Mircze

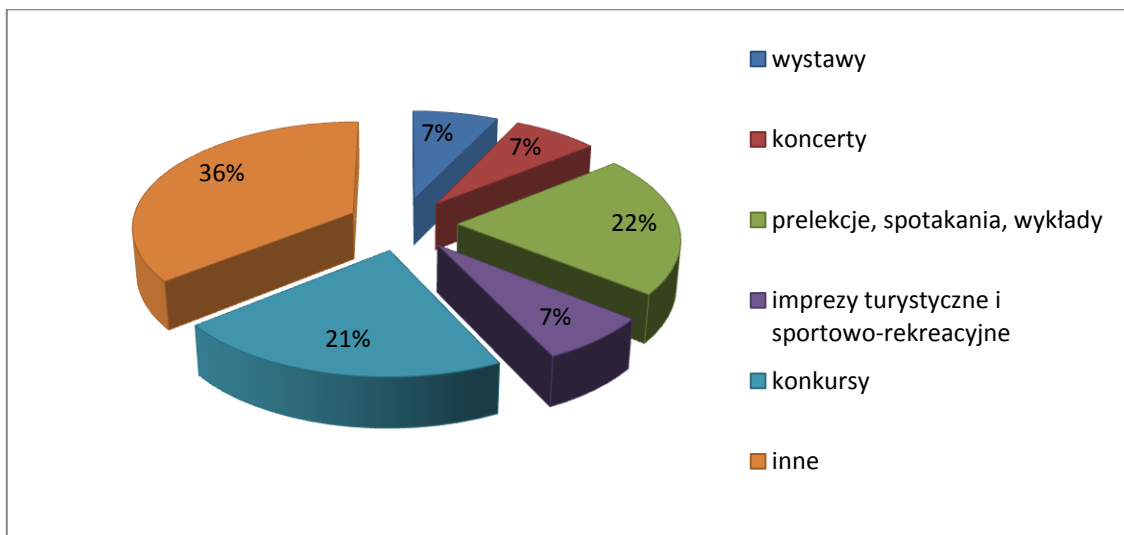
Źródło: www.polskawliczbach.pl

Imprezy organizowane przez Gminę w 2020 roku oraz liczba uczestników:

- imprezy ogółem: 14 (uczestnicy: 1 288),
- wystawy: 1 (uczestnicy: 120),
- koncerty: 1 (uczestnicy: 70),
- prelekcje, spotkania, wykłady: 3 (uczestnicy: 300),
- imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne: 1 (uczestnicy: 12),
- konkursy: 3 (uczestnicy: 316),
- inne: 5 (uczestnicy: 470).

Rozkład procentowy przedstawia wykres poniżej.

Wykres 22. Imprezy organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w 2020 roku

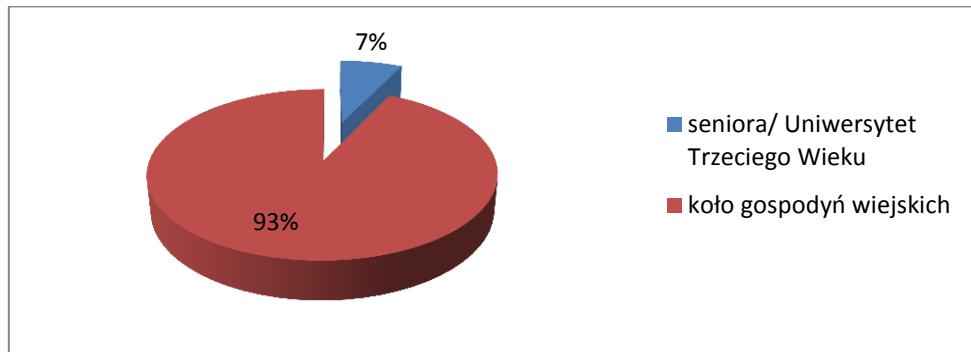
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Koła/kluby/sekcje i członkowie w 2020 roku:

- ogółem: 14 (członkowie: 275),
- seniora/ Uniwersytet Trzeciego Wieku: 1 (członkowie: 25),
- koło gospodyń wiejskich: 13 (członkowie: 250).

Rozkład procentowy przedstawia wykres poniżej.

Wykres 23. Koła/kluby/sekcje na terenie Gminy Mircze w 2020 roku.

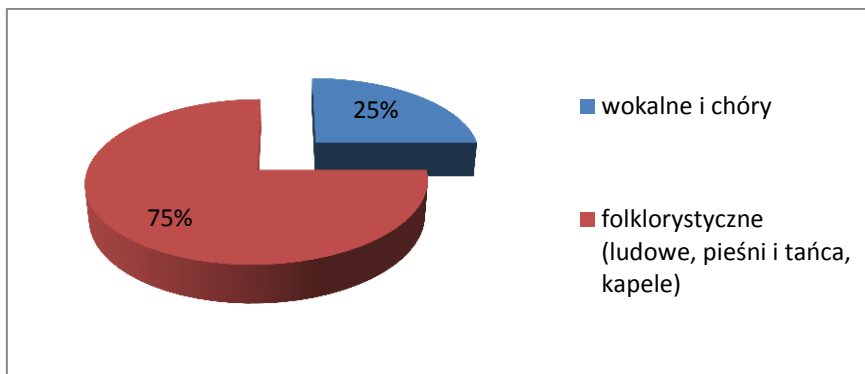
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Grupy artystyczne i członkowie w 2020 roku:

- ogółem: 4 (członkowie: 40),
- wokalne i chóry: 1 (członkowie: 7),
- folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele): 3 (członkowie: 33).

Rozkład procentowy przedstawia wykres poniżej.

Wykres 24. Grupy artystyczne Gminie Mircze w 2020 roku

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Kalendarz imprez kulturalnych Gminy Mircze jest różnorodny i bardzo bogaty. Imprezą, która przyciąga najwięcej gości i cieszy się największym zainteresowaniem są

Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa organizowane wspólnie z sąsiadami z Ukrainy. Tradycją jest już tworzenie na czas imprezy pontonowego mostu na Bugu i otwieranie przejścia granicznego. W harmonogram uroczystości wpisało się również Święto Suma w Prehoryłem, gdzie zmaganiom wędkarzy towarzyszy festyn.

Targi Twórców Ludowych i Sztuki Kulinarnej to kolejna cykliczna impreza, gdzie przekazywane są tradycje związane ze świętami Wielkiej Nocy. Roznosi się wtedy zapach wielkanocnych potraw, a stoły zdobią niezliczone ilości świątecznych pisanek i ozdób.

Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu przedstawił na swojej stronie plan imprez na rok 2021. Szczegółowy plan przedstawia tabela poniżej.

Tabela 37. Plan imprez Gminnego Ośrodka Kultury w 2021 roku

NAZWA	OPIS
Dzień Babci i Dziadka Koncert Kolęd	impreza mająca na celu integrację seniorów oraz mieszkańców Mircza i okolic. Spotkanie odbędzie się przy poczęstunku oraz części artystycznej (śpiewanie kolęd).
Gminny Dzień Kobiet i Mężczyzn (współorganizator)	spotkanie połączone z koncertem i wspólną zabawą dla wszystkich kobiet i mężczyzn z terenu Gminy Mircze
XII Targi Twórców Ludowych i Sztuki Kulinarnej w Mirczu	przedsięwzięcie mające na celu promocję twórczości i tradycji ludowych w formie konkursu z nagrodami w różnych kategoriach o zasięgu powiatowym.
VI Giełda Staroci i Rzeczy Używanych	konfrontacja hobbystów oraz innych wielbicieli staroci i rzeczy używanych
Koncert z okazji „Dnia Matki i Ojca”	koncert z zabawą dla wszystkich matek i ojców z terenu Gminy.
100-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Starej Wsi połączone z Dniem Dziecka (współorganizator)	uroczystość jubileuszowa w formie imprezy plenerowej podsumowująca działalność OSP w Starej Wsi na przestrzeni stu lat. Zabawy dla dzieci i dorosłych. Gwiazda wieczoru i zabawa plenerowa.
„Dzień Rodziny” (współorganizator)	mały festyn dla wszystkich dzieci, zorganizowany z mieszkańcami miejscowości. Atrakcje i zabawy dla dzieci. Zabawa plenerowa pod gwiazdami z zaproszonym zespołem.

XII Święto Suma (współorganizator)	impresja plenerowa o charakterze rozrywkowo – integracyjnym, dla odbiorców w różnym wieku, połączona z zawodami wędkarskimi. Wieczorem zabawa pod gwiazdami.
Festyn „Dzień Wereszyna”	impresja plenerowa organizowana wspólnie z mieszkańcami miejscowości, występy zespołów i inne atrakcje. Wieczorem zabawa pod gwiazdami.
Festyn „Mireckie Spotkania Plenerowe”	impresja integracyjna dla wszystkich mieszkańców Mircza i okolic, występy zespołów i inne atrakcje. Wieczorem koncert znanego zespołu i zabawa plenerowa.
VI Wakacyjny Turniej Bilardowy	turniej bilardowy z nagrodami oraz pokaz gry znanego bilardzisty.
Biesiada Pieczonego Ziemniaka w Szychowicach (współorganizator)	impresja plenerowa organizowana wspólnie z mieszkańcami miejscowości, występy zespołów i inne atrakcje. Wieczorem zabawa pod gwiazdami.
XII Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa	impresja plenerowa masowa o charakterze rozrywkowo – integracyjnym, dla odbiorców w różnym wieku. Pokazy, wystawy, degustacje potraw, występy zespołów polskich i ukraińskich oraz inne atrakcje. Występ polskiej gwiazdy wieczoru.
Dożynki Gminno-Parafialne w Modryniu Wsi (współorganizator)	coroczne święto plonów i chleba w Gminie Mircze. W programie znajdują się występy zespołów ludowych, wystawy oraz wiele atrakcji dla dzieci i dorosłych. Występ gwiazdy wieczoru oraz zabawa plenerowa.
Międzypokoleniowe spotkanie z cyklu "Moje Hobby"	celem spotkania jest prezentowanie osób z terenu Gminy posiadających swoje zainteresowania, pasje oraz hobby. Zakończeniem spotkania będzie koncert zespołu i słodki poczęstunek.
Kiermasz Świąteczny	zakup i sprzedaż artykułów świątecznych oraz potraw i ciast naszych rodzimych twórców ludowych i kół gospodyń wiejskich z terenu Gminy Mircze.

Źródło: www.gokmircze.pl/plan,impresz,gok.html

Biblioteka

Historia Biblioteki Publicznej w Mirczu sięga roku 1949. Założeniem jej była Gromadzka Biblioteka Publiczna w Miętkiem, która wraz z przeniesieniem wójtostwa do Mircza przeniosła swoje zbiory i tu kontynuowała ich udostępnianie społeczeństwu Mircza i okolic. Początkowo księgozbiór liczył 691 woluminów. Pierwszym bibliotekarzem był Jan Radomski. W ciągu następnych lat liczba czytelników i wypożyczeń w bibliotece wzrosła kilkakrotnie.

Biblioteka po wielu zmianach lokalowych (domy prywatne), w roku 1987 uzyskała trzy pomieszczenia w nowym budynku Urzędu Gminy Mircze, gdzie mieści się do dzisiaj. W strukturę Gminnej Biblioteki Publicznej weszły dwie Filie Biblioteczne: Kryłów i Stara Wieś, które działają i istnieją do obecnej chwili. Biblioteka jako skarbnica wiedzy służy upowszechnianiu dorobku nauki i kultury oraz rozwojowi życia intelektualnego lokalnej społeczności. Biblioteka prenumeruje czasopisma, które wypożycza czytelnikom do domu. Są to następujące tytuły: Świat Kobiety, Kronika Tygodnia, Poradnik Bibliotekarza, Pani Domu, Przyjaciółka, Angora, Gala, Viva, Dziewczyna, Żyjmy dłużej, Uroda, Newsweek Polska.

Z programu ministerialnego „Ikonka” Biblioteka otrzymała dwa komputery z dostępem do Internetu. Korzystanie jest bezpłatne, dla wszystkich zainteresowanych, w godzinach pracy biblioteki.

Biblioteka gromadzi informacje i zbiory o miejscowości, powiecie, regionie i udostępnia je wszystkim czytelnikom a zwłaszcza studentom, którzy piszą prace licencjackie i magisterskie.

Dzieje Biblioteki i Ośrodka Kultury stały się przedmiotem pracy magisterskiej, która jest do wglądu zainteresowanym oraz kilku prac zaliczeniowych. O randze Biblioteki świadczą liczne dyplomy, nagrody, listy gratulacyjne i podziękowania zgromadzone w zbiorach Biblioteki, podczas ponad 55 – letniej działalności.

Filie biblioteki:

- Filia Biblioteczna w Kryłowie powstała w roku 1949 i na stałe weszła w krajobraz Kryłowa i okolic. Obecnie mieści się w budynku Zespołu Szkół w Kryłowie i zajmuje jedno pomieszczenie. Z filii korzysta rocznie około 282 czytelników wypożyczając 6 424 książek i czasopism. Biblioteka prenumeruje

czasopisma, które wypożycza czytelnikom do domu. Są to następujące tytuły: Świerszczyk, Victor gimnazjalista, Przyjaciółka, Pani Domu, Świat Kobiety, Gala, Angora. Z dorobku filii w jej ponad 55 letniej działalności poprzez propagowanie historii Kryłowa jako dawnego miasta, korzystają wszyscy odwiedzający tę placówkę biblioteczną. Filii Biblioteczna otrzymała od Zespołu Szkół w Kryłowie komputer bez dostępu do Internetu z, którego mogą korzystać wszyscy zainteresowani.

- Filia Biblioteczna w Starej Wsi powstała w roku 1963. Obecnie mieści się w budynku dawnej „agronomówki”. Z księgozbioru Filii korzysta rocznie około 102 czytelników wypożyczając 2 791 książek i czasopism. Prenumerowane czasopisma to: Pani Domu, Przyjaciółka, Nie, Top Agrar Polska, Tygodnik Zamojski, Z życia wzięte, Świat Kobiety, są wypożyczane czytelnikom do domu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Mirczu przedstawiła na swojej stronie plan imprez na rok 2021. Szczegółowy plan przedstawia tabela poniżej.

Tabela 38. Plan imprez Gminnej Biblioteki Publicznej w 2021 roku

NAZWA	CHARKTER
Międzynarodowy Dzień Kubusia Puchatka	biblioteczny, spotkanie najmłodszych z wielką maskotką Kubusia Puchatka z naszej biblioteki i zabawy integracyjne
Tydzień Bibliotek XIII Gala wręczenia „Cyprianów” – nagród dla czytelników GBP w Mirczu w różnych kategoriach, Rajd rowerowy – Odjazdowy Bibliotekarz, Konkursy dla dzieci i młodzieży z nagrodami, Wycieczki do biblioteki w ramach cyklu „Poznajemy kulisy pracy w bibliotece” Międzynarodowy Dzień Muzeów- propagowanie mini muzeum biblioteki w Mirczu Gminne Dyktando dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych z atrakcyjnymi nagrodami Międzygminny Konkurs Recytatorski Poezji Polskiej	działania mające na celu propagowanie czytelnictwa oraz różnych form kulturalno - oświatowych na rzecz czytelników i użytkowników bibliotek
Konkurs plastyczny na plakat – „ Czytam książki	konkurs biblioteczny dla dzieci

- wiem więcej ”	i młodzieży szkolnej oraz dorosłych z nagrodami książkowymi i rzeczowymi
„XXIV Edycja Konkursu Czytelniczego dla Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Mircze”	biblioteczny, nagrody książkowe i rzeczowe dla najlepszych czytelników
Konkurs na kartkę świąteczną	konkurs dla dzieci i młodzieży szkolnej z nagrodami.
Dzień Pluszowego Misia i Katarzynki	biblioteczny związany z zabawami dla dzieci i pasowaniem uczniów klas pierwszych na czytelników GBP w Mirczu
Mikołaj	spotkanie z Mikołajem oraz różne zabawy integracyjne i wręczanie paczek dla najmłodszych

Źródło: www.gokmircze.pl/plan,impresz,gbp.html

W poniższej tabeli zaprezentowano główne dane dotyczące funkcjonowania Gminnej Biblioteki Publicznej w Mirczu w ciągu ostatnich 11 lat:

Tabela 39. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania Gminnej Biblioteki Publicznej w Mirczu w latach 2010-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
biblioteki i filie	ob.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
pracownicy bibliotek (działalności podstawowej)	osoba	7	6	6	6	6	4	4	4	4	4	4
księgozbiór	wol.	29804	26976	28055	26941	27757	28187	28524	29097	29904	30620	31278
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1053	1059	1042	1020	951	913	758	781	828	840	747
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	27044	26907	27368	25842	24073	24051	18834	20187	18683	17977	15165
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak wynika z powyższego zestawienia, w ostatnich 11 latach zmalała liczba czytelników lecz wzrosła liczba księgozbioru biblioteki. Jednocześnie, odnotowano spadek wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz o 11 879 woluminów w porównaniu do roku 2010.

Analizie poddano wskaźniki porównując Gminę Mircze do powiatu oraz województwa lubelskiego. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej. W porównaniu zarówno do powiatu jak i województwa w Gminie Mircze jest więcej bibliotek publicznych na 10 tys. ludności oraz Gmina posiada większy księgozbiór na 1000 ludności. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w Gminie Mircze były także wyższe w porównaniu z analizowanymi pozostałymi obszarami.

Tabela 40. Podstawowe wskaźniki dla bibliotek w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim i województwie lubelskim w 2020 roku

Wyszczególnienie	Województwo lubelskie	Powiat hrubieszowski	Gmina Mircze
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	2,7	3,5	4,3
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	2955	2480	2305
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	3050,6	2940,2	4522,6
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	140	110	107
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	16,5	16,4	20,3

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Dane z lat 2010-2020 wskazują na spadek zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców Gminy. W 2010 roku wypożyczono 27 044 książek, natomiast w 2020 roku – 15 165 książek. Analizując dane ilości czytelników w ciągu roku również zauważalny jest spadek pomiędzy rokiem 2010 (1 053 osób) a rokiem 2020 (747 osób). Jedynie księgozbiór zwiększył się w ciągu analizowanego czasu. Szczegółowe dane na przestrzeni analizowanego okresu przedstawia tabela poniżej.

Tabela 41. Charakterystyka czytelnictwa w Gminie Mircze w latach 2010-2020

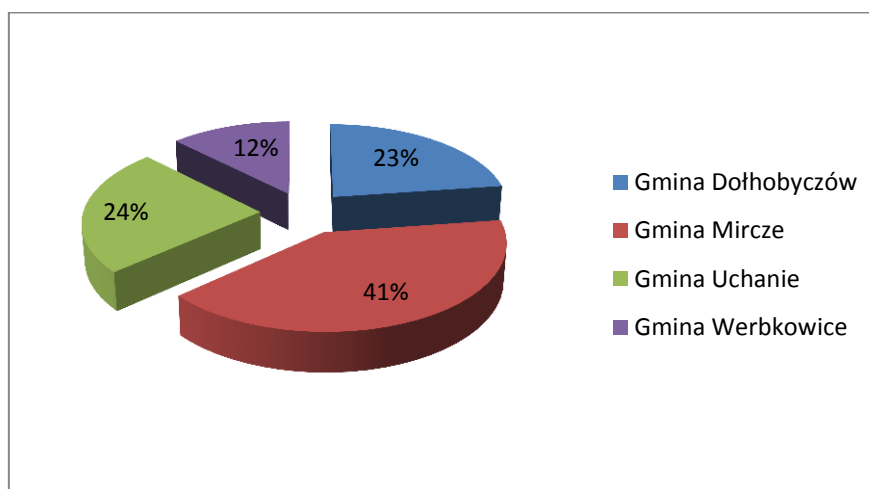
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
księgozbiór	wol.	29804	26976	28055	26941	27757	28187	28524	29097	29904	30620	31278
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1053	1059	1042	1020	951	913	758	781	828	840	747
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	27044	26907	27368	25842	24073	24051	18834	20187	18683	17977	15165

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Przeważającą część czytelników stanowi młodzież ucząca się i dzieci szkół podstawowych. Corocznie wzrasta liczba osób studiujących, dużą grupę stanowią czytelnicy dorośli, ponieważ Gmina jest typowo rolnicza, to w okresie zimowym liczba czytelników potencjalnie wzrasta.

Placówka stara się w miarę swoich środków finansowych zaspokajać potrzeby czytelnicze poprzez zakup nowości wydawniczych, stara się sprostać potrzebom czytelniczym dzieci i młodzieży, studentów jak również czytelnika dorosłego.

Z analizy księgozbioru bibliotek na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach wynika iż Gmina Mircze posiada 41% księgozbioru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do sąsiadujących gmin i jest to wartość większa od wszystkich gmin sąsiadujących.

Wykres 25. Rozkład procentowy księgozbioru biblioteki na 1000 ludności w 2020 roku

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W rozwój lokalnej działalności kulturalnej aktywnie włączają się miejscowe placówki edukacyjne, które organizują lub współorganizują różne przedsięwzięcia takie jak uroczyste obchodzenie świąt państwowych i okolicznościowych, kultywowanie ludowych tradycji. Dzięki temu w miejscowych wydarzeniach kulturalnych udział biorą dzieci i młodzież szkolna, co sprzyja ich czynnemu uczestnictwu w życiu kulturalnym i społecznym Gminy.

Ponadto, na terenie Gminy Mircze wciąż kultywowane są lokalne tradycje i obyczaje, głównie poprzez działalność amatorskich zespołów oraz celebrowanie ludowych świąt i uroczystości. Kultywowanie lokalnych tradycji i przekazywanie niematerialnych zasobów kulturowych ułatwia integrację lokalnej społeczności oraz wzbogaca miejscową kulturę.

3.4. Sport i rekreacja

Wędkarstwo – terminem takim określa się zajęcie sportowo-rekreacyjne polegające na łowieniu ryb. Gmina Mircze ma bardzo dobre warunki do uprawiania tego sportu. Najczęściej odwiedzane przez wędkarzy są miejscowości położone nad rzeką Bug – Prehoryłe i Kryłów. Na terenie Gminy w miejscowościach Wereszyn, Mircze i Stara Wieś znajdują się stawy rekreacyjne, których dzierżawcą jest Polski Związek Wędkarski. Od kilku lat wspólnie z PZW Gmina Mircze organizuje zawody wędkarskie oraz Święto Suma w Prehoryłem.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje klub sportowy „ALTUS” Szychowice oraz Gminny Klub Sportowy "Andoria" w Mirczu jak również Gminny Ludowy Klub Rekreacyjno-Sportowy "OLIMP w Mirczu.

3.5. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie Gminy działa Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Hrubieszowie Gminny Ośrodek Zdrowia w Mirczu, Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kryłowie oraz Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Lecznicy „Droga Życia”.

Zakład Opiekuńczo-Lecznicy "Droga Życia" jest Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, został stworzony z myślą o najbardziej potrzebujących pacjentach. W zakładzie udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne, obejmujące swoim zakresem leczenie, pielęgnację i rehabilitację osób przewlekle i obłożnie chorych, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego i mają ukończony proces diagnozy, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego i nie wymagają już hospitalizacji. Udzielane są również świadczenia zdrowotne osobom, które są samotne, a ze względu na stan zdrowia wymagają całodobowej opieki pielęgnacyjnej.

W Mirczu znajduje się także Podstacja Pogotowia Ratunkowego.

Na terenie Gminy Mircze znajdują się trzy punkty apteczne w miejscowości Mircze i Kryłów:

- APTEKA PRYWATNA mgr farm. Halina Tokarczyk,
- APTEKA PRYWATNA mgr farm. Anna Płaneta,
- PUNKT APTECZNY Mariola Sidor.

W przypadku specjalistycznych badań lub hospitalizacji, pacjenci kierowani są do szpitala w Hrubieszowie. Istnieje konieczność zwiększenia nacisku na działania profilaktyczne, skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do osób dorosłych (badania, akcje informacyjne, promocja zdrowia, itp.).

Instytucją świadczącą usługi opieki społecznej na rzecz mieszkańców Gminy Mircze jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirczu (GOPS). Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. mając na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Założeniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirczu jest wspieranie osób i rodzin poprzez umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie

warunków sprzyjających temu celowi, która świadczona jest w formie pracy socjalnej przez pracowników GOPS Mircze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirczu został utworzony w 1990 roku. Ośrodek jest jednostką budżetową powiązaną z budżetem jednostkowym Gminy i finansowany z tego budżetu. Terenem działania ośrodka jest obszar Gminy Mircze. Ośrodek realizuje zadania własne Gminy o charakterze obowiązkowym i zadania zlecone Gminie. Obszar Gminy jest podzielony na 4 rejony socjalne.

Do głównych celów GOPS zaliczyć należy:

- pomoc osobom i rodzinom oraz doprowadzenie do ich życiowego usamodzielnienia,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej - dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja społeczna osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych.

GOPS udziela świadczeń mieszkańcom z wyszczególnieniem następujących przyczyn:

- alkoholizm,
- bezdomność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - niepełna rodzina, sieroctwo,
- bezrobocie,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- niski dochód, trudne warunki mieszkaniowe,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- ubóstwo,
- wielodzietność,
- przemoc w rodzinie,

- zdarzenia losowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirczu realizując zadania własne i zlecone współpracuje z licznymi organizacjami i jednostkami niosącymi pomoc społeczną. Należą do nich:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Hrubieszowie,
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Tyszowcach,
- Ośrodki Zdrowia,
- Niepubliczny Zakład Opiekuńczo–Lecznicy w Smoligowie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Oszczowie,
- Psycholog,
- Szkoły z terenu gminy,
- Sąd, kuratorzy i policja.

Realizując swoje zadania GOPS świadczy pomoc w formie materialnej, rzeczowej, usług opiekuńczych i pracy socjalnej.

Najczęstszymi przyczynami korzystania przez mieszkańców Gminy ze świadczeń pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie oraz alkoholizm. Osoby kwalifikujące się do świadczeń finansowych i rzeczowych z pomocy społecznej muszą spełniać ustawowe przesłanki tzn. kryterium dochodowe zawarte w art. 8 ustawy o pomocy społecznej oraz pozostawać w trudnej sytuacji życiowej w szczególności z powodów wymienionych w art. 7 tej ustawy.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w roku 2020 z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Gminie Mircze skorzystały 295 osoby, z czego 197 osób poniżej kryterium dochodowego, natomiast 98 osób powyżej kryterium dochodowego.

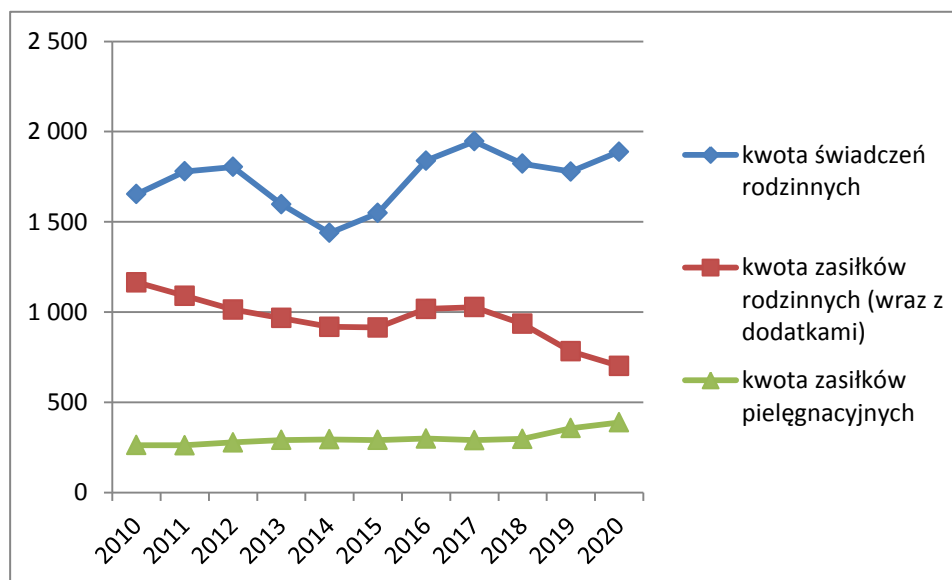
Podstawowe dane dotyczące udzielonych świadczeń pomocy społecznej zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 42. Świadczenia pomocy społecznej udzielone w 2020 r.

ŚWIADCZENIA RODZINNE		
Korzystający ze świadczeń rodzinnych		
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	rodzina	169
dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	335
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny	osoba	302
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	30,9

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 26. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w Gminie Mircze od 2010 do 2020 roku [tys. zł]

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wg danych przedstawionych na powyższym wykresie wynika, że najniższe kwoty świadczeń rodzinnych wypłacone zostały w 2014 roku. Kwota zasiłków rodzinnych w analizowanym okresie zwiększyła się o 235 tys. zł, o 126 tys. zł wzrosła kwota zasiłków pielęgnacyjnych. Zmalała kwota pobranych zasiłków rodzinnych o 463 tys.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej.

Wskaźnik intensywności pomocy społecznej, liczony jako udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem, jest niższy na terenie Gminy Mircze w porównaniu do powiatu hrubieszowskiego i województwa lubelskiego.

Tabela 43. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Wyszczególnienie	2020 r. [osoby]
Województwo lubelskie	465
Powiat hrubieszowski	512
Gmina Mircze	424

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 44. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim i województwie lubelskim w 2020 roku

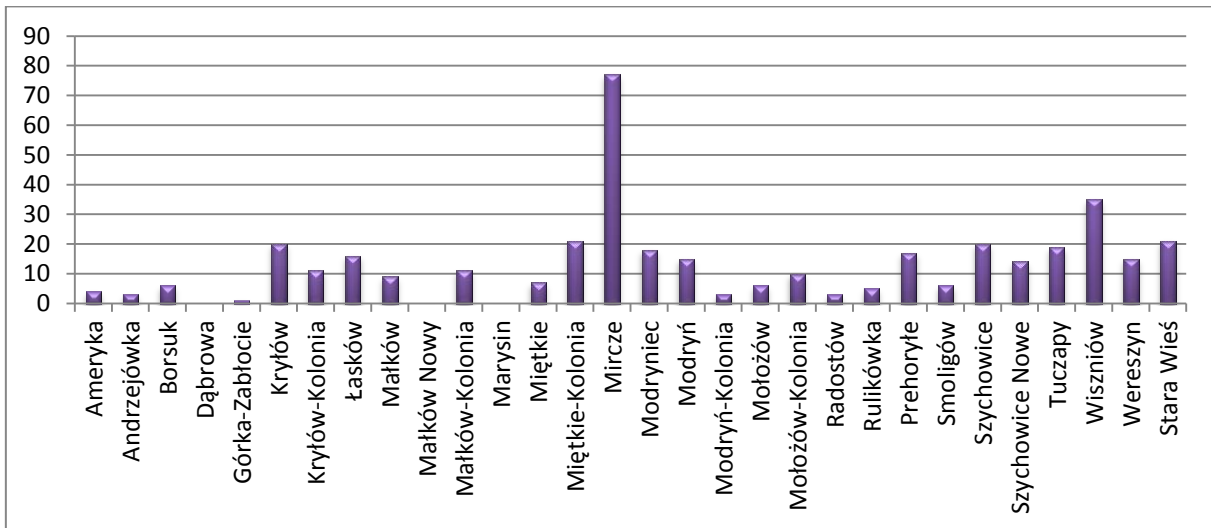
Wyszczególnienie	Gmina Mircze [osoby]	Powiat hrubieszowski [osoby]	Województwo lubelskie [osoby]
ogółem gospodarstw	295	3 196	97 894
poniżej kryterium dochodowego	197	2 125	58 874
powyżej kryterium dochodowego	98	1 071	39 021

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Powyższe dane wskazują na to, iż na terenie Gminy Mircze mniej osób (proporcjonalnie do liczby ludności) korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, niż na terenie powiatu i regionu.

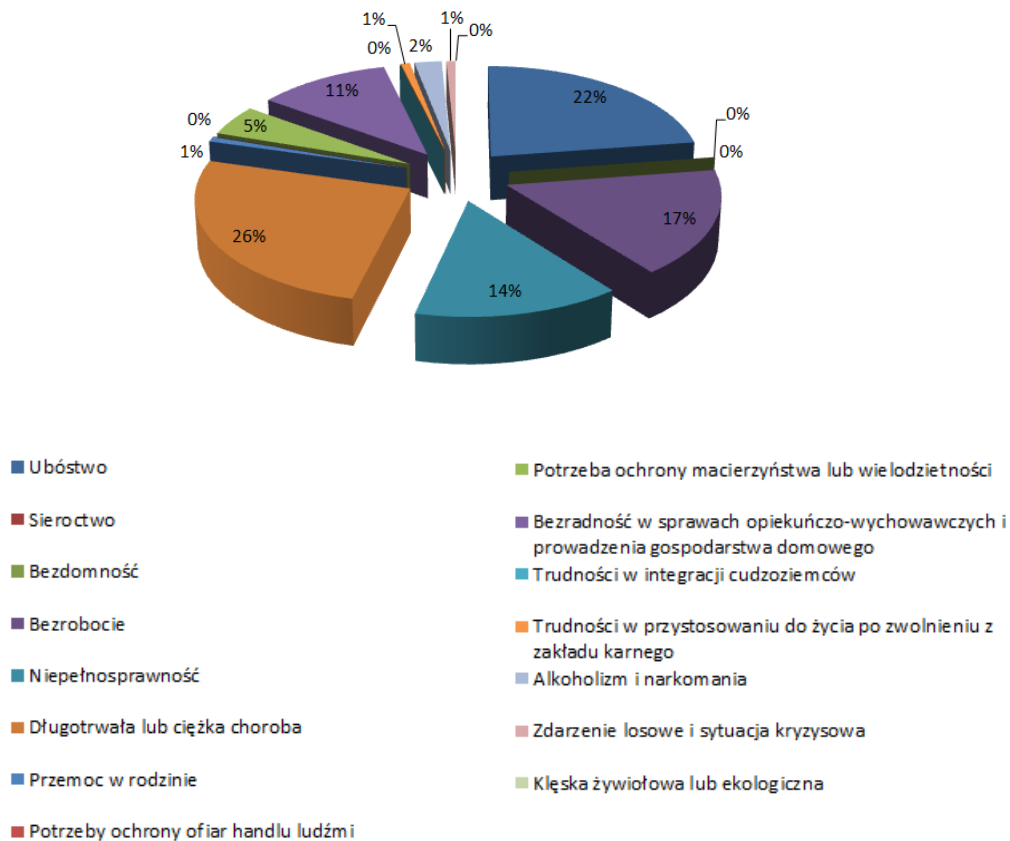
Analizie poddano świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) wg przyczyn jej udzielenia w 2019 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) zgodnie z danymi uzyskanymi z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirczu w podziale na miejscowości. W 2019 roku z pomocy skorzystało 393 osoby – najwięcej w miejscowości Mircze. W miejscowościach Dąbrowa i Marysin w 2019 roku nie skorzystano z żadnej pomocy z GOPS. Szczegółowy rozkład ilości osób pobierających świadczenia przedstawia wykres poniżej.

Wykres 27. Świadczenia z GOPS wg przyczyn jej udzielenia w 2019 roku w podziale na miejscowości Gminy Mircze

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych GOPS

Wykres 28. Przyczyny udzielania świadczeń z GOPS w 2019 roku w Gminie Mircze

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych GOPS

Najwięcej świadczeń przyznanych zostało z przyczyn długotrwała i ciężka choroba (26%) oraz ubóstwo (21%). W roku 2019 GOPS nie przyznał świadczeń z przyczyn: sieroctwo, bezdomność, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, trudności w integracji cudzoziemców, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Na terenie Gminy Mircze funkcjonuje Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy NASZ DOM w Modryniu. Cel działania tej organizacji to: wszechstronna pomoc we wszystkich dziedzinach życia osobom niepełnosprawnym i chorym psychicznie, w zakresie zdobywania umiejętności niezbędnych w życiu codziennym oraz kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy zarobkowej, wspieranie działania podstawowej opieki specjalistycznej w zakresie terapii i rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz osób z problemami psychicznymi i ich rodzin, promowanie sportu jako środka do integracji społecznej osób niepełnosprawnych, podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności lokalnej społeczności, prowadzenie działalności edukacyjnej i kulturalnej na rzecz lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z terenów wiejskich, rozwój lokalnej społeczności, w tym osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży poprzez kształtowanie umiejętności obsługi sprzętu komputerowego, pozyskiwania wiedzy i informacji z wykorzystaniem nowoczesnych technik informatycznych, tworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym włączenie się do czynnego życia kulturalnego i społecznego poprzez tworzenie ośrodków wsparcia, terapii, rehabilitacji, punktów doradczo-informacyjnych, tworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności lokalnej, zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do rehabilitacji i ośrodków wsparcia poprzez rozwijanie bazy lokalowej i tworzenie warunków do działalności terapeutycznej, podnoszenie jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł krajowych oraz funduszy europejskich na realizację celów statutowych Stowarzyszenia, pomoc organizacyjna i rzeczowa osobom niepełnosprawnym i chorym psychicznie w przygotowaniu do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, tworzenie warunków do integracji z otoczeniem, zwiększenie dostępności mieszkańców powiatu do informacji prawnej i pomocy psychologicznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Modryniu (ŚDS) powstał w 2009 r. w budynku byłej Szkoły Podstawowej w Modryniu. Przeprowadzono w nim gruntowny remont, wyposażono sale w podstawowy sprzęt niezbędny do rozpoczęcia działalności, zagospodarowany został także teren wokół budynku m.in. wyrównano teren, wykonano parking i ogrodzenie. Dom powstał w odpowiedzi na duże potrzeby lokalnej społeczności w zakresie wsparcia osób chorych, niepełnosprawnych i wymagających pomocy w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego z terenu Gminy Mircze. Utworzenie Domu finansowane było w znacznej części z budżetu Wojewody Lubelskiego, natomiast Gmina Mircze w dużej części dofinansowała remont oraz zagospodarowanie terenu wokół budynku. Środowiskowy Dom Samopomocy w Modryniu jest jedyną placówką wsparcia działającą na terenie Gminy, cieszy się dużym zainteresowaniem społecznym, sympatią środowiska lokalnego oraz władz gminnych.

Atmosfera życzliwości, sympatii i wsparcie mieszkańców oraz lokalnych władz gwarantują prawidłowość realizacji działań na rzecz poprawy funkcjonowania osób wymagających wsparcia w środowisku lokalnym. Na początku działalności z usług Domu korzystało kilkanaście osób. Potem liczba ta zwiększyła się do 25, a aktualnie pomoc otrzymuje 35 osób, które mają w nim zapewnione warunki do rozwoju, i integracji ze środowiskiem. W Domu funkcjonują cztery pracownie terapeutyczne, w których podopieczni rozwijają swoje umiejętności i talenty oraz nabywają wiedzę niezbędną do samodzielnego funkcjonowania: pracownia gospodarstwa domowego, pracownia komputerowa, pracownia umiejętności społecznych i zawodowych, pracownia plastyczna. ŚDS zapewnia pomoc osobom nie tylko z terenu Gminy Mircze, ale również z miasta i Gminy Hrubieszów oraz Gmin Trzeszczany i Uchanie.

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji procedury „Niebieska Karta” ma na celu

zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Przy GOPS funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, łączący swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmując współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Mircze. Członkowie Zespołu przedstawiają na posiedzeniach diagnozę rodzin, w których stwierdzono przemoc, wymieniają się informacjami na temat członków rodzin ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci, analizują możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia rodzinie. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zpóśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego utworzono grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych wykonują powierzone zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Prace w ramach grup roboczych prowadzone są w zależności od potrzeb. W przypadku podejrzenia w rodzinie zjawiska przemocy następuje wszczęcie procedury „Niebieska Karta”, która jest rozpoznaniem zaburzeń życia rodzinnego wywołanych nadużywaniem alkoholu i stosowania przemocy, ułożenie planu pomocy oraz podjęcie działań interwencyjnych.

Podsumowując, warto mieć na uwadze docelową pomoc ofiarom przemocy domowej. W przypadku osób, które zdecydują się na samodzielne życie bez swojego oprawcy, powinni oni mieć możliwość skorzystania z programów włączających, integrujących z mieszkańcami i umożliwiających im powrót do społeczeństwa.

Według danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirczu w latach 2015-2019 (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) wydanych zostało łącznie 122 „Niebieskie Karty”. Najwięcej rodzin dotkniętych przemocą, które objęte były wyżej wymienioną procedurą było w roku 2019, wtedy liczba ta wyniosła 29. Szczegółowe dane z podziałem na miejscowości przedstawia tabela poniżej.

Tabela 45. Liczba wydanych "Niebieskich Kart" na terenie Gminy Mircze z podziałem na miejscowości w latach 2015-2019

Lp.	Miejscowość	2019	2018	2017	2016	2015
1	Ameryka	0	0	0	0	0
2	Andrzejówka	1	0	0	0	0
3	Borsuk	0	0	0	1	0
4	Dąbrowa	0	0	0	0	0
5	Górka-Zabłocie	0	0	0	0	0
6	Kryłów	2	4	0	3	2
7	Kryłów-Kolonia	0	0	0	0	0
8	Łasków	2	2	1	3	2
9	Małków	1	1	1	3	2
10	Małków Nowy	0	0	0	0	0
11	Małków-Kolonia	0	0	1	0	1
12	Marysin	1	1	0	0	0
13	Miętkie	0	2	0	0	0
14	Miętkie-Kolonia	1	1	1	1	2
15	Mircze	6	6	4	4	3
16	Modryniec	0	2	1	2	2
17	Modryń	3	2	0	1	2
18	Modryń-Kolonia	2	0	3	0	0
19	Mołożów	1	0	0	0	0
20	Mołożów-Kolonia	0	0	0	0	0
21	Radostów	0	1	0	0	0
22	Rulikówka	0	0	0	0	1
23	Prehoryłe	3	0	1	2	3
24	Smoligów	0	0	0	0	0
25	Szychowice	1	2	0	1	1
26	Szychowice Nowe	0	0	0	0	0
27	Tuczapy	0	0	0	0	0
28	Wiszniów	2	2	4	1	0
29	Wereszyn	1	1	0	0	0
30	Stara Wieś	2	1	1	1	3
Razem		29	28	18	23	24

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych z GOPS

W 2020 roku w Gminie Mircze stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 94 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,45 przestępstwa. Jest to wartość porównywalna od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Mircze wynosi 88,50% i jest

nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Mircze najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 8,39 (wykrywalność 85%) oraz przeciwko mieniu – 3,25 (wykrywalność 73%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe – 2,06 (wykrywalność 99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,46 (wykrywalność 100%).

Wykres 29. Przestępstwa w Gminie Mircze dane na dzień 31.12.2020 r

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych polska w liczbach

3.7. Działalność organizacji pozarządowych i aktywność mieszkańców

Na gminny kapitał społeczny składa się aktywność mieszkańców oraz działalność różnorodnych organizacji pozarządowych, które dzięki swojemu czynnemu udziałowi w życiu społecznym danej jednostki kreują korzystne procesy i tworzą sieć powiązań pomiędzy członkami lokalnej wspólnoty. Organizacje pozarządowe to podmioty, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. W II kwartale 2021 roku na terenie Gminy Mircze funkcjonowały następujące organizacje pozarządowe:

Tabela 46. Organizacje pozarządowe zgodnie z danymi z Urzędu Gminy Mircze

Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Miejscowość
1	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szychowice	Szychowice
2	Ochotnicza Straż Pożarna w Kryłowie	Kryłów
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Modryniu	Modryń
4	Gminny Klub Sportowy "Andoria" w Mirczu	Mircze
5	Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Miętkie	Miętkie-Kolonia
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Modryńcu	Modryniec
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Kolonii Modryń	Modryń-Kolonia
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Smoligowie	Smoligów

9	Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Szychowicach	Szychowice
10	Klub Sportowy "Altus"	Szychowice
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Mirczu	Mircze
12	Zrzeszenie Producentów owoców i warzyw "MIR-POL"	Stara Wieś
13	Kółko Rolnicze w Kryłowie Kolonii	Kryłów-Kolonia
14	Kółko Rolnicze w Mirczu	Mircze
15	Kółko Rolnicze w Modryniu	Modryń
16	Kółko Rolnicze w Wiszniowie	Wiszniów
17	Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Wsi	Stara Wieś
18	Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Modryniu	Modryń
19	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiszniowie	Wiszniów
20	Ochotnicza Straż Pożarna w Mołożowie	Mołożów
21	Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Nasz Dom w Modryniu	Modryń
22	Stowarzyszenie Szwadron Ziemi Hrubieszowskiej im. 2 Pułku Strzelców Konnych	Mircze
23	Gminny Ludowy Klub Rekreacyjno-Sportowy "OLIMP" w Mirczu	Mircze
24	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Borsuk	Borsuk

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Mircze

Na terenie Gminy funkcjonuje mało pozarządowych organizacji profesjonalnych, zatrudniających pracowników, angażujących się w trwałe, długofalowe działania. Większość organizacji prowadzona jest przez pasjonatów, zajmujących się działalnością społeczną w czasie wolnym, prowadzącym różnorodne działania, nie zawsze ukierunkowane na uzyskanie kompleksowych efektów w długim okresie.

Od kilku lat obserwowany jest spadek aktywności społecznej oraz poziomu integracji lokalnej społeczności, wynikający z braku czasu, popularności indywidualnego stylu spędzania czasu wolnego oraz coraz większego wpływu komunikacji mobilnej i internetowej na relacje międzyludzkie.

3.8. Bezrobocie i rynek pracy

Analiza rynku pracy Gminy Mircze dotyczy rolniczego i pozarolniczego rynku pracy. Wynika to głównie z rolniczego charakteru Gminy. Tworzenie pozarolniczych nowych miejsc pracy jest zjawiskiem powolnym. Należy zwrócić uwagę na problem bezrobocia ukrytego, które szczególnie występuje wśród rodzin posiadających

niewielkie gospodarstwa rolne. Bezrobocie na terenie Gminy jest poważnym problemem społecznym.

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Lublinie, w 2018 roku (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania) na terenie Gminy Mircze zatrudnionych było 470 osób, co stanowiło 6,90% wszystkich osób zatrudnionych na terenie powiatu hrubieszowskiego.

Tabela 47. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Mircze i powiatu hrubieszowskiego w 2018 roku

Wyszczególnienie	Ogółem		ogółem - według sektorów ekonomicznych (sekcje PKD 2007)			
	ogółem	w tym kobiety	A	B+C+D+E+F	G+H+I+J	K+L+M+N+O+P +Q+R+S
Województwo lubelskie	396 638	204 963	4 540	118 156	92 286	181 656
Podregion chełmsko-zamojski	88 863	46 500	1 538	26 489	18 388	88 863
Powiat hrubieszowski	6 815	3 944	246	1 174	1 430	3 965
Gmina Mircze	470	261	77	64	86	243

Źródło: Województwo Lubelskie. Podregiony. Powiaty. Gminy 2019

Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B - górnictwo i wydobywanie

Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe

Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Sekcja E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F - budownictwo

Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J - informacja i komunikacja

Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

Sekcja P - edukacja

Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Sekcja S - pozostała działalność usługowa

Kobiety stanowią 55,53% wszystkich pracujących na terenie Gminy Mircze (analogiczny wskaźnik dla powiatu wynosi 57,87%). Rynek pracy w Gminie Mircze cechuje się stosunkowo niskim poziomem rozwoju miejsc pracy w usługach rynkowych oraz niskim zapotrzebowaniem na osoby o wysokich kwalifikacjach.

Powyższe dane nie obejmują rolników pracujących we własnych gospodarstwach i członków ich rodzin (którzy stanowią zdecydowaną większość osób utrzymujących się z rolnictwa), a jedynie osoby zatrudnione w rolnictwie. W powiecie i województwie ponad jedną trzecią osób pracujących stanowią zatrudnieni w przemyśle. Podobnie jak w powiecie i województwie, sporo osób zatrudnionych jest w sektorze usług, przy czym ich udział w liczbie pracujących ogółem różni się zauważalnie. Charakterystyczną cechą jest fakt, iż wiele osób zatrudnionych jest w usługach nierynkowych (administracji publicznej, edukacji publicznej, opiece społecznej, itp.). Jest to zjawisko typowe dla obszarów wiejskich i słabo rozwiniętych gospodarczo, gdzie do głównych pracodawców należą urzędy, szkoły i inne publiczne instytucje. Znacznie zmniejsza to elastyczność rynku pracy i jego dostosowanie do sytuacji rynkowej, wpływa również niekorzystnie na funkcjonowanie całej sery gospodarczej. Kolejnym problemem lokalnego rynku pracy jest fakt, iż na terenie Gminy dominują branże tradycyjne, brakuje miejsc pracy dla osób wysoko wykwalifikowanych, co powoduje odpływ mieszkańców, w szczególności wykształconych i mobilnych.

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, w I kwartale 2021 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Mircze wynosiła 331 i była większa o 3 od liczby bezrobotnych w 2020 roku (stan na IV kwartał 2020). Zgodnie z zapisami sprawozdania z działalności Wojewódzkiego Urzędu Pracy w 2021, liczba bezrobotnych w całym powiecie hrubieszowskim wzrosła w stosunku do roku 2020 o 31 osób. W 2021 roku odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w większości gmin poza Gminą Uchanie, gdzie liczba bezrobotnych spadła.

Tabela 48. Porównanie liczby bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu hrubieszowskiego w 2020 i 2021 roku

Lp.	Gmina	I kw. 2021	IV kw. 2020	Różnica
1	Dołhobyczów	331	328	3
2	Horodło	374	373	1

3	Hrubieszów	601	574	27
4	Mircze	279	274	5
5	Trzeszczany	227	227	0
6	Uchanie	220	232	-12
7	Werbkowice	506	493	13

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie w I kwartale 2021 roku liczba bezrobotnych na terenie Gminy Mircze wzrosła w stosunku do stanu na koniec 2020. Kobiety stanowiły 53,41% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych. W stosunku do całego powiatu hrubieszowskiego na terenie Gminy Uchanie odnotowano najniższą liczbę osób uprawnionych do zasiłku.

Tabela 49. Bezrobotni na tle innych miejscowości powiatu hrubieszowskiego w I kwartale 2021 roku

Lp.	Powiat / Gmina	Liczba bezrobotnych		Uprawnieni do zasiłku	Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	Długotrwale bezrobotni (pow. 24 miesięcy)
		Ogółem	Kobiety			
powiat hrubieszowski		3 442	1 710	246	126	1 123
Miasta:		904	441	82	49	267
1	Hrubieszów	904	441	82	49	267
Gminy:		2 538	1 269	164	77	856
2	Dołhobyczów	331	175	17	10	131
3	Horodło	374	192	15	17	136
4	Hrubieszów	601	289	50	13	187
5	Mircze	279	149	24	9	76
6	Trzeszczany	227	117	12	7	76
7	Uchanie	220	103	9	4	83
8	Werbkowice	506	244	37	17	167

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Tabela 50. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Mircze z podziałem na płeć w latach 2012-2021

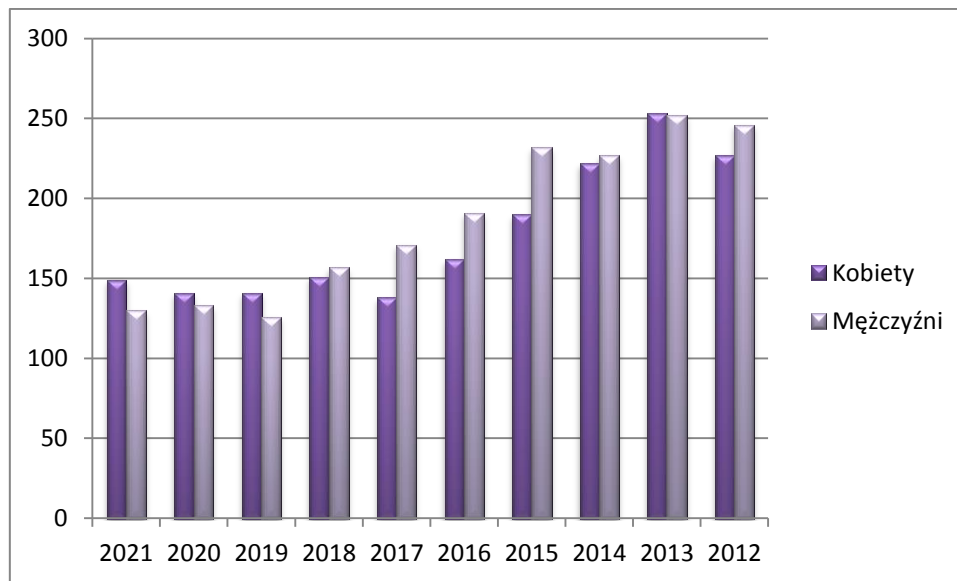
Rok	ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2021	279	149	130
2020	274	141	133
2019	267	141	126

2018	308	151	157
2017	309	138	171
2016	353	162	191
2015	422	190	232
2014	449	222	227
2013	505	253	252
2012	473	227	246

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

W I kwartale 2021 roku w Gminie Mircze było zarejestrowanych 279 osób bezrobotnych, z czego 53,41% stanowiły kobiety i 46,59% stanowili mężczyźni. W stosunku do roku 2012 liczba bezrobotnych spadła o 194 osoby, jednakże wciąż pozostaje na wysokim poziomie.

Wykres 30. Osoby bezrobotne w Gminie Mircze w latach 2012-2021 z podziałem na płeć

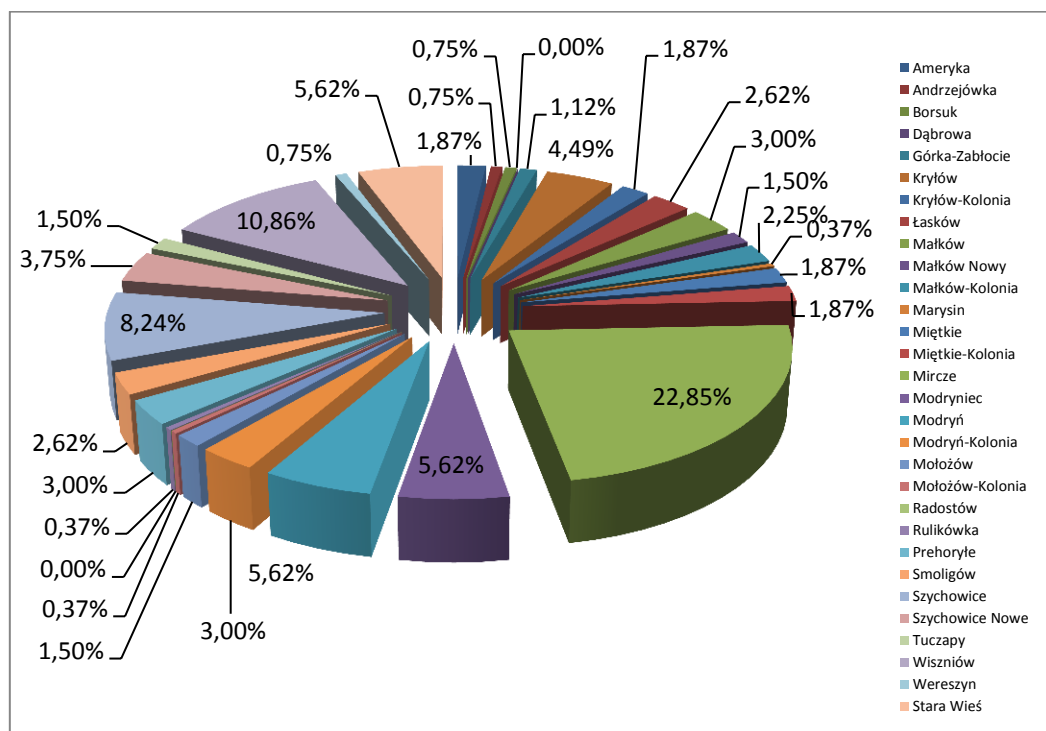
Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie

Największa liczba osób bezrobotnych odnotowana została w 2013 roku. W analizowanych latach wśród bezrobotnych przeważali głównie mężczyźni.

Analizie poddano dane uzyskane z Urzędu Pracy za 2019 rok (ostatnie udostępnione dane na moment opracowania). Z danych wynika, że najwięcej osób

bezrobotnych ogółem w stosunku do wszystkich osób bezrobotnych w Gminie Mircze znajduje się w miejscowości Mircze (22,85%) oraz miejscowości Wiszniów (10,86%). Na terenie Gminy Mircze odnotowano brak bezrobotnych w miejscowościach: Dąbrowa i Radostów. Szczegółowy rozkład przedstawia wykres poniżej.

Wykres 31. Stopień bezrobocia w miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku.

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie

Ze względu na rolniczy charakter Gminy Mircze i niewielką liczbę podmiotów gospodarczych, rynek pracy w Gminie jest niewielki. Dla wielu gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania jest praca na rachunek własny w rolnictwie. Źródłem utrzymania dla wielu mieszkańców są również emerytury i renty wypłacane z budżetu państwa.

W związku z wysokim bezrobociem mieszkańcy Gminy wyjeżdżają w poszukiwaniu pracy do innych większych ośrodków lub poza granice kraju, co przyczynia się do występowania zjawiska „eurosierot”. Problem ten dotyczy dzieci małoletnich pozostawianych pod opieką dalszych członków rodziny z uwagi na wyjazd rodziców do pracy za granicę.

3.9. Zidentyfikowane problemy sfery społecznej

Na podstawie analizy danych dotyczących zagadnień z obszaru „Sfera społeczna” dokonano identyfikacji podstawowych problemów rozwoju Gminy Mircze w tym zakresie:

- zmniejszanie się liczby ludności,
- ujemne saldo migracji i ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego,
- postępowanie zjawiska starzenia się lokalnej społeczności,
- niedostateczny dostęp do specjalistycznych usług opieki zdrowotnej,
- rosnąca liczba wydawanych „Niebieskich kart”,
- wysokie bezrobocie,
- migracje zarobkowe,
- deficyt fachowców wielu branż,
- kłopoty związane z możliwością podjęcia zatrudnienia przez mieszkańców na obszarze Gminy,
- niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- niskie wyniki egzaminów.

4. Sfera gospodarcza

4.1. Charakterystyka lokalnej gospodarki

Gmina Mircze położona jest na terenie województwa lubelskiego, które charakteryzuje się szczególnie korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw. Środowisko przyrodnicze, wielokulturowość oraz walory turystyczne stwarzają znakomite warunki do rozwoju turystyki oraz rozwoju produkcji wyrobów regionalnych, w tym żywności ekologicznej.

Okres od wejścia Polski do UE jest dla rolnictwa okresem możliwości rozwoju i pozyskania dodatkowych środków na rozwój i modernizację rolnictwa. Duża część rolników skorzystała z tej szansy dokonując zakupu maszyn i urządzeń służących do

efektywniejszego gospodarowania na swoim terenie, ich gospodarstwa rozwinęły się stając się bardziej konkurencyjne na rynku. Cześć osób pracujących do tej pory w rolnictwie wpisała się w strategię rozwoju jaką przyjęła Gmina Mircze i zajęła się również działalnością pozarolniczą, np. otwierając kwatery agroturystyczne czy też oferując usługi z branży turystycznej.

Tabela 51. Liczba przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego, powiatu hrubieszowskiego oraz Gminy Mircze w przeciągu ostatnich 10 lat

Rok	Województwo lubelskie	Powiat hrubieszowski	Gmina Mircze
2010	164 076	4 179	325
2011	162 095	3 997	312
2012	166 027	4 080	325
2013	169 762	4 218	355
2014	171 620	4 272	351
2015	173 184	4 292	349
2016	174 123	4 270	354
2017	177 365	4 314	349
2018	180 805	4 379	347
2019	185 315	4 430	352
2020	192 737	4 592	364

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2020 roku na terenie województwa lubelskiego było 192 737 podmiotów gospodarczych. Zauważalnym jest iż na terenie województwa z roku na rok jest tendencja wzrostowa w tym zakresie. Podobne tendencje są zauważalne w powiecie hrubieszowskim, gdzie przez ostatnie 10 lat liczba podmiotów wzrosła o 413.

W Gminie Mircze w 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 364 podmioty gospodarki narodowej, z czego 285 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 29 nowych podmiotów, a 15 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Gmina posiada niższą aktywność gospodarczą niż średnia dla województwa i średnia dla powiatu.

Tabela 52. Wskaźniki przedsiębiorczości w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim oraz w województwie lubelskim w 2020 r

Wyszczególnienie	Gmina Mircze	Powiat hrubieszowski	Województwo lubelskie
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	526	741	920
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	47	58	75
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	22	27	36
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	412	561	695
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	32	37	39

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Niska aktywność gospodarcza należy do głównych problemów sfery gospodarczej Gminy i hamuje proces jej rozwoju. Niski poziom aktywności oraz dominacja liczebna przedsiębiorstw funkcjonujących w formie indywidualnej działalności gospodarczej sprawiają, że na obszarze Gminy tworzonych jest mało nowych miejsc pracy. Szansą na podniesienie aktywności gospodarczej obszaru i zminimalizowanie niekorzystnych zjawisk gospodarczych na terenie Gminy Mircze jest rozwijanie działalności pozarolniczej oraz rozwijanie sektora usług rynkowych, w tym także usług rolniczych, ukierunkowanych na obsługę lokalnych producentów rolnych.

Na przestrzeni lat 2010-2020 najwięcej (37) podmiotów zarejestrowano w roku 2013, a najmniej (18) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (57) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (18) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2013 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Mircze najwięcej (12) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (335) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 1-9 pracowników. 6,8% (24) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 21,3% (75) podmiotów, a 71,9% (253) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Tabela 53. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Mircze wg klasyfikacji PKD 2007

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja A	29	32	33	37	35	33	31	26	23	24	23
Sekcja C	14	10	11	11	12	13	14	16	16	16	16
Sekcja D	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sekcja E	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Sekcja F	46	47	43	54	50	47	43	46	51	56	72
Sekcja G	111	100	105	108	104	104	103	105	107	103	103
Sekcja H	28	25	26	28	26	29	34	32	27	26	25
Sekcja I	7	7	8	9	11	7	6	9	8	8	10
Sekcja J	0	0	0	0	0	2	2	1	1	2	1
Sekcja K	8	7	6	7	7	7	5	4	5	6	7
Sekcja L	2	2	2	2	2	3	4	4	5	6	6
Sekcja M	13	11	12	12	15	14	18	16	15	15	14
Sekcja N	5	8	10	13	12	10	11	9	9	9	7
Sekcja O	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Sekcja P	7	7	10	13	14	14	15	10	9	9	9
Sekcja Q	7	7	8	8	9	11	13	15	15	17	18
Sekcja R	8	8	8	8	8	6	6	6	5	5	4
Sekcje S i T	25	26	28	29	30	32	32	31	32	32	31

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

A-rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,

C-przetwórstwo przemysłowe,

E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,

F-budownictwo,

G-handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,

H transport i gospodarka magazynowa,

I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,

J-informacja i komunikacja,

L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,

M-działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,

N-działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,

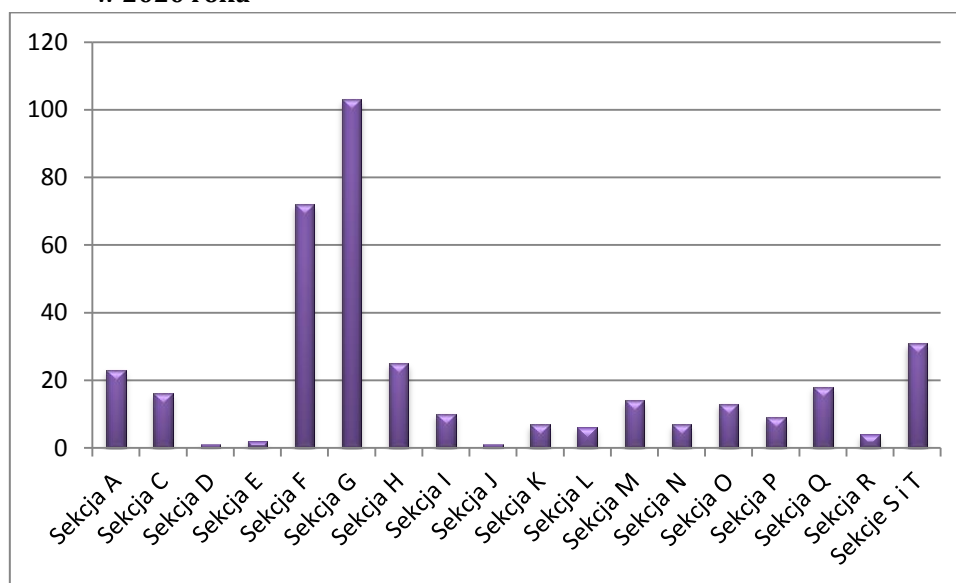
O-administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,

P-edukacja,

Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna,

R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,

S-pozostała działalność usługowa i T - gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników.

Wykres 32. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Mircze wg klasyfikacji PKD 2007 w 2020 roku

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Analiza podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 pozwala stwierdzić, że pod koniec roku 2020 w Gminie Mircze dominowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 28%. Największa liczba podmiotów gospodarczych w tej działalności od wielu lat utrzymywała się na tym samym poziomie. Tendencje wzrostowe zauważalne są sekcjach F, I, J, L, M, N, P, Q, S i T.

Wydaje się, że Gmina jest wystarczająco nasycona w usługi podstawowe, jednakże jest jeszcze wiele możliwości do wykorzystania w tym obszarze. Niestety rynek usług nie został do końca rozpoznany w sposób marketingowy, bowiem na przykład występuje tu niedobór w zakresie obsługi ruchu turystycznego, a usługi ponadlokalne zaspokajane są przez obiekty zlokalizowane w Hrubieszowie, odległym o kilkanaście kilometrów.

4.2. Rolnictwo

Dominującą funkcję w strukturze gospodarki Gminy Mircze pełni rolnictwo. Rolnictwo jest główną gałęzią gospodarki, która ma znaczący wpływ na poziom rozwoju Gminy i standard życia mieszkańców. Wynika to z typowego charakteru Gminy i znacznej odległości od większych aglomeracji miejskich. Z rolnictwa utrzymuje się ok. 80% ludności, reszta osób zajmuje się pracą zarobkową, sezonową itp. Jednak niskie dochody z rolnictwa zmuszają do szukania innych źródeł zarobkowych, co na terenie Gminy jest mało prawdopodobne, więc coraz większa liczba osób korzysta z usług GOPS.

Na terenie Gminy Mircze występują głównie czarnoziemy, gleby brunatne oraz rzadziej gleby pseudobielicowe wykształcone na utworach lessowych, lessopodobnych, pyłowych i piaszczystych oraz rędziny powstałe ze skał górnej kredy (mastrychtu). W dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych występują gleby bielicowe, czarne ziemie, mady oraz gleby organiczne: mułowo-torfowe, torfowo-murszowe i torfowe. Wszystkie te gleby mają wysokie wartości przyrodnicze i użytkowe, a wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Mircze wynosi 75,2 punktu.

Gleby w Polsce podzielono na kompleksy. Tworzą one typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Kompleksy obejmują takie zespoły różnych gleb, które wykazują zbliżone właściwości i mogą być w podobny sposób wykorzystywane do uprawy określonych grup roślin, które znajdują tam optymalne warunki wzrostu i plonowania.

Tabela 54. Udział poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze

Udział poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze		
	ha	%
kompleks 1 pszenny bardzo dobry	4 689	28,00
kompleks 2 pszenny dobry	9 682	57,70
kompleks 3 pszenny wadliwy	163	1,00
kompleks 4 żytni bardzo dobry (pszenno - żytni)	465	2,80
kompleks 5 żytni dobry	758	4,50
kompleks 6 żytni słaby	304	1,80

kompleks 8 zbożowo–pastewny mocny	694	4,20
kompleks 1z użytki zielone bardzo dobre i dobre	55	1,90
kompleks 2z użytki zielone średnie	2 391	82,80
kompleks 3z użytki zielone słabe i bardzo słabe	443	15,30

Źródło: Urząd Gminy Mircze

Wśród gruntów ornych największy procent stanowi kompleks pszenno-dobry (2) i pszenno-bardzo-dobry (1), a wśród użytków zielonych przeważa kompleks 2z.

Kompleks pszenno-bardzo-dobry obejmuje najlepsze gleby naszego kraju, zasobne w składniki pokarmowe, o odczynie obojętnym, głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, przepuszczalne, przewiewne, a równocześnie magazynujące duże ilości wody. Gleby te występują na terenach płaskich lub na bardzo łagodnych pochyłościach, nie wymagają regulacji stosunków wodnych i są łatwe do uprawy. Osiąga się na nich wysokie plony, nawet najbardziej wymagających roślin. Łatwo nabywają i zachowują one cechy wysokiej kultury.

Gleby zaliczane do kompleksu pszenno-dobrego przypominają na ogół gleby kompleksu pszenno-bardzo-dobrego. Zasadnicza różnica polega na tym, że w tym kompleksie żyzność gleb uległa pewnemu obniżeniu z następujących przyczyn: mniejsza miąższość poziomu próchnicznego, silniejsze odwapnienie gleby, słabsza strukturalność gleby, na ogół cięższy skład granulometryczny, możliwość częściowego, bardzo słabego oglejenia w obrębie dolnych części profilu glebowego, niekiedy położenie umożliwiające powolny rozwój procesów erozyjnych lub utrudniające spływ wód wiosennych i opóźniające prace polowe.

4.3. Turystyka

Gmina Mircze położona jest na rubieżach Rzeczypospolitej Polskiej w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w malowniczym zakątku powiatu hrubieszowskiego, w widłach rzek Huczwy i Bugu. Od wschodu jej naturalną granicę stanowi rzeka Bug, wyznaczająca tu kraniec Unii Europejskiej.

Na rzecznej wyspie znajduje się dawna kresowa twierdza – zamek w Kryłowie, który dziś jest jedną z największych atrakcji Gminy. Do innych atrakcji zaliczyć należy dawne cerkwie w miejscowościach: Mircze, Modryń i Wiszniów, drewniane zabytki Mircza oraz ekumeniczną kapliczkę św. Mikołaja z wilkiem w miejscowości Kryłów-Kolonia. Gmina Mircze to miejsce idealne do rozwoju turystyki. Największym atutem tych terenów jest przyroda – nieskażone środowisko naturalne, piękne krajobrazy, rozległe lasy oraz rozlewiska Bugu. Przez Gminę przechodzą znakowane szlaki piesze, rowerowe i samochodowe (Nadbużański Szlak Turystyczny – Horodło-Kryłów, Szlak Gocki, trasy rowerowe Gotanii oraz szlak samochodowy Bełżec-Bełż-Bełżec), ponadto rozbudowywana jest baza agroturystyczna.

W ciągu ostatnich 25 lat Gmina Mircze stała się bardziej nowoczesna i otwarta na turystów. Dokonało się wiele zmian infrastrukturalnych, czy społecznych. Gruntownie wyremontowane zostały: siedziba władz Gminy, Środowiskowy Dom Samopomocy w Modryniu, Szkoła Podstawowa w Wiszniowie, Samorządowy Zespół Szkół w Mirczu, Zespół Szkół w Kryłowie, Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Zdrowia w Mirczu. W 2011 roku dla wygody mieszkańców rozbudowano także parking przy ul. Kryłowskiej. 10 listopada 2011 roku otwarto Kompleks Boisk Sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012”. W ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych zmodernizowano ulice i wybudowano ścieżki rowerowe. W bezpieczny i wygodny sposób można dojechać rowerem m.in. do ośrodka zdrowia, stadionu, szkoły, biblioteki i kościoła. W ramach inwestycji wykonano także parkingi przy bibliotece, ośrodku zdrowia, kościele i w centrum Mircza oraz położono nowe chodniki. Kapitałny remont objął także hydrofornię i stację filtrów w Mirczu. Na poprawę jakości życia mieszkańców wpłynęła również budowa oczyszczalni ścieków, wodociągów i kanalizacji. Gmina Mircze wykonała remonty większości świetlic znajdujących się na terenie Gminy. Wyremontowany został również Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu.

Kalendarz imprez kulturalnych Gminy Mircze jest różnorodny i bardzo bogaty. Imprezą, która przyciąga najwięcej gości i cieszy się największym zainteresowaniem są „Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa” organizowane wspólnie z sąsiadami z Ukrainy. Tradycją jest już tworzenie na czas imprezy pontonowego mostu na Bugu i otwieranie

przejścia granicznego. W harmonogram uroczystości wpisało się również „Święto Suma” w Prehoryłem, gdzie zmaganiom wędkarzy towarzyszy festyn.

Targi Twórców Ludowych i Sztuki Kulinarnej to kolejna cykliczna impreza, gdzie przekazywane są tradycje związane ze świętami Wielkiej Nocy. Roznosi się wtedy zapach wielkanocnych potraw, a stoły zdobią niezliczone ilości świątecznych pisanek i ozdób.

Dzikość przyrody, cisza i spokój czynią to miejsce wyjątkowo atrakcyjnym dla turystów. Każdy z odwiedzających odnajdzie na tym terenie coś dla siebie, doświadczy kolorytu tutejszej ziemi, ciepłej atmosfery, pozna regionalne potrawy przygotowywane z miejscowych produktów ciesząc się przy tym nieskażonym, wiejskim powietrzem.

Gospodarstwa agroturystyczne zarejestrowane w ewidencji gminnej:

- Gospodarstwo Agroturystyczne "Nad Doliną Bugu",
- Pole Biwakowe "Pod Strzechą",
- Gospodarstwo Agroturystyczne, Ewelina i Radosław Macheta,
- Gospodarstwo Agroturystyczne Przykaza Alina,
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Domek Na Zielonej" Lucyna Szczur,
- Gospodarstwo Agroturystyczne - Teresa Kazimierz Martyniukowie.

Szlaki turystyczne:

- Szlak Nadbużański znakowany na czerwono relacji Kryłów - Horodło wyznacza wschodnią granicę Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na terenie Gminy Mircze - Kryłów – średniowieczny zamek Tęczyńskich 1497 z wyspą na rzece Bug (w 2007 roku zdobył wyróżnienie w konkursie PTTK 7 atrakcji zamojszczyzny). Zabytkowy kościół z 1859 r. a w nim cudowny obraz przywieziony przez Radziejowskiego z Rzymu w XVII wieku, zabytkowe organy. Pozostałości założenia klasztorne oo. Reformatorów z 1754 r. Park i brama podworska z XIX w, część oficyny pałacu. Zabytkowy cmentarz rzymskokatolicki, cmentarz żydowski, zabytkowa szkoła podstawowa, figura Św. Mikołaja i wilka

z cudownym źródłem w Kryłowie-Kolonii. Izba pamięci, punkt informacji turystycznej, most na rzece Bug, park po rozebranej w 1938 roku cerkwi. Prehorytę cmentarz unicki z najstarszym na Lubelszczyźnie nagrobkiem z 1788 r. W 1937 roku w miejscowej cerkwi (obecnie przeniesiona do miasta Nowowołyńsk – Ukraina) odnotowany został cud płaczącej ikony Matki Boskiej. Dawna granica Austro-Węgierska oryginalny - słup graniczny (zaadaptowany na krzyż przydrożny), zabytkowa szkoła obecnie świetlica wybudowana na początku XX wieku, nadbużańskie łąki i meandry Bugu - królestwo suma, obszar NATURA 2000.

➤ Szlak Gocki Masłomęcz - Kosmów – Kryłów LU 5623 n niebieski

W miesiącu sierpniu 2007 r oddany został dla turystów Szlak Gocki Masłomęcz - Kosmów - Kryłów. Na trasie jest skansen "Chata Gocka" w Masłomęczu, tereny wykopalisk (osada Gotów), czapliniec pod Kosmowem, kapliczka św. Mikołaja z wilkiem nad źródłem w Kryłów - Kolonia. Woda wypływająca ze źródła wg miejscowej tradycji ma własności uzdrawiające. W Kryłowie nad zakolem Bugu można zobaczyć ruiny zamku Ostrorogów. Szlak przeznaczony jest dla turystów pieszych i na rowerach.

➤ Szlaki rowerowe nie oznakowane znajdujące się na terenie Gminy Mircze

I trasa: Mircze – Małków - Kryłów Kol.- Górka Zabłocie - Smoligów – Ameryka – Mircze (łączna długości około 30 km.)

II trasa: Mircze – Borsuk Kol. – Stara Wieś – Mołożów Kol. – Tuczapy – Lipowiec – Miętkie - Mircze (łączna długość około 25 km.)

III trasa: Mircze – Stara Wieś – Radostów- Wiszniów – Wereszyn – Mircze (łączna długość około 23 km.)

Turystyka na terenie Gminy Mircze odgrywa obecnie znaczącą rolę w gospodarce Gminy dzięki sprzyjającym warunków naturalnych, wynikającym przede wszystkim z nieskażonego środowiska przyrodniczego, atrakcji krajobrazowych i wyjątkowego mikroklimatu. Na terenie Gminy występuje kilka gospodarstw agroturystycznych, które oferują miejsca noclegowe.

Szerszy rozwój agroturystyki mógłby być jednym ze sposobów rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej Gminy. Argumentem przemawiającym za jej rozwojem w Gminie jest czyste nieskażone środowisko naturalne, produkowana zdrowa żywność jak również wiele pięknych szlaków turystycznych i krajobrazowych. Sytuacja ta ma tym istotniejsze znaczenie, iż tego typu działalność ma korzystny wpływ na zróżnicowanie lokalnej gospodarki, a także możliwość ograniczenia bezrobocia na obszarach wiejskich.

Na terenie Gminy znajdują się obiekty zabytkowe, miejsca cechujące się atrakcyjnymi warunkami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz obszary chronione, które mogą stanowić zachętę dla odwiedzających. Warto wykorzystać posiadane przez Gminę walory tego typu do rozwoju działalności turystycznej w racjonalnej, dostosowanej do miejscowych warunków skali. W tym celu konieczne jest wyeksponowanie posiadanych przez Gminę walorów poprzez akcje promocyjne i informacyjne, ułatwienie zwiedzania Gminy poprzez wytyczanie większej ilości szlaków i ścieżek turystycznych, uatrakcyjnianie miejsc turystycznych poprzez budowę małej architektury, umieszczanie tablic informacyjnych, map, odnowa i ochrona miejsc o wysokich walorach poznawczych.

4.4. Zidentyfikowane problemy sfery gospodarczej

- niedostatecznie rozwinięty sektor usług rynkowych i działalności pozarolniczej,
- niedobór w zakresie obsługi ruchu turystycznego,
- tradycyjny sposób prowadzenia produkcji rolnej,
- uzależnienie od rolnictwa,
- niewystarczające nasycenie w usługi podstawowe.

5. Zarządzanie

5.1. Podstawy prawne

Gmina Mircze jest jednostką samorządu terytorialnego, utworzoną na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która reguluje podstawowe kompetencje oraz zakres działań i obowiązków Gminy.

Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Posiada osobowość prawną, a jej samodzielność podlega ochronie sądowej. Do zakresu działania Gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Do zadań własnych Gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dn. 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) Gmina ma ustawowy obowiązek realizować zadania z zakresu:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
  - 3a) działalności w zakresie telekomunikacji,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
  - 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;

- 11) targowisk i hal targowych,
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych,
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 18) promocji Gminy,
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, 1570 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 284).
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Do najważniejszych aktów prawnych wpływających na działalność Gminy można zaliczyć:

- ustawę o finansach publicznych,
- ustawę Prawo zamówień publicznych,
- ustawę o gospodarce komunalnej,
- ustawę o gospodarce nieruchomościami,
- ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę o utrzymaniu porządku i czystości w Gminie,
- ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzeniu ścieków,
- ustawę o pracownikach samorządowych,
- ustawę o swobodzie działalności gospodarczej,
- kodeks Postępowania Administracyjnego.

5.2. Organizacja

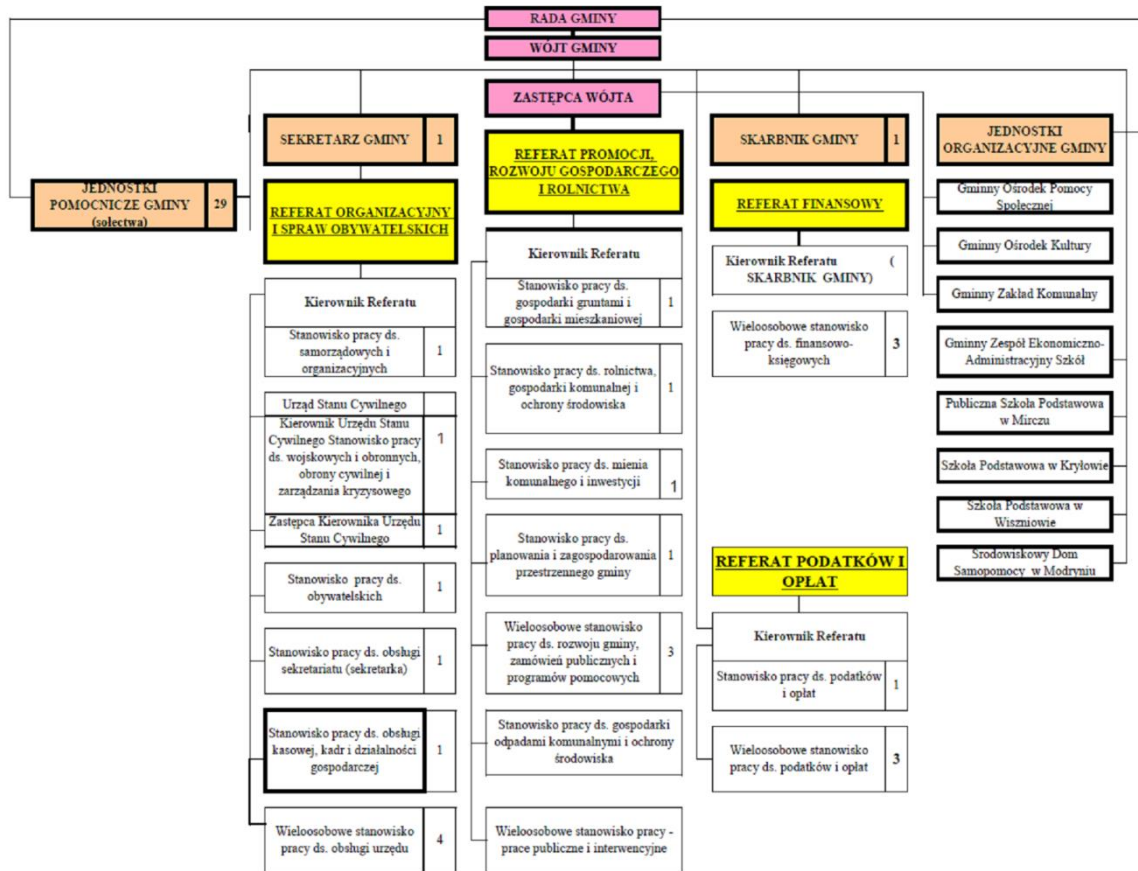
Podstawowym dokumentem własnym regulującym ustrój Gminy jest Statut Gminy Mircze. Gmina Mircze posiadająca osobowość prawną oraz działa na rzecz zaspakajania zbiorowych potrzeb społeczności lokalnych.

Do zakresu działania Gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania Gminy określone zostały w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 7 cyt. wyżej ustawy Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych Gminy.

Ustawy mogą nakładać na Gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów. Zadania z zakresu administracji rządowej Gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym organami Gminy są Rada Gminy i Wójt. W celu wykonywania swych zadań Gmina tworzy jednostki organizacyjne. Organem stanowiącym i kontrolnym jest Rada Gminy, natomiast organem wykonawczym Wójt Gminy. Wójt wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Gminy. Pracą Urzędu kieruje Wójt przy pomocy Sekretarza, Skarbnika i Kierowników Referatów, którzy ponoszą odpowiedzialność przed Wójtem za realizację swoich zadań. Siedzibą Urzędu Gminy jest miejscowość Mircze.

Rysunek 25. Struktura organizacyjna Gminy Mircze

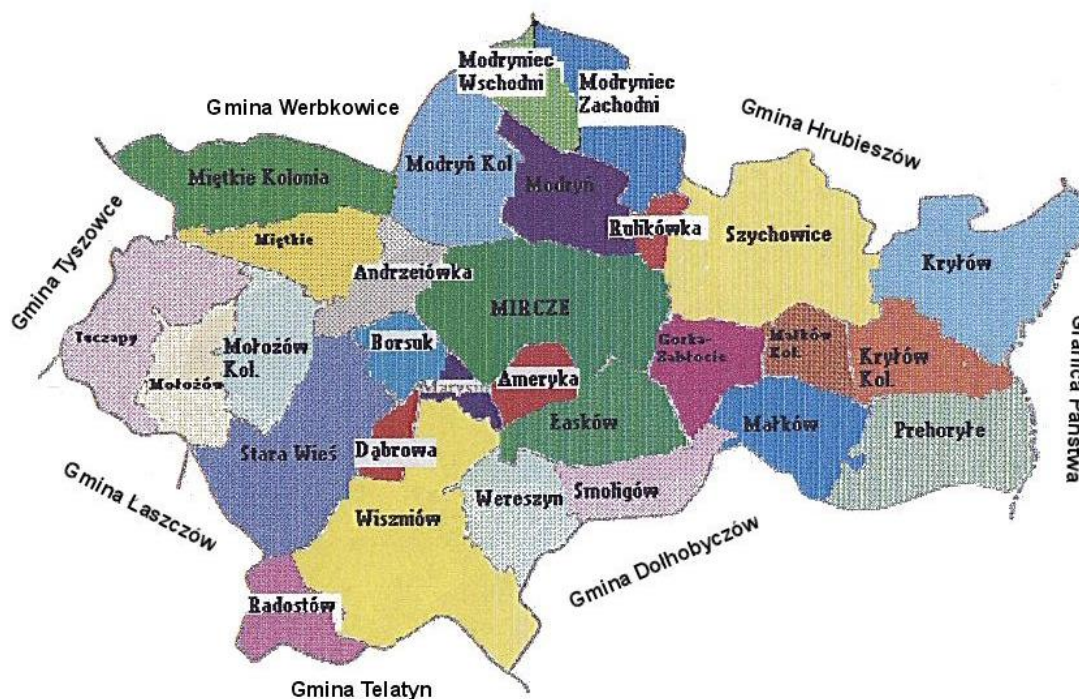
Źródło: Gmina Mircze

Jednostkami pomocniczymi Gminy Mircze są sołectwa:

- Ameryka,
- Andrzejówka
- Borsuk,
- Dąbrowa,
- Górka-Zabłocie,
- Kryłów,
- Kryłów-Kolonia,
- Łasków,
- Małków,
- Małków-Kolonia,
- Marysin,
- Miętkie,
- Miętkie-Kolonia,
- Mircze,
- Modryniec Wschodni,
- Modryniec Zachodni,
- Modryń,
- Modryń-Kolonia,
- Mołożów,
- Mołożów-Kolonia,
- Prehoryłe,
- Radostów,

- Rulikówka,
- Smoligów,
- Stara Wieś,
- Szychowice,
- Tuczapy,
- Wereszyn,
- Wiszniów.

Rysunek 26. Podział administracyjny Gminy Mircze z podziałem na sołectwa

Źródło: Gmina Mircze

W Gminie funkcjonują następujące jednostki organizacyjne:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirczu,
- Gminny Zakład Komunalny w Mirczu,
- Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Mirczu,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Wiszniowie,
- Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kryłowie,
- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Mirczu,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Modryniu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Mirczu,
- MIR-EKO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

5.3. Finanse

Zgodnie z danymi opublikowanymi w Banku Danych Lokalnych GUS, dochody budżetu Gminy Mircze w 2020 roku wynosiły 32 588 338,88 zł.

Tabela 55. Dochody Gminy Mircze w 2020 roku

Dochody majątkowe		
ogółem	zł	2 002 014,31
Dochody własne		
razem	zł	10 217 781,27
Dotacje		
dotacje ogółem		
ogółem	zł	843 185,77
inwestycyjne	zł	660 193,95
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych		
dochody razem	zł	843 185,77

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Pod względem działów klasyfikacji budżetowej, największą część dochodów stanowią dochody działu 758 - Różne rozliczenia.

Tabela 56. Dochody Gminy Mircze w 2020 roku według działów Klasyfikacji Budżetowej

Wyszczególnienie	2020 [zł]
ogółem	32 588 338,88
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	2 351 212,96
Dział 600 - Transport i łączność	310 322,00
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	229 756,94
Dział 710 - Działalność usługowa	9 900,00
Dział 750 - Administracja publiczna	116 469,96
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	93 068,00
Dział 752 - Obrona narodowa	0,00
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	7 158 899,21
Dział 758 - Różne rozliczenia	11 001 115,07
Dział 801 - Oświata i wychowanie	428 782,11
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 566 275,05
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	75 624,85
Dział 855 - Rodzina	7 809 753,60
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 437 159,13

Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Poniższa tabela prezentuje podstawowe kategorie dochodów własnych Gminy wraz z ich udziałem w całkowitym dochodzie własnym.

Tabela 57. Główne kategorie dochodów własnych Gminy Mircze w 2020 roku

Wyszczególnienie	2020 [zł]
razem	10 217 781,27
dochody podatkowe - podatek rolny	2 729 637,65
dochody podatkowe - podatek leśny	96 399,34
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	1 276 765,69
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	130 392,01
dochody podatkowe - podatek od spadków i darowizn	17 959,00
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	199 205,75
dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	3 800,00
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	4 454 159,44
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	2 566 363,58
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	2 559 880,00
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	6 483,58
wpływy z opłaty skarbowej	23 464,00
wpływy z usług	63 377,80
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	431 576,84
dochody z majątku	348 348,17
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	137 133,39
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	830 486,00
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - inwestycyjne	830 486,00

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Dochód na jednego mieszkańca ogółem wynosił 4 686,95 zł. Była to wartość nieco niższa od średniej dla gmin powiatu hrubieszowskiego (4 959,31 zł) oraz od średniej wszystkich gmin województwa lubelskiego (5 546,68 zł). Dochody własne na 1 mieszkańca wynosiły 1 469,55 zł.

Tabela 58. Dochody Gminy Mircze na 1 mieszkańca w 2020 roku

Wyszczególnienie	2020 [zł]
ogółem	4 686,95
dochody własne	1 469,55
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	368,17
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	0,93
dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	640,61

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wydatki budżetu Gminy Mircze ogółem wynosiły w 2020 roku 31 973 362,76 zł i były niższe od dochodów o 614 976,12 zł.

Tabela 59. Wydatki Gminy Mircze w 2020 roku

Wyszczególnienie	2020 [zł]
ogółem	31 973 362,76
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	3 006 727,33
Dział 600 - Transport i łączność	2 353 745,08
Dział 630 - Turystyka	27 784,73
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	106 792,23
Dział 710 - Działalność usługowa	57 542,75
Dział 720 - Informatyka	62 546,90
Dział 750 - Administracja publiczna	2 856 430,82
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	93 068,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	531 756,50
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	150 469,52
Dział 758 - Różne rozliczenia	7 886,50
Dział 801 - Oświata i wychowanie	8 524 743,34
Dział 851 - Ochrona zdrowia	45 970,51
Dział 852 - Pomoc społeczna	2 303 166,68
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	246 902,42
Dział 855 - Rodzina	7 930 646,00

Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 938 200,47
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	635 147,90
Dział 926 - Kultura fizyczna	93 835,08

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Pod względem działów klasyfikacji budżetowej, największą część wydatków stanowiły wydatki w dziale Dziale 801 - Oświata i wychowanie. Łącznie wydatki w tym dziale wynosiły 8 524 743,34 zł (26,66%). Niewiele mniej stanowiły wydatki z działu 855 - Rodzina, którego łączna wartość wydatków wyniosła w 2020 roku 7 930 646,00 zł (24,80%).

Wydatki Gminy Mircze na jednego mieszkańca wynosiły w 2020 roku 4 598,50 zł.

W przypadku wydatków na 1 mieszkańca, wartość ta jest niższa zarówno od średniej dla gmin powiatu hrubieszowskiego (4 927,21 zł), jak też całego województwa lubelskiego (5 339,99 zł).

Tabela 60. Wydatki na 1 mieszkańca Gminy Mircze w 2020 roku

Wyszczególnienie	2020 [zł]
ogółem	4 598,50
w Dziale 801- Oświata i wychowanie	1 226,05
w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	91,35
wydatki w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	6,02
wydatki majątkowe	794,63

Źródło: Doradztwo i Reklama Sp. z o.o. na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

6. Konsultacje społeczne

Jednym z najważniejszych etapów w procesie opracowywania dokumentu strategicznego jest analiza opinii mieszkańców na temat jakości życia w zamieszkiwanej przez nich Gminie. W toku prac nad Strategią Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027 przeprowadzono analizę, której celem było poznanie opinii lokalnej społeczności.

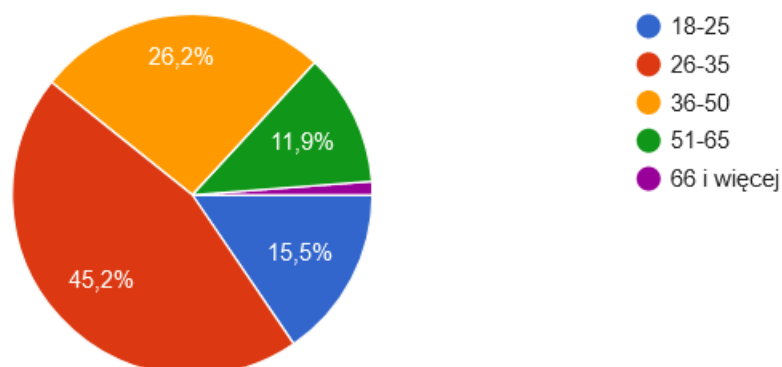
Ankieta miała na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców Gminy na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron, oraz szans i zagrożeń związanych z jej funkcjonowaniem a także ukaże potencjał do dalszego rozwoju. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie formułowania celów rozwoju i wyboru obszarów priorytetowych.

W badaniu ankietowym wszyscy mieszkańcy Gminy, poprzez odpowiednio dobraną skalę mogli określić na jakim poziomie ich zdaniem znajdują się wybrane aspekty życia społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzenno-funkcjonalnego.

Ankieta została udostępniona na stronie oraz portalach społecznościowych Gminy, jak również możliwa do pobrania w siedzibie Urzędu Gminy. Wśród ankietowanych wypełnione zostały jedynie ankietę elektroniczne (wzór ankiety w załączeniu do diagnozy).

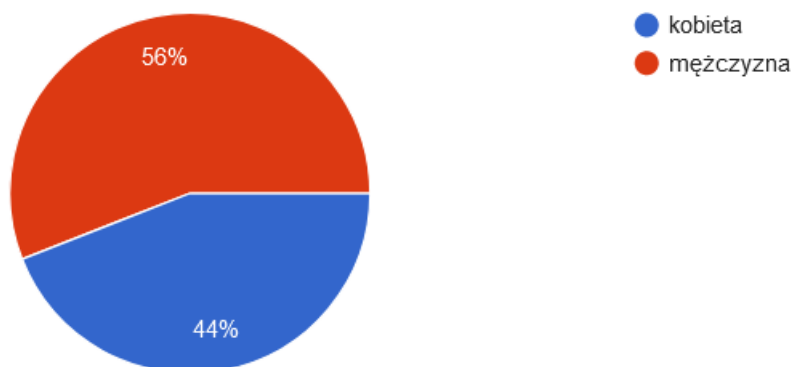
Ankieta została wypełniona przez 84 respondentów. Najwięcej z nich stanowili mieszkańcy w wieku 36-50 lat (45,2%). Wśród ankietowanych przeważali mężczyźni (56%).

Wykres 33. Wiek ankietowanych

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

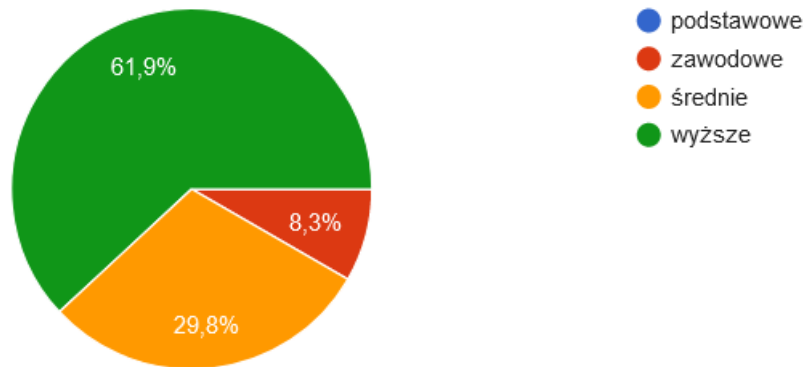
Wykres 34. Płeć ankietowanych

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

61,9% ankietowanych posiada wyższe wykształcenie a ich aktywność zawodowa to w przeważającym stopniu praca w sektorze publicznym (41,7%).

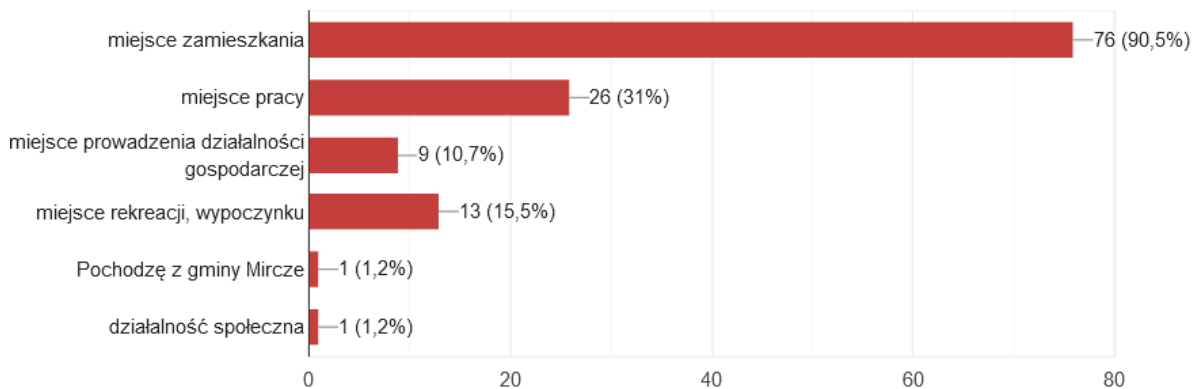
Wykres 35. Aktywność zawodowa ankietowanych

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

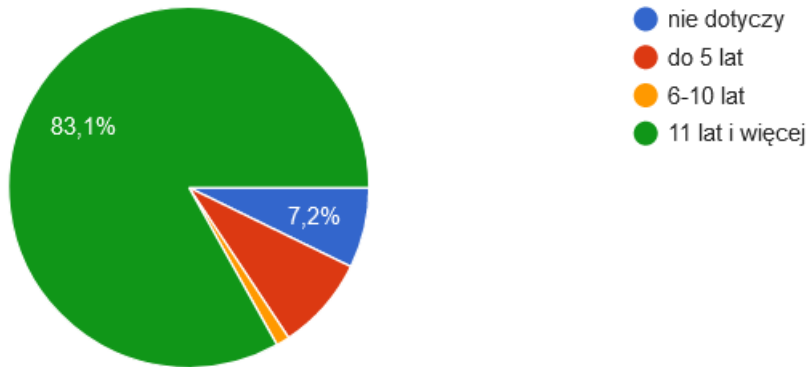
Wśród ankietowanych przeważali mieszkańcy miejscowości Mircze (39,3%). W dużym procencie Gmina Mircze była dla ankietowanych miejscem zamieszkania. Czas zamieszkania w Gminie to 11 lat i więcej co sugeruje, że większość ankietowanych to dłużej mieszkający, którzy znają problemy i potrzeby Gminy na przestrzeni lat.

Wykres 36. Związek z terenem Gminy Mircze

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

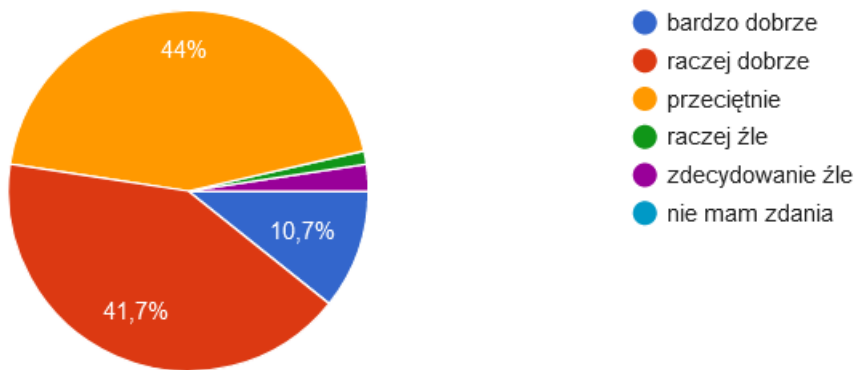
Wykres 37. Czas zamieszkania ankietowanych na terenie Gminy Mircze

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Analizie poddano jakość i poziom życia mieszkańców na terenie Gminy Mircze. Na pytanie „Jak ogólnie ocenia Pani/Pan poziom życia w Gminie Mircze?” ankietowani uwzględniając sześciostopniową skalę (bardzo dobrze, raczej dobrze, przeciętnie, raczej źle, zdecydowanie źle, nie mam zdania), w większości głosów uznali że poziom życia na terenie Gminy Mircze jest „przeciętna” (44%).

Wykres 38. Poziom życia na terenie Gminy Mircze

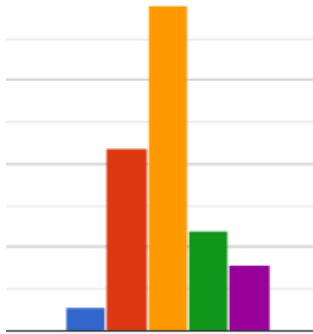

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Analizując warunki życia/działalności w poszczególnych w pięciostopniowej skali (bardzo dobrze, dobrze, średnie, źle, bardzo źle) ankietowanie odpowiedzieli następująco dla poszczególnych kategorii, skala na wykresie została określona następującymi kolorami:

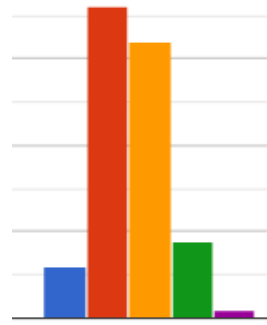
■ BARDZO DOBRE
 ■ DOBRE
 ■ ŚREDNIE
 ■ ZŁE
 ■ BARDZO ZŁE

Wykres 39. Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości

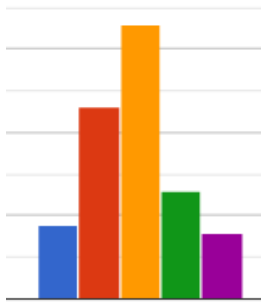
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 40. Dostęp do instytucji, placówek usługowych

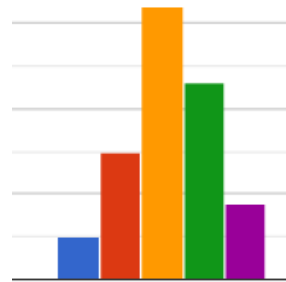
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 41. Dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzania czasu

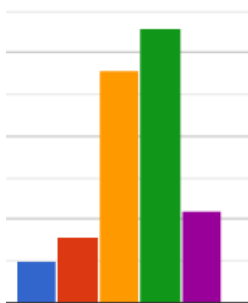
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 42. Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci

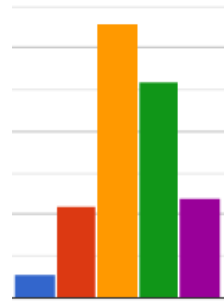
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 43. Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży

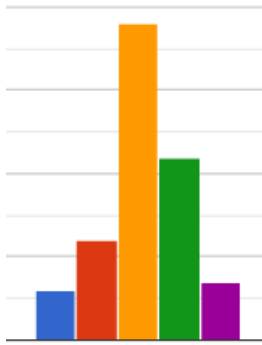
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 44. Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych

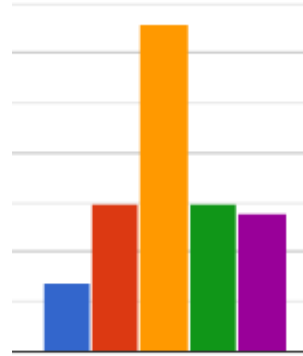
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 45. Dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki

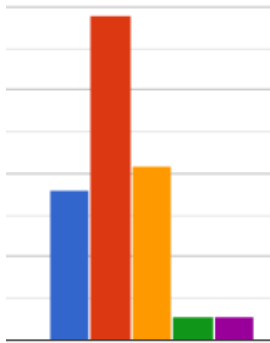
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 46. Poziom oferty i wydarzeń kulturalnych

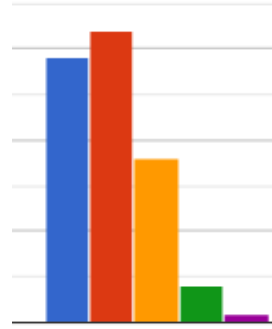
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 47. Stan środowiska naturalnego

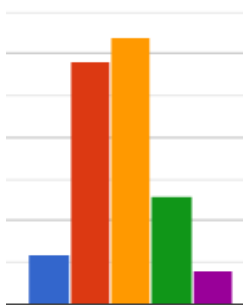
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 48. Walory krajobrazowe

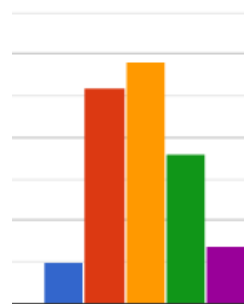
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 49. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (place, skwery, parki)

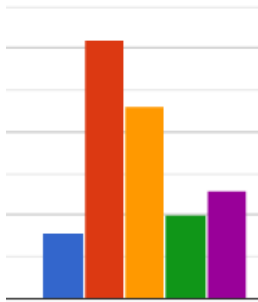
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 50. Stan i jakość dróg

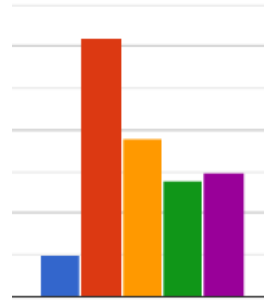
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 51. Dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi)

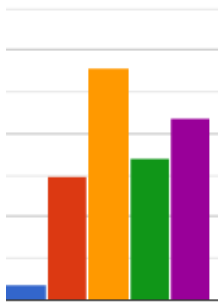
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 52. Dostęp do infrastruktury komunalnej (kanalizacja)

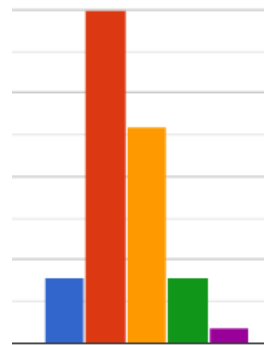
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 53. Dostępność transportu publicznego

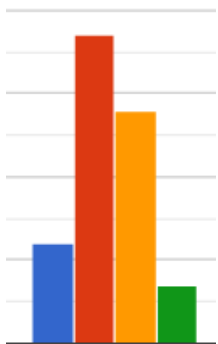
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 54. Bezpieczeństwo publiczne

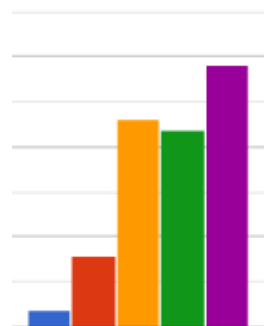
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 55. Dostępność obiektów handlowych i usługowych

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

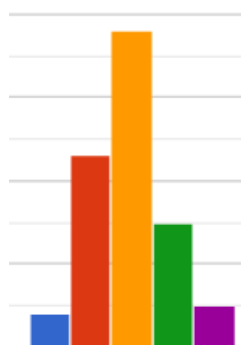
Wykres 56. Rynek pracy (możliwość zatrudnienia)

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

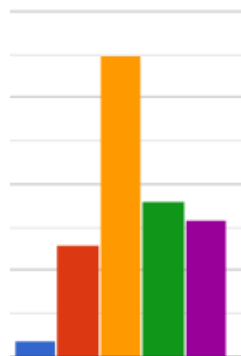

Wykres 57. Dostępność i jakość opieki społecznej

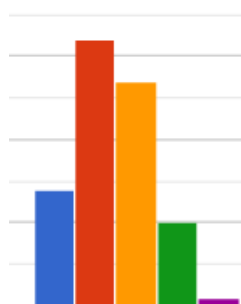
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 58. Dostępność i jakość opieki zdrowotnej

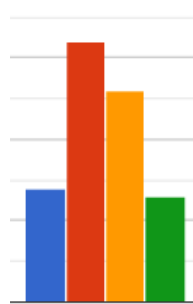
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 59. Dostępność i jakość edukacji przedszkolnej

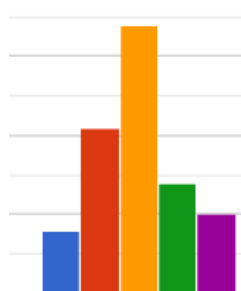
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 60. Dostępność i jakość edukacji szkolnej

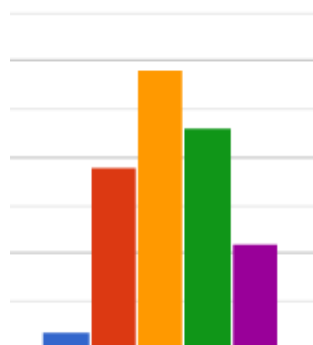
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 61. Dostępność i jakość zajęć pozalekcyjnych

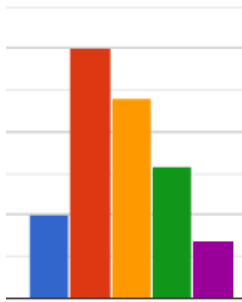
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 62. Usługi turystyczne

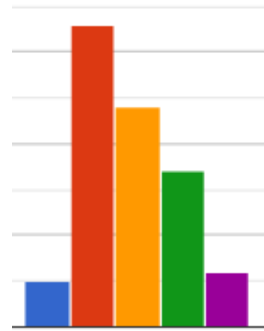
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 63. Dostępność do bazy gastronomicznej

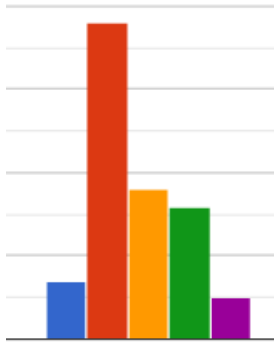
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 64. Dostępność do bazy noclegowej

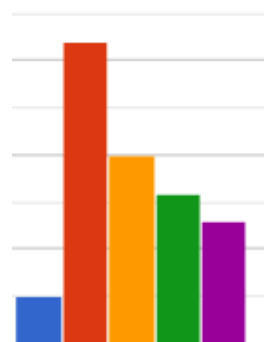
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 65. Stan zabytków i obiektów kultury

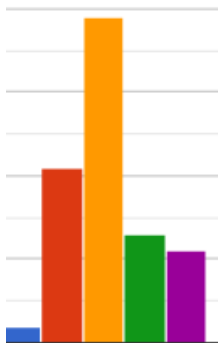
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 66. Dostęp do Internetu

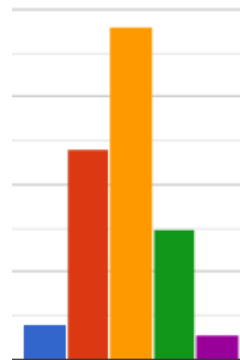
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 67. Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje

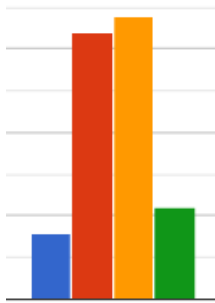
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 68. Aktywność środowisk lokalnych

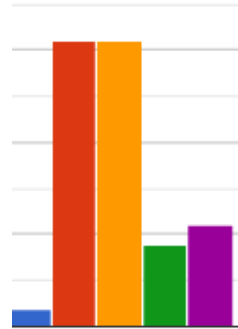
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 69. Rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej

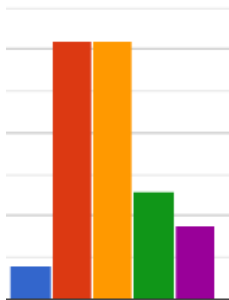
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 70. Atrakcyjność Gminy dla turystów

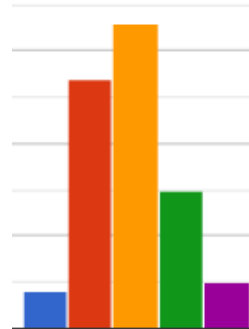
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 71. Jakość rządzenia i funkcjonowania administracji publicznej w Gminie

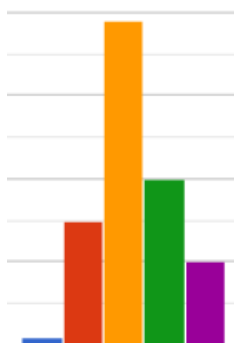
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 72. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 73. Rozwój innowacji w przedsiębiorstwach

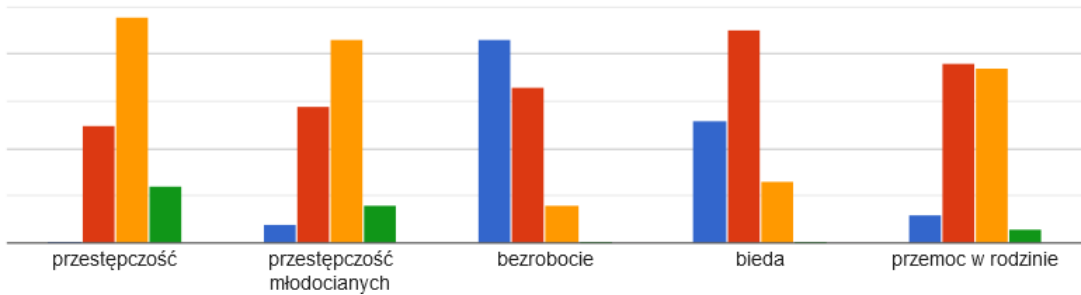
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Ankietowani odpowiedzieli, że na terenie Gminy Mircze są zdecydowanie średnie warunki dla rozwoju przedsiębiorczości jak również dostęp do instytucji i placówek usługowych jest średnio-dobry. W kategorii pytań dotyczących sportu i rekreacji jak również spędzania wolnego czasu przeważały odpowiedzi średnie, jedynie w ofercie skierowanej dla młodzieży przeważały odpowiedzi złe. Według ankietowanych dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki na terenie Gminy Mircze jest średnio zaważający, jak również oferta, którą proponuje Gmina jest średnia. Stan środowiska naturalnego na terenie Gminy jest dobry a walory krajobrazowe ocenione zostały na dobre i bardzo dobre. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (place, skwery, parki) i jakość dróg jest na poziomie średnio-dobrym. Ankietowani przeważająco uznali, że dostęp do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej jest dobry. Dostępność transportu publicznego nie jest zadowalająca dla mieszkańców. Ankietowani uznali, że czują się bezpiecznie na terenie Gminy Mircze. Dostępność obiektów handlowych i usługowych jest dobra natomiast rynek pracy, czyli możliwość zatrudnienia podzieliła odpowiedzi mieszkańców. Mimo, że dostęp do wspomnianych obiektów jest dobry, są to małe działalności zazwyczaj rodzinne, które zazwyczaj uniemożliwiają zatrudnianie osób pośrednich. Ankietowani w swoich odpowiedziach ocenili dostępność do opieki społecznej i podstawowej opieki zdrowotnej na poziomie średnio zadowalającym, dostęp do edukacji zarówno przedszkolnej jak i szkolnej jest na poziomie dobrym lecz dostęp do zajęć pozalekcyjnych nie jest zadowalający. Dostęp do Internatu na terenie Gminy wzbudza podzielne spostrzeżenia, najwięcej ankietowanych uznało że jest on dobry jednak wiele odpowiadających oceniło go na średni, zły i bardzo zły. Pod względem turystycznym wszystkie odpowiedzi były pozytywnie ocenione. Mieszkańcy średnio-dobrze ocenili jakość funkcjonowania administracji publicznej i organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy.

Ocenie poddane zostały główne problemy społeczne występują na terenie Gminy. Ocena poddana została czterostopniową skalą. W większości analizowanych pytań ankietowani uznali, iż analizowane problemy są na poziomie niskim oraz średnim. Wysokie zagrożenie problemem dostrzec można w pytaniach dotyczących bezrobocia, wzrostu liczby osób starszych i brak atrakcyjnych miejsc pracy. Była to odpowiedź przeważająca, cechowała się dużym procentem.

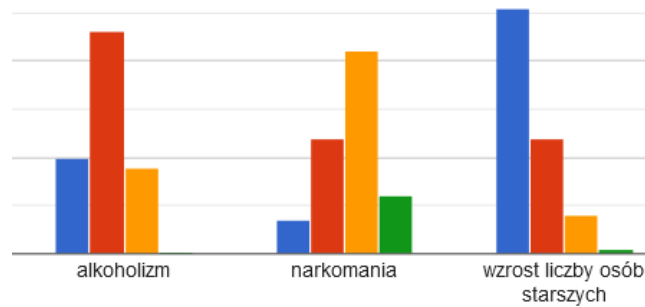

Wykres 74. Problemy społeczne na terenie Gminy (przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, przemoc w rodzinie)

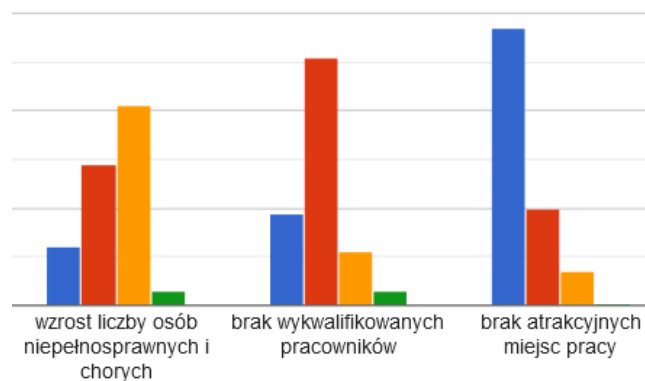
Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 75. Problemy społeczne na terenie Gminy (alkoholizm, narkomania, wzrost liczby osób starszych).

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 76. Problemy społeczne na terenie Gminy (wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych, brak wykwalifikowanych pracowników, brak atrakcyjnych miejsc pracy)

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

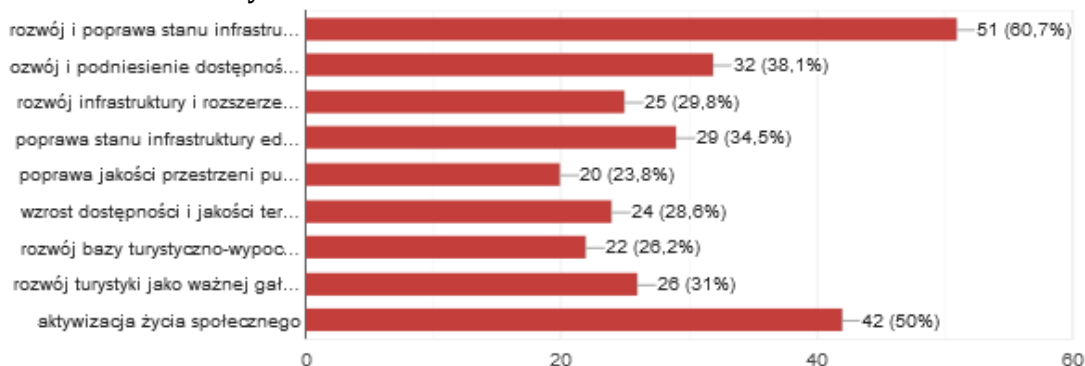
W jednym z pytań ankietowani mieli możliwość wypowiedzenia się w odpowiedzi otwartej, na temat głównego problemu na terenie Gminy:

- smog wydobywający się z kominów,
- wandalizm,
- zbyt mała ilość programów zdrowotnych dla mieszkańców Gminy, zbyt mała dostępność do badań diagnostycznych,
- brak miejsc pracy,
- zły stan dróg dojazdowych do posesji, gospodarstw,
- ograniczenia w atrakcjach dla dzieci i młodzieży.

Kolejnym pytaniem było podanie kierunków działań, które mieszkańcy uznali za priorytetowe. Najwięcej odpowiedzi padło na pytanie „rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, jakość dróg, itp.)”.

Szczegółowe zestawienie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 77. Jakie kierunki działań powinny zostać uznane za priorytetowe w procesie rozwoju Gminy Mircze

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

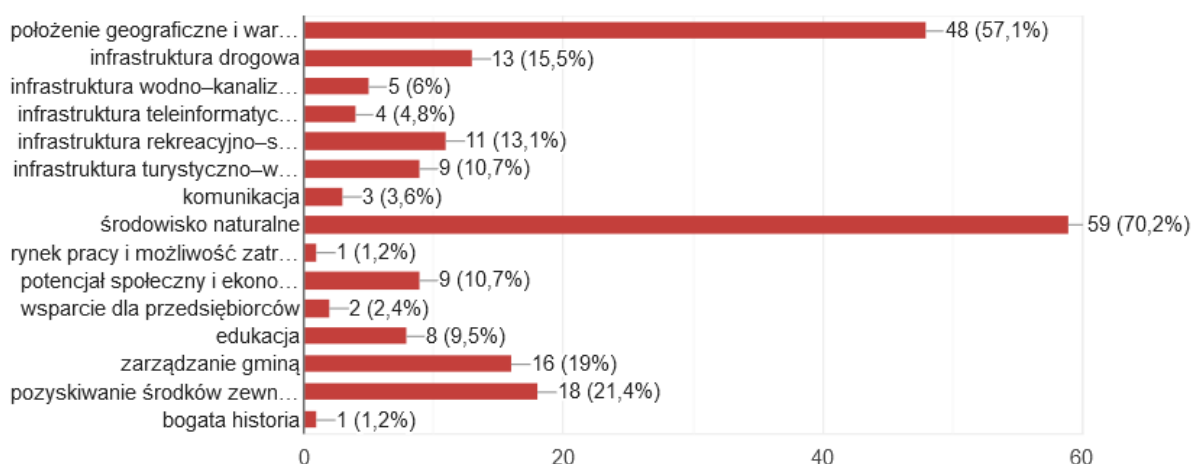
Ta część pytania umożliwiała dokonanie odpowiedzi otwartej, w której padły odpowiedzi tj.:

- budowa dróg i ścieżek rowerowych,
- rozbudowa infrastruktury technicznej (wodociągowej),
- rozwój turystyki,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- budowa światłowodów,

➤ rozwój turystyki.

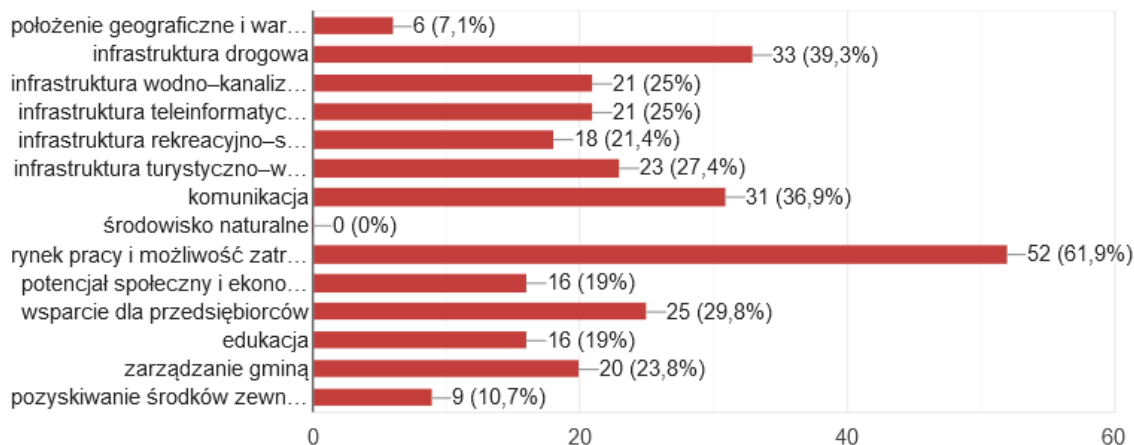
Odpowiedzi na pytania dotyczące mocnych i słabych strony Gminy przedstawiają wykresy poniżej. Do najmocniejszych stron należy środowisko naturalne oraz położenie geograficzne i warunki przyrodnicze, natomiast najsłabszą stroną jest rynek pracy i możliwość zatrudnienia.

Wykres 78. Mocne strony Gminy Mircze, których wykorzystanie pozwoli na jej dynamiczny rozwój

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Wykres 79. Słabe strony Gminy Mircze, których może spowolnić jej rozwój

Źródło: Ankieta internetowa Urzędu Gminy Mircze

Ankietowani mieli za zadanie ocenić stwierdzenia dotyczące Gminy Mircze w pięciostopniowej skali (bardzo wysoka, wysoka, średnia/przeciętna, niska, bardzo niska) pod kątem:

- atrakcyjności jako miejsce zamieszkania – średnia/przeciętna,
- atrakcyjności jako miejsce do pracy - średnia/przeciętna,
- atrakcyjności jako miejsce do wypoczynku – wysoka,
- atrakcyjności w porównaniu do sąsiednich gmin – wysoka,
- położenia – średnia/przeciętna,
- bezpieczeństwa – wysoka,
- więzi z Gminą Mircze – bardzo wysokie/ wysoki.

Należy zauważyć iż ankietowani ocenili stwierdzenia charakteryzujące Gminę Mircze we wszystkich aspektach pozytywnie.

Zapytano ankietowanych o zaznaczenie jednej odpowiedzi z czym chcieliby aby utożsamiano Gminę w roku 2027. Wśród odpowiedzi 61,9% ankietowanych uznało że życzyliby sobie utożsamiać ją z Gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy.

Spis map:

Mapa 1. Schematyczna mapa województwa lubelskiego.....	8
Mapa 3. Schematyczna mapa powiatu hrubieszowskiego	10

Spis rysunków:

Rysunek 1. Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP	18
Rysunek 2. Fragment ogrodzenia klasztoru reformatów	18
Rysunek 3. Pozostałości bastei zamkowej.....	19
Rysunek 4. Brama z domkiem odźwiernego	20
Rysunek 5. Dzwonnica w Kryłowie	21
Rysunek 6. Dawny areszt gminny w Mirczu	22
Rysunek 7. Dawny Urząd Gminy w Mirczu	22
Rysunek 8. Kościół rzymsko-katolicki w Modryniu	23
Rysunek 9. Kościół parafialny w Wiszniowie.....	24
Rysunek 10. Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Radostowie.....	25
Rysunek 11. Figura kamienna NMP w Radostowie	25
Rysunek 12. Kościół parafialny w Mirczu.....	26
Rysunek 13. Figura św. Jana Nepomucena w Kryłowie.....	27
Rysunek 14. Młyn motorowy w Kryłowie	27
Rysunek 15. Figura św. Mikołaja z wilkiem kamiennym	28
Rysunek 16. Kwatera z okresu II wojny światowej.....	29
Rysunek 17. Dom młynarza w Mirczu.....	29
Rysunek 18. Pomnik X-lecia Niepodległości – kamienny	30
Rysunek 19. Kapliczka murowana w Modryniu.....	30
Rysunek 20. Cmentarz z okresu Powstania Styczniowego w miejscowości Mołożów-Kolonia	31
Rysunek 21. Żeliwny krzyż.....	32
Rysunek 22. Szkoła Podstawowa (dawny budynek folwarczny) w Starej Wsi.....	33
Rysunek 23. Obora podworska, murowana w Starej Wsi.....	33
Rysunek 24. Kapliczka św. Jana Nepomucena w Starej Wsi.....	34
Rysunek 25. Struktura organizacyjna Gminy Mircze.....	148
Rysunek 26. Podział administracyjny Gminy Mircze z podziałem na sołectwa	149

Spis tabel:

Tabela 1. Podział Gminy Mircze na sołectwa	9
Tabela 2. Porównanie powierzchni gmin powiatu hrubieszowskiego oraz Gminy Mircze na tle województwa lubelskiego w 2020 roku	11
Tabela 3. Wykaz zabytków z terenu Gminy Mircze wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego – według stanu na 23.01.2020 r.	14
Tabela 4. Wykaz zabytków z terenu Gminy Mircze wpisanych do gminnej ewidencji zabytków	15
Tabela 5. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze	35
Tabela 6. Klasy bonitacyjne na terenie Gminy Mircze.....	36
Tabela 7. Porównanie powierzchni lasów i lesistości poszczególnych gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku.....	37
Tabela 8. Baza azbestowa na terenie Gminy Mircze	52
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe Gminy Mircze w 2020 roku.....	66
Tabela 10. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Mircze w 2019 roku	67

Tabela 11. Wskaźniki dla zasobów mieszkaniowych Gminy Mircze, powiatu hrubieszowskiego, województwa lubelskiego oraz gmin sąsiadujących w 2020 roku	68
Tabela 12. Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Mircze	69
Tabela 13. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Mircze	69
Tabela 14. Poziom rozwoju sieci wodociągowej w Gminie Mircze w 2020 roku	72
Tabela 15. Poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej w Gminie Mircze w 2020 roku	73
Tabela 16. Wskaźniki gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Mircze w 2020 roku	77
Tabela 17. Porównanie gęstości zaludnienia gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku	78
Tabela 18. Gęstość zaludnienia w poszczególnych miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku	79
Tabela 19. Liczba ludności poszczególnych gmin powiatu hrubieszowskiego w 2020 roku	81
Tabela 20. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku	81
Tabela 21. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze w latach 2010-2020	83
Tabela 22. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze oraz w gminach ościennych na tle powiatu hrubieszowskiego w latach 2013-2020	83
Tabela 23. Saldo migracji w Gminie Mircze w latach 2010-2020	84
Tabela 24. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gmin powiatu hrubieszowskiego sąsiadujących z Gminą Mircze w latach 2010-2020	86
Tabela 25. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym z podziałem na płeć w Gminie Mircze w 2020 roku	88
Tabela 26. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Mircze w latach 2010-2020	89
Tabela 27. Liczba ludności Gminy Mircze w 2020 roku na tle województwa lubelskiego, powiatu hrubieszowskiego oraz gmin sąsiadujących w podziale na trzy grupy wiekowe	90
Tabela 32. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2019 r.	96
Tabela 33. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2019 r.	97
Tabela 34. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym z języka angielskiego w 2019 r.	98
Tabela 35. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2019 roku na terenie Gminy Mircze	99
Tabela 36. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2020 r.	100
Tabela 37. Wyniki uczniów – parametry statystyczne w 2020 r.	101
Tabela 38. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym z języka angielskiego w 2020 r.	102
Tabela 39. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku na terenie Gminy Mircze	103
Tabela 40. Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury w Mirczu w 2019 i 2020 roku	106
Tabela 41. Plan imprez Gminnego Ośrodka Kultury w 2021 roku	109
Tabela 42. Plan imprez Gminnej Biblioteki Publicznej w 2021 roku	112
Tabela 43. Podstawowe dane dotyczące funkcjonowania Gminnej Biblioteki Publicznej w Mirczu w latach 2010-2020	113
Tabela 44. Podstawowe wskaźniki dla bibliotek w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim i województwie lubelskim w 2020 roku	114
Tabela 45. Charakterystyka czytelnictwa w Gminie Mircze w latach 2010-2020	115
Tabela 46. Świadczenia pomocy społecznej udzielone w 2020 r.	120
Tabela 47. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	121
Tabela 48. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim i województwie lubelskim w 2020 roku	121
Tabela 49. Liczba wydanych "Niebieskich Kart" na terenie Gminy Mircze z podziałem na miejscowości w latach 2015-2019	126
Tabela 50. Organizacje pozarządowe zgodnie z danymi z Urzędu Gminy Mircze	127
Tabela 51. Liczba osób pracujących na terenie Gminy Mircze i powiatu hrubieszowskiego w 2018 roku	129
Tabela 52. Porównanie liczby bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu hrubieszowskiego w 2020 i 2021 roku	130
Tabela 53. Bezrobotni na tle innych miejscowości powiatu hrubieszowskiego w I kwartale 2021 roku	131

Tabela 54. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Mircze z podziałem na płeć w latach 2012-2021	131
Tabela 55. Liczba przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego, powiatu hrubieszowskiego oraz Gminy Mircze w przeciągu ostatnich 10 lat.....	135
Tabela 56. Wskaźniki przedsiębiorczości w Gminie Mircze, powiecie hrubieszowskim oraz w województwie lubelskim w 2020 r	136
Tabela 57. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Mircze wg klasyfikacji PKD 2007	137
Tabela 58. Udział poszczególnych kompleksów przydatności rolniczej gleb w powierzchni użytków rolnych Gminy Mircze	139
Tabela 59. Dochody Gminy Mircze w 2020 roku.....	150
Tabela 60. Dochody Gminy Mircze w 2020 roku według działów Klasyfikacji Budżetowej	150
Tabela 61. Główne kategorie dochodów własnych Gminy Mircze w 2020 roku	151
Tabela 62. Dochody Gminy Mircze na 1 mieszkańca w 2020 roku	152
Tabela 63. Wydatki Gminy Mircze w 2020 roku.....	152
Tabela 64. Wydatki na 1 mieszkańca Gminy Mircze w 2020 roku	153

Spis wykresów:

Wykres 1. Powierzchnia lasów gmin ościennych w 2020 roku.....	38
Wykres 2. Ilość mieszkań w Gminie Mircze w latach 2010-2020.....	66
Wykres 3. Liczba mieszkańców Gminy Mircze w latach 2010-2020.....	80
Wykres 4. Małżeństwa na 1000 ludności w roku 2019.....	82
Wykres 5. Rozwody na 1000 ludności w roku 2019.....	82
Wykres 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Mircze w latach 2010-2020	83
Wykres 7. Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tej grupie wiekowej Gminy Mircze, województwa lubelskiego oraz Polski	84
Wykres 8. Saldo migracji w Gminie Mircze w latach 2010-2020.....	85
Wykres 9. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gmin powiatu hrubieszowskiego sąsiadujących z Gminą Mircze w latach 2010-2020	86
Wykres 10. Procentowy rozkład ludności Gminy Mircze wg ekonomicznych grup wieku w 2020 roku....	88
Wykres 11. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 roku dla Gminy Mircze oraz gmin sąsiadujących	90
Wykres 12. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Mirczu.....	92
Wykres 13. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Szychowicach	93
Wykres 14. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Wiszniowie	94
Wykres 14. Liczba uczniów w klasach 1-8 w przeciągu ostatnich trzech lat szkolnych w SP w Kryłowie	95
Wykres 17. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – język polski w 2019 r.	97
Wykres 18. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – matematyka w 2019 r.	98
Wykres 19. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – język polski w 2020 r.	101
Wykres 20. Rozkład wyników uczniów w Gminie Mircze – matematyka w 2020 r.	102
Wykres 21. Wyniki ósmoklasisty w szkołach podstawowych w 2019 i 2020 roku.	103
Wykres 22. Organizacja imprez oraz liczba uczestników podczas imprez w latach 2011–2020 na terenie Gminy Mircze.....	107
Wykres 23. Imprezy organizowane przez dom kultury w 2020 roku	107
Wykres 24. Koła/kluby/sekcje na terenie Gminy Mircze w 2020 roku.....	108
Wykres 25. Grupy artystyczne w 2020 roku.....	108
Wykres 26. Rozkład procentowy księgozbioru biblioteki na 1000 ludności w 2020 roku.....	115

Wykres 27. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w Gminie Mircze od 2010 do 2020 roku [tys. zł]	120
Wykres 28. Świadczenia z GOPS wg przyczyn jej udzielenia w 2019 roku w podziale na miejscowości Gminy Mircze	122
Wykres 29. Przyczyny udzielania świadczeń z GOPS w 2019 roku w Gminie Mircze	122
Wykres 30. Przestępstwa w Gminie Mircze dane na dzień 31.12.2020 r.	127
Wykres 31. Osoby bezrobotne w Gminie Mircze w latach 2012-2021 z podziałem na płeć	132
Wykres 32. Stopień bezrobocia w miejscowościach Gminy Mircze w 2019 roku.	133
Wykres 33. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Mircze wg klasyfikacji PKD 2007 w 2020 roku.	138
Wykres 34. Wiek ankietowanych	155
Wykres 35. Płeć ankietowanych	155
Wykres 36. Aktywność zawodowa ankietowanych	156
Wykres 37. Związek z terenem Gminy Mircze	156
Wykres 38. Czas zamieszkania ankietowanych na terenie Gminy Mircze	157
Wykres 39. Poziom życia na terenie Gminy Mircze	157
Wykres 40. Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	158
Wykres 41. Dostęp do instytucji, placówek usługowych	158
Wykres 42. Dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzania czasu	158
Wykres 43. Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	158
Wykres 44. Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	158
Wykres 45. Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	158
Wykres 46. Dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki	159
Wykres 47. Poziom oferty i wydarzeń kulturalnych	159
Wykres 48. Stan środowiska naturalnego	159
Wykres 49. Walory krajobrazowe	159
Wykres 50. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (place, skwery, parki)	159
Wykres 51. Stan i jakość dróg	159
Wykres 52. Dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi)	160
Wykres 53. Dostęp do infrastruktury komunalnej (kanalizacja)	160
Wykres 54. Dostępność transportu publicznego	160
Wykres 55. Bezpieczeństwo publiczne	160
Wykres 56. Dostępność obiektów handlowych i usługowych	160
Wykres 57. Rynek pracy (możliwość zatrudnienia)	160
Wykres 58. Dostępność i jakość opieki społecznej	161
Wykres 59. Dostępność i jakość opieki zdrowotnej	161
Wykres 60. Dostępność i jakość edukacji przedszkolnej	161
Wykres 61. Dostępność i jakość edukacji szkolnej	161
Wykres 62. Dostępność i jakość zajęć pozalekcyjnych	161
Wykres 63. Usługi turystyczne	161
Wykres 64. Dostępność do bazy gastronomicznej	162
Wykres 65. Dostępność do bazy noclegowej	162
Wykres 66. Stan zabytków i obiektów kultury	162
Wykres 67. Dostęp do Internetu	162
Wykres 68. Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje	162
Wykres 69. Aktywność środowisk lokalnych	162
Wykres 70. Rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej	163
Wykres 71. Atrakcyjność Gminy dla turystów	163
Wykres 72. Jakość rządzenia i funkcjonowania administracji publicznej w Gminie	163
Wykres 73. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	163

Wykres 74. Rozwój innowacji w przedsiębiorstwach.....	163
Wykres 75. Problemy społeczne na terenie Gminy (przestępczość, przestępczość młodocianych, bezrobocie, bieda, przemoc w rodzinie)	165
Wykres 76. Problemy społeczne na terenie Gminy (alkoholizm, narkomania, wzrost liczby osób starszych.	165
Wykres 77. Problemy społeczne na terenie Gminy (wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych, brak wykwalifikowanych pracowników, brak atrakcyjnych miejsc pracy)	165
Wykres 78. Jakie kierunki działań powinny zostać uznane za priorytetowe w procesie rozwoju Gminy Mircze.....	166
Wykres 79. Mocne strony Gminy Mircze, których wykorzystanie pozwoli na jej dynamiczny rozwój	167
Wykres 80. Słabe strony Gminy Mircze, których może spowolnić jej rozwój	167

Załącznik

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027

Szanowni Państwo

W związku z prowadzeniem prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ma ona na celu zapoznanie się z opinią mieszkańców Gminy na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, mocnych i słabych stron, oraz szans i zagrożeń związanych z jej funkcjonowaniem a także ukazać potencjał do dalszego rozwoju. Wyniki ankietyzacji będą wykorzystane w procesie formułowania celów rozwoju i wyboru obszarów priorytetowych.

Zależy nam, aby mieszkańcy skorzystali z szansy i okazji wypowiedzenia się w tak ważnych zagadnieniach, jakimi są kierunki rozwoju i przedsięwzięcia planowane do realizacji na terenie Gminy, służące całemu społeczeństwu. Chcielibyśmy, aby dokument planistyczny pn. Strategia Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027 był naszym wspólnym dziełem, w którym każdy mieszkaniec ma swój udział i w którym odnajduje swoje potrzeby, a założone cele były systematycznie i skutecznie realizowane w perspektywie najbliższych lat.

Państwa opinia jest niezwykle istotna z punktu widzenia realności i skuteczności przyjętych w Strategii Rozwoju Gminy Mircze na lata 2021-2027 celów oraz zadań, mając tym samym duży wpływ na jakość ostatecznego opracowania. **Jednocześnie pragniemy zapewnić, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczej. Informacje zbierane są wyłącznie w celach badawczych.**

Prosimy o uzupełnienie ankiety do dnia 18 kwietnia 2021 r.

METRYCZKA

Pani/Pana wiek i płeć:

- 18 – 25
- 26 – 35
- 36 – 50
- 51 – 65
- 66 i więcej
- kobieta
- mężczyzna

Pani/Pana wykształcenie?

- podstawowe
- zawodowe
- średnie
- wyższe

Pani/Pana aktywność zawodowa?

- własna działalność gospodarcza
- praca u pracodawcy sektora prywatnego
- uczę się /studiuję
- praca w sektorze publicznym
- bezrobotny
- praca w organizacji pozarządowej
- emeryt/rencista
- rolnik

Związek z terenem Gminy Mircze

- miejsce zamieszkania
- miejsce pracy
- miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
- miejsce rekreacji, wypoczynku
- inne:

Czas zamieszkiwania w Gminie, w miejscowości .....

- nie dotyczy
- do 5 lat
- 6-10 lat
- 11 lat i więcej

Jak ogólnie ocenia Pani/Pan poziom życia w Gminie Mircze?

- bardzo dobrze
- raczej dobrze
- przeciętnie
- raczej źle
- zdecydowanie źle
- nie mam zdania

Proszę ocenić warunki życia / działalności w Gminie oraz możliwości jej rozwoju – proszę o zaznaczenie właściwej odpowiedzi

JAKOŚĆ, WARUNKI ŻYCIA / OCENA	BARDZO DOBRE	DOBRE	ŚREDNIE	ZŁE	BARDZO ZŁE
warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do instytucji, placówek usługowych	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzania czasu	☐	☐	☐	☐	☐
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	☐	☐	☐	☐	☐
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki	☐	☐	☐	☐	☐
poziom oferty i wydarzeń kulturalnych	☐	☐	☐	☐	☐
stan środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐
walory krajobrazowe	☐	☐	☐	☐	☐
zagospodarowanie przestrzeni publicznej (place, skwery, parki)	☐	☐	☐	☐	☐
stan i jakość dróg	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi)	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do infrastruktury komunalnej (kanalizacja)	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność transportu publicznego	☐	☐	☐	☐	☐
bezpieczeństwo publiczne	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność obiektów handlowych i usługowych	☐	☐	☐	☐	☐
rynek pracy (możliwość zatrudnienia)	☐	☐	☐	☐	☐

dostępność i jakość opieki społecznej	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność i jakość opieki zdrowotnej	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność i jakość edukacji przedszkolnej	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność i jakość edukacji szkolnej	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność i jakość zajęć pozalekcyjnych	☐	☐	☐	☐	☐
usługi turystyczne	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do bazy gastronomicznej	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do bazy noclegowej	☐	☐	☐	☐	☐
stan zabytków i obiektów kultury	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do Internetu	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje	☐	☐	☐	☐	☐
aktywność środowisk lokalnych	☐	☐	☐	☐	☐
rozwój rolnictwa i branży rolno-spożywczej	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjność Gminy dla turystów	☐	☐	☐	☐	☐
jakość rządzenia z funkcjonowania administracji publicznej w Gminie	☐	☐	☐	☐	☐
współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	☐	☐	☐	☐	☐
rozwój innowacji w przedsiębiorstwach	☐	☐	☐	☐	☐

Proszę ocenić, jakie główne problemy społeczne występują na terenie Gminy – proszę o zaznaczenie właściwej odpowiedzi:

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYSOKIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM	ŚREDNIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM	NISKIE ZAGROŻENIE PROBLEMEM	BRAK PROBLEMU
przestępczość				
przestępczość młodocianych				
bezrobocie				
bieda				
przemoc w rodzinie				
alkoholizm				
narkomania				
wzrost liczby osób starszych				
wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych				

brak wykwalifikowanych pracowników				
brak atrakcyjnych miejsc pracy				
inne, jakie?				

Proszę wskazać, które kierunki działań powinny zostać uznane za priorytetowe w procesie rozwoju Gminy Mircze (można zaznaczyć więcej niż 1 odpowiedź).

rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, jakość dróg, itp.)	
rozwój i podniesienie dostępności infrastruktury rekreacyjno-sportowej (budowa i modernizacja boisk, hal sportowych, placów zabaw)	
rozwój infrastruktury i rozszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej	
poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	
poprawa jakości przestrzeni publicznej i wzrost jej funkcjonalności	
wzrost dostępności i jakości terenów inwestycyjnych	
rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej	
rozwój turystyki jako ważnej gałęzi lokalnej gospodarki, wykorzystanie turystycznego potencjału Gminy	
aktywizacja życia społecznego	

Proszę podać inwestycje, które uważa Pani/Pan za priorytetowe:

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....

Co w Pani/Pana opinii jest MOCNĄ STRONĄ Gminy Mircze, której wykorzystanie pozwoli na jej dynamiczny rozwój?

- położenie geograficzne i warunki przyrodnicze
- infrastruktura drogowa
- infrastruktura wodno–kanalizacyjna
- infrastruktura teleinformatyczna
- infrastruktura rekreacyjno–sportowa
- infrastruktura turystyczno–wypoczynkowa i gastronomiczna
- komunikacja
- środowisko naturalne
- rynek pracy i możliwość zatrudnienia
- potencjał społeczny i ekonomiczny mieszkańców
- wsparcie dla przedsiębiorców
- edukacja
- zarządzanie gminą
- pozyskiwanie środków zewnętrznych i promocja gminy
- inne:

Co w Pani/Pana opinii jest SŁABĄ STRONĄ Gminy Mircze, która może spowolnić jej rozwój?

- położenie geograficzne i warunki przyrodnicze
- infrastruktura drogowa
- infrastruktura wodno – kanalizacyjna
- infrastruktura teleinformatyczna
- infrastruktura rekreacyjno – sportowa
- infrastruktura turystyczno – wypoczynkowa i gastronomiczna
- komunikacja
- środowisko naturalne
- rynek pracy i możliwość zatrudnienia
- potencjał społeczny i ekonomiczny mieszkańców
- wsparcie dla przedsiębiorców
- edukacja
- zarządzanie gminą
- pozyskiwanie środków zewnętrznych i promocja gminy
- inne:

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące Gminy – proszę o zaznaczenie właściwej odpowiedzi:

DZIAŁANIE / OCENA	BARDZO WYSOKA	WYSOKA	ŚREDNIA/ PRZECIĘTNA	NISKA	BARDZO NISKA
atrakcyjna jako miejsce zamieszkania	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjna jako miejsce do pracy	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjna jako miejsce do wypoczynku	☐	☐	☐	☐	☐
atrakcyjniejsza niż sąsiednie gminy	☐	☐	☐	☐	☐
położona w atrakcyjnym miejscu regionu	☐	☐	☐	☐	☐
to gmina, w której można czuć się bezpiecznie	☐	☐	☐	☐	☐
to gmina, z którą jestem silnie związana/y	☐	☐	☐	☐	☐

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź z czym chciał(a)by Pani/Pan aby utożsamiano Gminę w roku 2027?

- z gminą atrakcyjną dla turystów,
- z gminą zapewniającą dostęp do wysokiej jakości usług społecznych,
- z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy,
- z gminą ekologiczną dbającą o środowisko naturalne i estetykę otoczenia,
- z czymś innym:

(czym?):.....